

filos

σοφική λίθος

Τ.185 - ΕΤΟΣ 42^ο - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022

Η γλώσσα των ΣΥΜΒΟΛΩΝ

Αφιέρωμα στη Διεθνή Ημέρα
Φιλοσοφίας 2022

Σύμβολα και Μύθοι
Η Θεολογική Συμβολολογία

Θεοί και σύμβολα στους Αζτέκα
Ο συμβολισμός του αετού

φιλοσοφική λίθος

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έκδοση του περιοδικού *φιλοσοφική λίθος* είναι αποτέλεσμα μη αμειβόμενης εργασίας. Αποτελεί μία εθελοντική προσφορά τόσο από πλευράς αρθρογράφων όσο και των υπολοίπων συνεργατών σε τεχνικά θέματα. Τα άρθρα που δημοσιεύονται είναι προϊόν έρευνας στους χώρους της επιστήμης, της τέχνης, της φιλοσοφίας και της μεταφυσικής.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΑΓ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ 29,
ΑΘΗΝΑ 11361
Τηλ. 210 8810830

Πληροφορίες:
www.nea-acropoli.gr

ΕΤΟΣ 42°, ΤΕΥΧΟΣ 185
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022

Εκδότης

Ομάδα Ε. Ν. Α.

Διεύθυνση Σύνταξης

Κ. Φραντζικινιάκης

Υπεύθυνος Ύλης

Φανή Γκούφα

Ατελιέ

Δ. Γακηλάζος, Κοσμίν Σπίνου

Στοιχειοθεσία - Διόρθωση

Πώργος Βενέτης

Δημ. Σχέσεις - Διακίνηση

Π. Βεκρής

Μεταφράσεις

Ι. Αληζιώτη

Συνεργάτες

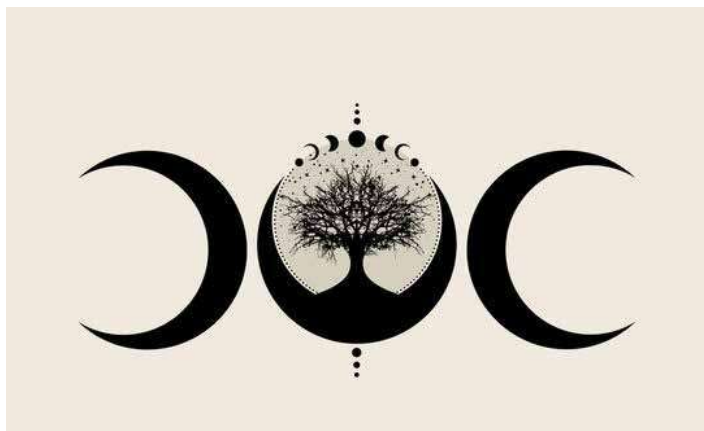
Σ. Παττακός, Σ. Κουκουβής, Ν. Τύμη, Π. Βεκρής,
Λ. Αλεξανδράκη, Β. Γεωργιοπούλου, Γ. Βούλγαρης
Χ. Κληματσίδας, Κ. Δαϊκίδου, Α. Χατζημπαλάση
Έ. Μιλοβάνοβα, Δ. Γακηλάζος, Ι. Σταυρουλάκης,
Ν. Κομπογιάννης, Μ. Κατίνας, Φ. Ζαχαριάδης, Γ.
Πίτσικας, Ο. Παπλάς

περιεχόμενα

3. Από τον εκδότη
4. Η Θεολογική Συμβολολογία και η Συγκριτική των Θρησκειών
10. Ο Ήλιος μέσα μας
18. Ο Συμβολισμός της Αρχιτεκτονικής στην Αρχαία Αίγυπτο
22. Η Ινδική Τριμούρτι
25. Σύμβολα και αναπαραστάσεις του Βούδα
28. Θεοί και Σύμβολα στους Αζτέκα
34. Αρχαία Σύμβολα και Μύθοι στον Ορθόδοξο Χριστιανισμό
38. Ο Συμβολισμός του Αετού
48. Ο Συμβολισμός του Αλόγου
50. Ο Συμβολισμός του Δέντρου
54. Το Σύμβολο του Λωτού
57. Ο Συμβολισμός του Σπαθιού
60. Ο Συμβολισμός του Δράκου στις Πολεμικές Τέχνες
62. Σελήνη, ένα αιώνιο σύμβολο
66. Τα Σύμβολα
69. Ο Συμβολισμός του Φιδού
70. Η Σπείρα
72. Στο επόμενο τεύχος

ISSN: 2944-9367

Tα σύμβολα αποτελούσαν πάντοτε και σε όλους τους πολιτισμούς εκφράσεις της ανθρώπινης φύσης σαν ένας «μικρόκοσμος», μια εικόνα -σε σμίκρυνση- του σύμπαντος.

Ο πολιτισμός γεννήθηκε από τη στιγμή που ο άνθρωπος μπόρεσε να συμβολίσει, μπόρεσε δηλαδή, όχι μόνο να αποθηκεύσει στη μνήμη του αλλά ταυτόχρονα και να φανταστεί, να απεικονίσει πράγματα που δεν υπάρχουν, να προλάβει και να δημιουργήσει το μέλλον, διαφορετικό από το παρόν και το παρελθόν, να αναπαραστήσει πράγματα πριν ακόμα υπάρξουν. Ο άνθρωπος δημιούργησε, προβλήθηκε και σιγά-σιγά αυτή η κουλτούρα τον εκπολίτισε.

Από την πρώτη τους εμφάνιση στα παλαιολιθικά σπήλαια, τα σύμβολα ακολουθούν την εξέλιξη του πολιτισμού, ενώ συνεχίζουν να «μιλούν» δυνατά στη νόηση, στο συναίσθημα και στο πνεύμα μας. Η ανθρώπινη επικοινωνία είναι κυρίως σημειολογική, με τη χρήση σημείων του γραπτού ή προφορικού λόγου, εικόνων ή χειρονομιών. Υπάρχει όμως και η λιγότερο σαφής πλευρά του συμβολισμού, η οποία αναφέρεται στον εσωτερικό ψυχολογικό και πνευματικό μας κόσμο, όπου ένα σύμβολο μπορεί να παριστάνει μια βαθιά διαισθητική σοφία που διαφεύγει της άμεσης έκφρασης. Οι παλαιότεροι πολιτισμοί αναγνώριζαν την δύναμη των συμβόλων, τα οποία χρησιμοποιούσαν στην τέχνη, την θρησκεία, στους μύθους και στις τελετές τους. Αν και ο σύγχρονος ορθολογικός πολιτισμός τα αγνοεί, η εσωτερική τους σημασία παραμένει σήμερα αμείωτη, ενώ πολύ συχνά προβάλλουν στην τέχνη, στον κινηματογράφο ή στα παραμύθια που αγαπούν τα μικρά παιδιά. Βαθιά ριζωμένα σύμβολα χρησιμοποιούνται υποσυνείδητα στη διαφήμιση και στις πολιτικές εκστρατείες.

Μέσα από τους αιώνες και τους πολιτισμούς ορισμένα σύμβολα συνιστούν μια οικουμενική γλώσσα, χάρη στις εικόνες και τα νοήματά τους που τρέχουν με παρόμοιες μορφές και έχουν παρόμοια δύναμη. Τα σύμβολα αυτά, που συμβάλλουν στη διαμόρφωση της γλώσσας αυτής, αποτελούν μια υλική εκδήλωση εσωτερικών δυνάμεων. Οι άνθρωποι έλκονται από αυτά, ίσως εξαιτίας μιας διαισθητικής επίγνωσης του ρόλου που παίζουν στη ζωή μας. Αυτό το τεύχος του περιοδικού στοχεύει να ανταποκριθεί στο ενδιαφέρον αυτό και προσφέρει πρόσβαση στον κόσμο των συμβόλων, αντλώντας στοιχεία από την ψυχολογία, την Ανατολική και Δυτική πνευματική παράδοση, την τέχνη και την ιστορία.

editorial

*Μετά από 40
συνεχόμενα
χρόνια έκδοσης
του περιοδικού
Νέα Ακρόπολη
συνεχίζουμε να
αναζητούμε τη
φιλοσοφική λίθο...*

*Όλα τα παραπάνω
δεν αποτελούν
πλέον για μας
διανοητικές
αλήθειες, αλλά
έναν τρόπο ζωής,
που βελτιώνει
καθημερινά τον
εαυτό μας και τον
κόσμο.*

*Το αλχημικό έργο
βρίσκεται σε
εξέλιξη...*

Η Θεολογική Συμβολολογία και η Συγκριτική των Θρησκειών

Κείμενο: Γ. Α. Πλάνας

Το θρησκευτικό συναίσθημα είναι χαρακτηριστικό αποκλειστικά του ανθρώπινου όντος. Τα ζώα αισθάνονται, συγκινούνται, σκέφτονται, επικοινωνούν και χρησιμοποιούν κώδικες γλώσσας. Σ' αυτούς τους τομείς οι διαφορές με τον άνθρωπο είναι απλώς ποσοτικές. Το θρησκευτικό συναίσθημα όμως, λείπει από τα ζώα και θα μπορούσαμε να πούμε ότι αποτελεί στοιχείο ποιοτικής διαφοράς ανάμεσα στο ζώο και στον άνθρωπο, μαζί με την ικανότητα του γέλιου. Η θρησκευτική ικανότητα βασίζεται σε μία καθαρά εσωτερική και —ρευματική στάση του ανθρώπου προς το Άπειρο, το Αιώνιο.

Η πρώτη σχεδόν εκδήλωση αυτής της τάσης είναι η ταφή των νεκρών, που υποδηλώνει την πίστη σε μία μεταθανάτια ζωή και στην αιωνιότητα του εσωτερικού Είναι του ανθρώπου. Η δομή και η λειτουργία του θρησκευτικού φαινομένου βασίζεται στην έννοια του Μύθου, καθώς και στην τέλεση Ιεροτελεσιών και τη θέσπιση της Μύησης. Ωστόσο οι δύο τελευταίες, χωρίς την ύπαρξη του μυθικού και μαγικού στοιχείου, δεν αποτελούν από μόνες τους κύριο γνώρισμα του θρησκευτικού στοιχείου. Σε μερικές κοινωνίες ζώων γίνονται τελετές γαμήλιου και

νεκρικού ακόμα τύπου, και μύησεις, έστω σε πρωτόγονο βαθμό, μεταβίβασης εμπειριών, όπως στους πιθήκους και σε άλλα ανώτερα θηλαστικά. Επίσης στην ανθρώπινη κοινωνία γίνονται τελετές χωρίς θρησκευτικό περιεχόμενο, όπως η τελετή της απονομής πτυχίων, καθώς και μύησεις (με την καθαρά εξωτερική έννοια της εκμάθησης μιας τέχνης) στον επαγγελματικό τομέα. Μόνο με την ύπαρξη και την υποταγή στον Μύθο αποκτούν όλα αυτά θρησκευτικό και πνευματικό περιεχόμενο και ουσία.

Ο Μύθος, ως υπόσταση του θρησκευτικού στοιχείου, λειτουργεί στη διάσταση του αιώνιου. Είναι διαχρονικός και έχει καθολική και ολοκληρωτική τάση. Αποτελεί ένα πρότυπο, ένα μοντέλο δράσης και συμπεριφοράς πρωταρχικής έννοιας, δηλαδή πριν από την αρχή ή θεμελιώνοντας την αρχή. Αποτελεί ένα αρχέτυπο, ικανό να συλληφθεί από το ανθρώπινο πνεύμα. Αντίθετα, τα ιστορικά γεγονότα και οι δράσεις κινούνται σ' ένα περιορισμένο χωροχρονικό πλαίσιο, στερούνται αιωνιότητας και καθολικότητας, εκτός κι αν ενσαρκώνουν τον Μύθο. Η Ιστορία αποτελεί τη χωροχρονική ανάπτυξη μιας αλήθειας, μιας πράξης. Το παρελθόν είναι αληθινό, όσο όμως δεν το

λησμονούμε (α στερητικό + λήθη). Η Ιστορία είναι εξαρτημένη και ελεύθερη κατά κάποιον τρόπο, γιατί τα γεγονότα μπορούν να συμβούν έτσι ή να συμβούν αλλιώς και ακόμα ποτέ δεν είμαστε σίγουροι εντελώς πώς και γιατί συνέβησαν έτσι και όχι διαφορετικά ή γιατί έγιναν σ' εκείνον τον χώρο ή τον χρόνο και όχι σε άλλον. Ο Μύθος ποτέ δεν πεθαίνει, γιατί ζει στον ανθρώπινο Συλλογικό Νου και είναι η αιτία της ιστορικής ροής, η οποία τείνει να μιμηθεί τον Μύθο, να ακολουθήσει το πρωταρχικό μοντέλο, το αρχέτυπο, το Ντάρμα.

Ο Μύθος, για παράδειγμα, του Παγκόσμιου Κατακλυσμού αποτελεί μέρος της δομής του Συλλογικού ανθρώπινου πνεύματος και της εξελικτικής του πορείας, ανεξάρτητα από τις ιστορικές χωροχρονικές του ενσαρκώσεις. Η δομή του Μύθου αυτού ρυθμίζει τα ιστορικά γεγονότα και την ανάμνησή τους είτε έγιναν στο παρελθόν (Ατλαντίδα, Λεμουρία) είτε θα γίνουν στο μέλλον των επόμενων Φυλών. Η δομή παραμένει ίδια. Το ίδιο συμβαίνει με τον Μύθο της ενσάρκωσης του Γιου ή Αβατάρα, του Θεού Πατέρα. Η δομή του Μύθου είναι ίδια στον βεδικό Άγνι, στον Ώρο, στον Βούδα ή στον Χριστό, με ελάχιστες παραλλαγές, αν και μεσολαβούν εκατοντάδες χρόνια μεταξύ τους. Ο Άγγελος ή Δέβα που προαναγγέλλει, η γέννηση από παρθένο μητέρα, το προσκύνημα των βασιλέων και μάγων, η μάχη και η νίκη κατά του κακού δαίμονα και τέλος ο θάνατος και η ανάσταση του Θεανθρώπου και η ανάληψή του στους Ουρανοί, είναι κοινά στοιχεία σε όλες τις «ιερές ιστορίες» των Αβατάρα στις διάφορες θρησκείες. Δεν έχει σημασία αν πράγματι έγιναν όλα έτσι στην πραγματική ιστορία. Σημασία έχει ότι ενσάρκωσαν τον Αιώνιο Μύθο, τη μία Αλήθεια: της καθόδου της Θεότητας μέσα στον άνθρωπο, πέρα από ονομασίες, γεωγραφικά πλάτη και μήκη και ιστορική εποχή. Οι μυθικές δομές αποτελούνται από αλληγορίες και εμβλήματα, όπως μία κινηματογραφική ταινία αποτελείται από διάφορα συνεχόμενα φωτογράμματα και κάθε έμβλημα αποτελείται από διάφορα σύμβολα. Το σύμβολο είναι η κύρια μονάδα του Μύθου. Η μελέτη και η έρευνα των αρχαίων συμβόλων του θεολογικού επιπέδου είναι μία ολόκληρη επιστήμη που αναπτύχθηκε πολύ τις τελευταίες δεκαετίες, ξεπερνώντας πλέον τα δογματικά συμπλέγματα του θρησκευτικού φανατισμού. Η συγκριτική μελέτη των ρόλων, που μοιάζουν σαν κρύσταλλα του Συλλογικού ανθρώπινου Πνεύματος, τα οποία αντανακλούν το Φως της Θείας Σοφίας, μας αποκαλύπτει μια πλειάδα βαθιών

γνώσεων για τα μυστήρια και τη δομή του σύμπαντος, για την εξέλιξη και για τον άνθρωπο, την οποία κανείς πριν δεν θα μπορούσε να υποψιαστεί.

Πίσω από τις φαινομενικές διαφορές, που δήθεν υπάρχουν μεταξύ των διάφορων θρησκειών, φτερουγίζει η ίδια Αλήθεια, οι Μύθοι και ουσιαστικά τα ίδια σύμβολα. Αρκεί να εφαρμόσουμε τη συγκριτική μελέτη και τα κλειδιά ερμηνείας με σωστό και ειλικρινή τρόπο.

Οι διαφορές είναι επιφανειακές, αποτέλεσμα της προσαρμογής του Θεϊκού μηνύματος στους διάφορους λαούς, στις ιστορικές ανάγκες και τις γεωγραφικές αναγκαιότητες. Η συγκριτική έρευνα των θρησκειών και των συμβόλων είναι το καλύτερο εργαλείο για να σβήσει από το ανθρώπινο πνεύμα κάθε ίχνος φανατισμού, άγνοιας, εγωισμού και κάθε αίτημα αποκλειστικότητας και υποκειμενικότητας, καθώς και για να αποκτηθεί ένα πραγματικά ανοιχτό, καθαρό και αντικειμενικό πνεύμα, που αποτελεί το κύριο στοιχείο για να φτάσει κανείς στη Σοφία, στην αληθινή προσέγγιση του Θεϊκού και του Εαυτού

ΦΑΣΕΙΣ	ΑΜΠΙΣ	ΟΣΙΡΙΣ - ΩΡΟΣ	ΜΩΥΣΗΣ	ΖΙΓΚΦΡΙΝΤ	ΡΩΜΥΛΟΣ	ΛΥΓΚ	ΑΡΘΟΥΡΟΣ
Η Αρχή του Μοιραίου	Ο Γκάργκορις ντρέπεται για την αιμομιξία με την κόρη του.	Ο Σεθ νικάει με δόλο τον αδελφό του, Όσιρι, για να τον εκθρονίσει και να κάνει αιμομιξία με την Ίσιδα, αδελφή του.	Ο Φαραώ σκλαβώνει τους Εβραίους.	Ο Σίγκμουντ και η Σίγκλιν κάνουν αιμομιξία και μοιχεία.	Ο Αμούλιος εκθρονίζει τον αδερφό του, Νούμιτο, βασιλιά της Άλμπα - Λο.	Ένας δρυίδης ειδοποιεί το βασιλιά Βάλορ ότι ο εγγονός του θα τον σκοτώσει και θα του πάρει το θρόνο.	Ο βασιλιάς Ούθερ Πένδραγκον κάνει μοιχεία με τη γυναίκα του και γεννιέται ο Αρθούρος για τον οποίο ο Μέρλιν προφητεύει ότι θα βασιλέψει σε όλη την Αγγλία.
Η καταδίωξη και εγκατάλειψη στα νερά	Για να κρύψει την ντροπή, αρπάζει τον νεογέννητο γιο και εγγονό του, και τον ρίχνει στη θάλασσα.	Ο Σεθ ρίχνει τον Όσιρι στο Νείλο μέσα σε μια σαρκοφάγο.	Για να αποφύγει το διωγμό και τη σφαγή των βρεφών, μια μητέρα ρίχνει το παιδί της στον Νείλο.	Ο Βόταν σκοτώνει τον Σίγκμουντ και καταδιώκει τη Σίγκλιντ, που γεννάει τον Ζίγκφριντ σε ένα δάσος.	Ο παππούς σκοτώνει τα παιδιά του αδερφού του εκτός από τη Ρέα - Σίλβια, που από τον Μαρς θα γεννήσει το Ρωμύλο και το Ρέμο. Ο Αμούλιος τους ρίχνει στον Τίβερη.	Για να αποφύγει την προφητεία, κλείνει την κόρη του Εθνή σ' ένα πύργο, αλλά αυτή συλλαμβάνει τρία παιδιά. Ο βασιλιάς τα ανακαλύπτει και τα ρίχνει στο ποτάμι, πνίγονται δύο και σώζεται ο Λυγκ.	Φοβούμενος μήπως εκθρονιστεί από το νόθο γιο, τον παραδίνει στον Μέρλιν, και χει απομονωμένος στο δάσος. Άλλοι φεουδάρχες που θέλουν τον θρόνο, τον ψάχνουν για να τον σκοτώσουν.
Προστασία από Θεότητα	Σώζεται από μια ελαφίνα, θεά του δάσους, που τον ανατρέφει.	Σώζεται από μια σκυιά και ανασταίνεται από την Ίσιδα.	Προστατεύεται από τον Ιαχβέ και σώζεται από την κόρη του Φαραώ, που το κάνει δικό της.	Προστατεύεται από τη Θεά Φρίγγα.	Σώζονται από τη Λύκαινα, Θεά του Δάσους, και σύμβολο του Μαρς (Άρη) που τους ανατρέφει.	Ο Λυγκ μαζεύεται από μια Νεράιδα που τον ανατρέφει, γιατί ο πατέρας του είναι ένας Θεός των Τουάθα ντε Ντάναν.	Ο Μέρλιν τον προστατεύει και του μαθαίνει τέχνες.
Νικάει τις Δυνάμεις του Χάους, το Δράκο, και εκθρονίζει τον προγενήτορα ή άδικο βασιλιά	Πολεμάει και νικάει τον πατέρα-παππού του και τον διαδέχεται στο θρόνο.	Νικάει τον Σεθ και παίρνει πίσω τον θρόνο του, με τη μορφή του γιου του, Ώρου.	Ο Μωυσής νικάει τον Φαραώ με τις πληγές.	Σκοτώνει το δράκο Φάφνιρ και νικάει τον Βόταν.	Εκθρονίζουν τον άδικο Αμούλιο και αποκαθιστούν τη Δικαιοσύνη.	Ο Λυγκ σκοτώνει τον Βαλόρ σε μονομαχία και παίρνει το θρόνο.	Αφού τραβάει το μαγικό σπαθί από το βράχο, αντιμετωπίζει τις αδικίες και τις σκοτεινές δυνάμεις που είχαν καταντήσει τη χώρα, χάος.
Κοσμοποίηση και ίδρυση θεσμών και Νόμων Δίκης	Ο Άμπις αναδιοργανώνει πολιτικά το λαό και διδάσκει τη γεωργία. Νομοθετεί και εκπολιτίζει την Ταρτησσό.	Ο Όσιρις - Ώρος διδάσκει την καλλιέργεια, τα γράμματα, δίνει νέους Νόμους.	Απελευθερώνει το λαό του Ισραήλ και δίνει τους Νόμους του Δεκάλογου.	Ο Ζίγκφριντ τελεί την Ιερογαμία με την Μπρούνχιλντ και απελευθερώνει το γένος των Βέλσουγκ.	Ο Ρωμύλος ιδρύει τη Ρώμη, αφού θυσιάσει τον Ρέμο, και θεσπίζει νόμους.	Ο Λυγκ νομοθετεί και δίνει τα στοιχεία του πολιτισμού στους Κέλτες.	Ο Αρθούρος ενθρονίζεται και ιδρύει το Στρογγυλό Τραπέζι των Ιπποτών, που θα επιβάλλουν την Τάξη και το Νόμο, κοσμοποιώντας το Χάος.

Πίνακας Α

μας. Αν και η συγκριτική μελέτη των Μύθων και η πολύπλευρη ερμηνεία τους είναι δύσκολο έργο και απαιτεί χρόνια έρευνας και φιλοσοφικής εξερεύνησης, θα παρουσιάσουμε στον αναγνώστη ένα συγκριτικό συνοπτικό μοντέλο της μυθικής ομοιότητας στη δομή των κοσμογονικών Μύθων Αρχής, σε διάφορες αρχαίες θρησκείες. Η εκκοσμίκευση (μέσω της θεομοθέτησης της Τάξης και του Νόμου) κορυφώνει τη μυθική ηρωική πορεία, όπως φαίνεται στον πίνακα Α'.

Πιο αναλυτικά, στον πίνακα Β έχουμε την ανάπτυξη του Ελληνικού Κοσμολογικού Μοντέλου, με τις 7 κύριες μυθικές φάσεις στα τρία επίπεδα του Μύθου, δηλαδή το Θεϊκό, το Ηρωικό και το Ανθρώπινο. Οι διάφορες φάσεις παραλληλίζονται με τις προηγούμενες του πίνακα Α και γενικά μπορούν να εφαρμοστούν σε κάθε Μύθο Αρχής κάθε θρησκείας γιατί, όπως είδαμε, η δομή, με ελάχιστες παραλλαγές, είναι πάντα η ίδια. Η

ιστορική ανάπτυξη απλώς ενσαρκώνει, μιμείται το πρωταρχικό μοντέλο στις διάφορες κλίμακες. Ακόμα και στα παραμύθια, που είναι Μύθοι προσαρμοσμένοι στον παιδικό νου, βρίσκουμε κωδικοποιημένους θησαυρούς σοφίας, αν εφαρμόσουμε τα κλειδιά ερμηνείας και τα αποκρυπτογραφήσουμε ακολουθώντας το γενικό μυθικό μοντέλο. Τα παραμύθια της Χιονάτης και της Κοκκινোসκουφίτσας μας μιλούν για τη δημιουργία του Κόσμου, τη μάχη ανάμεσα στις δυνάμεις της Δίκης και του Σκότους, τη νίκη του νέου Νόμου πάνω στο Χάος και γενικά για τη διαδικασία της εξέλιξης και της εκδήλωσης του Κόσμου. Αν και δεν διαθέτουμε χώρο για να εξηγήσουμε αναλυτικότερα τους πίνακες, θα δώσουμε μία γενική ιδέα για την έννοια και την ερμηνεία κάθε φάσης, ώστε ο ερευνητής να μπορέσει μόνος του να επιχειρήσει τη συγκριτική μελέτη, προεκτείνοντάς την και σε άλλα θρησκευτικά και θεολογικά στοιχεία.

1.- Η πρώτη φάση είναι αυτή όπου το Μοιραίο στοιχείο απελευθερώνεται και έτσι ξεκινάει η δράση του όλου μυθικού δράματος. Αυτό το μοιραίο ταυτίζεται με το χάσιμο της πρωταρχικής έννοιας της ολότητας. Έτσι χρειάζεται μία ανανέωση της φύσης, που θα απαιτήσει το θάνατο της παλιάς Αρχής και την εγκατάσταση της καινούργιας, αφού η καινούργια ξεπεράσει ορισμένες Δοκιμασίες, οι οποίες περιγράφουν την όλη μυθική διαδικασία. Τη μίμηση αυτής της πρωταρχικής διαδικασίας κάνει ο υποψήφιος σε κάθε βαθμό Μύησης στα αρχαία Μυστήρια. Έτσι η ζωή του μυημένου ταυτίζεται και αναπαράγει τη Ζωή του Θεού, του πρωταρχικού θείου μοντέλου, όπου ο Θεός της νέας Τάξης αντικαθιστά το γέρο Θεό της παλιάς τάξης, η οποία θεωρείται Χαοτική.

2.- Η Καταδίωξη είναι η επόμενη φάση. Ο πατέρας ή ο παππούς, ή κάποιος στενός συγγενής, προσπαθούν να αποφύγουν το μοιραίο, την προφητεία και καταδιώκουν το νεογέννητο που απειλεί την εξουσία τους. Συμβολικά σ' αυτή τη φάση πρέπει να δει κανείς, πέρα από τα πέπλα, μία φάση δοκιμασίας, όπου το Χάος δοκιμάζει και σφυρηλατεί

την αρχή που θα αντιπροσωπεύσει τη νέα Τάξη στο μέλλον. Η καταβρόχθιση, ο πνιγμός, η καταδίωξη συμβολίζουν τη μύηση του νεογέννητου, το οποίο έτσι σφυρηλατείται για να ξεπεράσει νικηφόρα τις δοκιμασίες και τα εμπόδια.

3.- Η θαυματουργή σωτηρία, συνήθως από τα νερά -σύμβολο της ύλης και της γήινης ζωής- θα δώσει στο νεογέννητο θείο βρέφος μία νέα υπόσταση. Μετά από την

ΜΥΘΙΚΗ ΦΑΣΗ	ΖΕΥΣ, Ο ΘΕΟΣ	ΠΕΡΣΕΥΣ, Ο ΗΡΩΑΣ	ΟΙΔΙΠΟΥΣ, Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ
1. Η Μοίρα: η προφητεία	Ο Κρόνος μαθαίνει την προφητεία κατά την οποία "θα πέσει" από τα χτυπήματα του γιου του.	Ο Ακρίσιος ειδοποιείται από το Μαντείο των Δελφών ότι ο εγγονός του θα τον σκοτώσει.	Ο βασιλιάς Λάιος προειδοποιείται από το Μαντείο ότι ένας γιος του θα τον σκοτώσει και θα παντρευτεί τη γυναίκα του.
2. Ο πατέρας καταδιώκει τον γιο	Για να αποφύγει την προφητεία ο Κρόνος καταβροχθίζει τα παιδιά του, αλλά η Ρέα κρύβει το νεογέννητο Δία.	Για να αποφύγει την προφητεία ο Ακρίσιος περιορίζει τη Δανάη, αλλά ο Ζεύς με μορφή χρυσής βροχής γονιμοποιεί τη Δανάη, η οποία γεννά τον Περσέα.	Ο Λάιος εγκαταλείπει το γιο του και του τρυπάει τα πόδια για να πεθάνει και να αποφύγει έτσι την προφητεία.
3. Σώζεται με θαυματουργό τρόπο	Ο Ζεύς οδηγείται στην Κρήτη, νησί μέσα στη θάλασσα.	Ο Ακρίσιος ρίχνει τη μητέρα και το παιδί στη θάλασσα, αλλά οι Θεοί τους οδηγούν σώους σε ένα νησί.	Ένας βοσκός τον βρίσκει και τον παραδίδει για υιοθεσία σε άλλο βασιλιά.
4. Εκλεγμένος και προστατευμένος από τους θεούς	Ο Ζεύς προστατεύεται από τους Κουρήτες και τρέφεται από το ιερό ζώο, την αίγα Αμάλθεια.	Ο Περσεύς προστατεύεται από τον Δία, τον Ποσειδώνα και την Αθηνά, και τον βοηθούν ιερά ζώα, όπως ο Πήγασος και ο Τρίτων.	Η Μοίρα τον προστατεύει και τον ευεργετεί γιατί η προφητεία έπρεπε να εκτελεστεί.
5. Νικάει τα τέρατα του χάους	Ο Ζεύς νικάει τους Τιτάνες και τον Τυφώνα.	Ο Περσέας νικάει τη Μέδουσα και το τέρας που απειλούσε την Ανδρομέδα.	Νικάει την τερατώδη Σφίγγα που τρομοκρατούσε τη Θήβα, ξεπερνάει τη μύηση.
6. Εκθρονίζει ή σκοτώνει τον πατέρα	Ο Ζεύς εκθρονίζει τον Κρόνο.	Ο Περσέας σκοτώνει τον Ακρίσιο.	Ο Οιδίποδας σκοτώνει το Λάιο.
7. Οργανώνει το Χάος και το Κοσμοποιεί	Απελευθερώνει τα αδέρφια του και εγκθιδρύει μια νέα δυναστεία.	Ιδρύει τη Δυναστεία των Περσειδών.	Απελευθερώνει τη Θήβα, αλλά γίνεται θύμα της δυστυχίας, ώσπου πληρώνει το αμάρτημά του.

Πίνακας Β

πρώτη φυσική γέννηση ακολουθεί η δεύτερη γέννηση, από τα νερά, αφού οι Θείες δυνάμεις το γλιτώνουν από βέβαιο θάνατο ή ακόμα το ανασταίνουν, όπως στην περίπτωση του Όσιρι ή του Διόνυσου Ζαγρέα. Η δεύτερη αυτή γέννηση ορίζει το τέλος της πρώτης μυθικής φάσης και φέρει τον μυημένο αντιμέτωπο με την ανώτερη αποστολή του. Τώρα δεν είναι γεννημένος μόνο από τη Γη αλλά και από το νερό και γίνεται εκλεκτός του Θεού.

4.- Επιλέγεται και προστατεύεται από τους Θεούς, με τη μορφή κάποιων ιερών μαγικών ζώων (Αστερισμών). Τώρα είναι οι Θείες Δυνάμεις που θα τον ετοιμάσουν για να πετύχει στην αποστολή του και να κατορθώσει ο νέος Θεός-Ηρώας να εγκαινιάσει μία νέα τάξη πραγμάτων στον Κόσμο.

5.- Στην επόμενη φάση νικάει τα τέρατα του Χάους, που συμβολίζουν το σκοτεινό πνεύμα των υδάτων, την αδράνεια του χάους, τις ταραχώδεις δυνάμεις, συμμάχους της παλιάς τάξης την οποία αντιπροσωπεύει ο άδικος βασιλιάς ή ο σφετεριστής.

6.- Εκθρονίζει τον πατέρα ή τον άδικο βασιλιά. Αυτή η φάση είναι μία συνέχεια της προηγούμενης, γιατί ο γέρος πρόγονος, ο άδικος βασιλιάς ταυτίζεται με τους δράκους, τις σκοτεινές δυνάμεις του χάους, που θα δοκιμάσουν την ανδρεία, τη δύναμη και την εξυπνάδα του θεού-ήρωα, βοηθώντας τον

να κορυφώσει τη μυητική ηρωική διαδικασία του για την ανακύκλωση και ανανέωση του Κόσμου. Ο Καρλ Γιούνγκ ορίζει τον δράκοντα όχι μόνο σαν μία προσωποποίηση του φόβου της αιμομιξίας, αλλά κυρίως σαν «ένα φορτισμένο κέντρο ενέργειας» και η νίκη πάνω σ' αυτό αποτελεί ένα ακόμα βήμα προς την απόκτηση της έννοιας της ολότητας και της ολοκλήρωσης, που χάθηκε στην πρώτη μυθική φάση της αφετηρίας. Ο μεγάλος ψυχολόγος αναφέρει: «ώστε αν κατά τη διάρκεια της ύπαρξης μου δεν συναντήσω τον δράκοντα που υπάρχει μέσα μου, αν κάνω μια ζωή που να με κρατάει ελεύθερο από αυτή τη σύγκρουση, θα νιώσω πολύ δυσάρεστα». Έτσι ο Οιδίποδας πρέπει να νικήσει τη Σφίγγα, κόρη του Λαίου και αδελφή του, ο Αρτζούνα πρέπει να συγκρουστεί με τους Κουράβα, τους συγγενείς του, κ.λπ. Οι εχθροί συγγενείς, που συμβολίζουν τα τέρατα και τις δυνάμεις του σκότους, είναι ο δράκος, ο κατώτερος μας εαυτός, τον οποίο ο Υποψήφιος

πρέπει να νικήσει, αν θέλει να περάσει στην τελική φάση της ηρωικής πορείας του.

7.- Η «Κοσμοποίηση», με την οργάνωση του Χάους, την Ιερογαμία και τη θεσμοθέτηση του νέου Νόμου και της Νέας Τάξης πραγμάτων (πολιτισμική διεργασία), είναι η τελική φάση που ολοκληρώνει τη μυθική δομή στην Κοσμολογία κάθε θρησκείας. Ο Καρλ Γιουνγκ ερμηνεύει το αποκορύφωμα της ηρωικής πορείας σαν το ξεπέραςμα του τραύματος που προκλήθηκε χάσιμο του αισθήματος της ολότητας, χάρη στην ταύτιση του ανθρώπου με το ανώτερο μέρος του συλλογικού Ασυνείδητου, που συμβολίζει τον Θεό (η Ομαδική Ψυχή της ανθρωπότητας βρίσκεται στο επίπεδο Βούδι-Άτμα τη Θεία Διάσταση). Αυτό εκφράζεται στους μύθους και στα παραμύθια με τον συμβολισμό της εύρεσης του φυτού της αθανασίας, του ελιξιρίου της αιώνιας νιότης, της ιερογαμίας με την πριγκιποπούλα, της απόκτησης του θησαυρού κ.λπ.

Στο Μυθικό κλειδί ερμηνείας, το τέλος της ηρωικής πορείας συμβολίζεται με την «ηλιοποίηση του πεθαμένου», δηλαδή την ταύτιση του ήρωα με τον Ήλιο, αφού έχει πια ξεπεράσει όλα τα εμπόδια και έχει νικήσει τις εσωτερικές του αντιφάσεις. Είναι η Μυθική Ζωδιακή πορεία του Ήλιου-Υποψηφίου.

Οι κυκλικές γιορτές ανανέωσης της Φύσης τελειώνουν με την Ιερογαμία του νέου Βασιλιά (σύμβολο του Ήλιου στον ουρανό) με τη Βασίλισσα (σύμβολο της μητέρας Γης), ένωση του θα επιτρέψει την αρχή ενός νέου γόνιμου κύκλου και την εδραίωση μιας νέας Τάξης πραγμάτων, την ίδρυση μιας νέας Πόλης ή ενός νέου και καλύτερου Πολιτισμού. Έτσι στο τέλος της ηρωικής πορείας ο Ρωμύλος ιδρύει τη Ρώμη, ο Άμπις δίνει νόμους στον ταρτεσιανό λαό, ο Απόλλωνας δημιουργεί τους Δελφούς, ο Περσέας ιδρύει μία νέα δυναστεία από την οποία θα γεννηθεί ο Ηρακλής, ο Αρθούρος ενοποιεί την Αγγλία, ο Σαργκών ιδρύει τη βαβυλωνιακή αυτοκρατορία, ο Κύρος την περσική, Οιδίποδας ελευθερώνει τη Θήβα από τη μάστιγα της Σφίγγας κ.λπ.

Σε όλες τις περιπτώσεις, το αποκορύφωμα του ηρωικού κύκλου αναπαριστάνει την την «αποθέωση της επικρατούσας Κοσμικής Τάξης», την ανανέωση και αναζωογόνηση της Φύσης και του Κόσμου, με την ίδρυση νέων θεσμών και τη δημιουργία νέων Νόμων που θα εξασφαλίσουν τη Δικαιοσύνη και την αναβατική εξέλιξη του Πολιτισμού.

Έτσι, ο Νόμος, το Ντάρμα, έρχεται ως τελική σύνθεση μιας μυθικής διαδικασίας σύγκρουσης ανάμεσα σε μία θέση (η παλιά παθητική κατάσταση του Χάους) και μία αντίθεση (οι ορμητικές δυνάμεις που αποκτάει ο νεογέννητος μέσω Δοκιμασιών), ολοκληρώνοντας τη Διαλεκτική πρόοδο του Κόσμου. Και η μυθική διαδικασία, σε κάθε άνθρωπο, της απομίμησης του Θεϊκού Μύθου, της ενσάρκωσης και αφύπνισης του Μύθου μέσα του, είναι το μέσο για την είσοδό του στην Πραγματικότητα, την αληθινή Θεία Ουσία και τη συμμετοχή του στο παγκόσμιο Είναι.

Σημειώσεις

- (1) Μυθικός βασιλιάς θεάνθρωπος που θεωρείται ιδρυτής του Ταρτεσιανού Πολιτισμού, στο νότο της Ισπανίας, πρόγονο του Ιβηρικού Έθνους.
- (2) Ο θεός Λυγκ ή Λουγκ είναι ένας πανάρχαιος και μυστηριώδης θεός των αυτοχθόνων κεντροευρωπαϊκών λαών, των Λυγκούρων, που προϋπήρχαν της εισβολής των κελτικών φυλών. Σύμβολα του ήταν το κοράκι και ο λύκος, λέξη με την οποία συνδέεται και πιθανόν να έμοιαζε με τον μεταγενέστερο Βόταν ή Όντιν των Γερμανών και τον Απόλλωνα και τον Δία των Ελλήνων.

Ο Ήλιος μέσα μας

Κείμενο: Delia Steinberg Guzmán

Αυτό το ζεστό καλοκαιρινό απόγευμα είναι λίγο δύσκολο να θυμηθείς – λόγω του καιρού – ότι είσαι ακόμα φιλόσοφος..

Πρόθεσή μου είναι να αναφερθώ σε ένα φαινόμενο της φύσης και σε αυτόν τον ήλιο που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, μπορούμε να γεννήσουμε μέσα μας.

Πριν από λίγες ημέρες με ρώτησαν, σε μια συνέντευξη, αν οι φιλόσοφοι σταματούν να εργάζονται το καλοκαίρι. Προσπάθησα να εξηγήσω ότι όταν κάποιος είναι φιλόσοφος, αγαπά τη σοφία και αισθάνεται εσωτερικές ανησυχίες, αυτό δεν σταματά το καλοκαίρι, συνεχίζεται σε όλη του τη ζωή....

Το καλοκαίρι μάς φέρνει στον νου σκέψεις που σχετίζονται με βόλτες, με την εξοχή και κυρίως με την ξεκούραση. Και θέλω να σταθώ σ' αυτή την επιθυμία ξεκούρασης και ηρεμίας που αναζητούμε το καλοκαίρι, ίσως ξεφεύγοντας ακριβώς από τις έγνοιες που μας απασχολούν όλη την υπόλοιπη χρονιά και που -όπως είναι φυσικό- δεν παύουν να μας απασχολούν το καλοκαίρι...

Αλλά συμβαίνει κάτι περίεργο που οι φιλόσοφοι του παρελθόντος έχουν ήδη εξηγήσει: δεν ξεκουράζεται κανείς με κανέναν τρόπο. Δεν αρκεί να δείχνει το ημερολόγιο ότι μπαίνει

το καλοκαίρι για να μπορούμε να ξεκουραστούμε. Πριν από πολλές εκατοντάδες χρόνια, ο Μάρκος Αυρήλιος έγραφε ότι όταν υπάρχει ένας εσωτερικός πόνος, μια ανησυχία, όταν κάτι μας φθείρει, τι νόημα έχει να ταξιδεύουμε; Έλεγε ότι, όπου κι αν πάμε, μαζί με τις αποσκευές μας παίρνουμε και τις έγνοιες μας, και τον πόνο μας. Ακόμη κι αν το τοπίο αλλάζει, ο κόσμος που κουβαλάμε μέσα μας δεν μπορεί ν' αλλάξει.

Στην πραγματικότητα, αναζητάμε έναν άλλον ήλιο, μια άλλη απάντηση που -σύμφωνα με τον Μάρκο Αυρήλιο- βρίσκεται μέσα μας.

Ο ήλιος μπορεί να βγαίνει σε πολλά μέρη... μπορεί να υπάρχει και πίσω από τα σύννεφα. Μια παλιά διδασκαλία, από τις λεγόμενες «μυητικές» που οι δάσκαλοι δίδασκαν στους μαθητές τους με παραδείγματα, λέει ότι κάποτε ένας μαθητής προσπαθούσε να κάνει μια τελετή στον ήλιο. Όταν τα είχε ετοιμάσει όλα για την τελετή, διαπίστωσε ότι ξημέρωσε μια μέρα συννεφιασμένη. Είπε στον δάσκαλό του: «Δεν μπορώ να κάνω την τελετή επειδή δεν έχει ήλιο!». Ο δάσκαλος τού απάντησε: «Δεν βλέπεις τον ήλιο, αλλά ο ήλιος έχει βγει παρόλα τα σύννεφα που αυτή τη στιγμή καλύπτουν τη δική σου όραση».

Έτσι, ο ήλιος μπορεί να βρίσκεται πίσω από ένα σύννεφο ή στα διάφορα όντα που ζουν μαζί μας.. Μπορεί να βρίσκεται μέσα μας ή στα πράγματα που αγαπάμε περισσότερο.. Μπορεί να βρίσκεται στα όνειρά μας και στις επιθυμίες μας. Αυτό που μπορεί να φαίνεται παράξενο στην εποχή μας, ήταν ωστόσο ένα κίνητρο γνώσης και μελέτης πολλών λαών, πολλών ανθρώπων που προηγήθηκαν από μας και που νοιάζονταν για τα ίδια πράγματα που μας αφορούν όλους σήμερα..

Αυτοί οι σοφοί αναζήτησαν το σύμβολο του ήλιου, το κρυμμένο νόημά του και προσπάθησαν να συλλάβουν αυτό το νόημα σε όλα τα πράγματα που έβλεπαν. Ας αναφέρουμε μερικά από αυτά τα παλιά παραδοσιακά σύμβολα, μερικές από αυτές τις έννοιες του ήλιου που εξακολουθούν να ταιριάζουν και σήμερα στη ζωή μας.

Αρχικά, πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι όταν μιλάμε για σύμβολα του ήλιου, αναφερόμαστε στην έννοια του συμβόλου όπως έχει γίνει κατανοητή στην εποχή της κλασικής φιλοσοφίας. Ένα σύμβολο είναι ένα κάλυμμα, μια προστασία. Μέσα στο σύμβολο, υπάρχει ένα άξιο στοιχείο: η ψυχή του συμβόλου. Και η εξωτερική προστασία καλύπτει και προστατεύει αυτό που υπάρχει μέσα, κάνοντας τον καθένα – ανάλογα με την ικανότητά του για κατανόηση, την ανάπτυξη και την επιδεξιότητα του – να ερμηνεύει σιγά-σιγά αυτό που κρύβεται και φυλάγεται.

Οι Αιγύπτιοι συμβόλιζαν την έννοια του συμβόλου με δυο χέρια ενωμένα που άφηναν ένα μικρό κενό ανάμεσα τους. Τα κλειστά χέρια αποτελούν το σύμβολο, αλλά αυτό που έχει σημασία είναι το περιεχόμενο. Και όταν οι αρχαίοι λαοί χρησιμοποιούσαν το σύμβολο του ήλιου, αναφέρονταν στις πολλές μορφές που μπορεί να εμφανίζει ο ήλιος σ' εμάς. Αυτό που προσπαθούσαν να ανακαλύψουν είναι το μυστήριο που υποβόσκει πέρα από τα φαινόμενα, πέρα από τη μορφή.

Π' αυτό ακριβώς δεν πρέπει να μας εκπλήσσει το γεγονός ότι οι αρχαίοι δεν μίλησαν απλώς για τον ήλιο, αλλά του έδωσαν πολλές έννοιες που θα αναφέρουμε τώρα εν συντομία..

Πράγματι, μιλούσαν για έναν φυσικό ήλιο, αυτόν που βλέπουμε και από τον οποίο λαμβάνουμε φως και θερμότητα, και ο οποίος ανέκαθεν οριζόταν ως πηγή ζωής για όλους μας.. Ο ήλιος ανατέλλει κάθε πρωί και αυτή η αέναη πηγή ζωής μας τροφοδοτεί καθημερινά.

Ο φυσικός ήλιος έχει συσχετιστεί ακόμη και με μέρη του ανθρώπινου οργανισμού μας και υπήρξαν μελετητές που αναφέρουν την καρδιά, σαν τον εσωτερικό ήλιο που μας κρατά ζωντανούς. Άλλοι έχουν συμβολίσει τον ήλιο με τον εγκέφαλο μας: αυτό το σύνολο των τόσο ιδιαίτερων κέντρων που λειτουργούν με τόσο αόριστο τρόπο για μας και που μας διατηρούν ζωντανούς ως σκεπτόμενα όντα.

Σήμερα αρκεί να μελετήσουμε ό,τι μπορούμε για τον ήλιο – αν και πολύ λίγα είναι αυτά που γνωρίζουμε για τη σύνθεση, το μέγεθος που έχει κ.λπ.– αλλά μας αρέσει να μιλάμε για τις ακτινοβολίες του, τα κύματά του, τις κηλίδες του, τις επιπτώσεις του στη γη, εν ολίγοις, την παρουσία του ήλιου.

Ωστόσο, υπήρξαν στιγμές που γινόταν ξεκάθαρα λόγος για το γεγονός ότι πίσω από αυτό το σώμα του ήλιου, υπήρχαν και λεπτότερα στοιχεία.. Αναγνωρίζουμε – ως ανθρώπινα όντα – ότι στον εαυτό μας υπάρχει ένα σώμα, αλλά υπάρχουν και άλλα πολύ πιο λεπτά στοιχεία. Για παράδειγμα: τα ίδια

τα συναισθήματά μας, σκέψεις που συντηρούμε και μας μεταφέρουν... Αυτά είναι πολύ πιο λεπτά στοιχεία από το σώμα μας. Αντίστοιχα, οι άνθρωποι προσπάθησαν να μάθουν αν με τον ήλιο, ως ζωντανό ον, συμβαίνει κάτι παρόμοιο.

Έτσι, μιλούσαν για τις ιδιότητες αυτών των λεπτών σωμάτων του ήλιου. Μιλούσαν, για παράδειγμα, για έναν «ζωτικό ήλιο». Δηλαδή, όχι μόνο για τον φυσικό ήλιο αλλά για τη ζωτικότητά του, για την ηλιακή ενέργεια που μεταδίδει ενέργεια σε όλα τα ζωντανά όντα. Αυτός ο ήλιος δεν σχετίζεται μόνο με τη «ζωή» αλλά και με κάποια χαρακτηριστικά της ζωής: ανάπτυξη, μεγέθυνση, αέναη κίνηση. Δεν πρόκειται λοιπόν για κάτι στατικό, αλλά για ένα ρεύμα, μια ενέργεια.

Οι αρχαίοι αναφέρονταν στους κύκλους της ζωής. Και εμείς - αν και δεν χρησιμοποιούμε πλέον αυτές τις παλιές λέξεις - συνεχίζουμε να αναγνωρίζουμε αυτή τη «ζωτικότητα» που αλλάζει καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής και μας επιτρέπει να αναφερόμαστε σε διαφορετικές εποχές του χρόνου, αυτή την ηλιακή ζωτικότητα δηλαδή, που εκδηλώνεται στους κύκλους που επηρεάζουν τα φυτά. Όλοι γνωρίζουμε ότι υπάρχουν συγκεκριμένες περιόδους για σπορά και άλλες για συγκομιδή.

Η ίδια ηλιακή ενέργεια αντανακλάται και στον εαυτό μας. Ακούσια, είμαστε λίγο από τις τέσσερις εποχές που ενσαρκώνονται με τη μορφή ανθρώπων. Υπάρχει μέσα μας μια παιδική ηλικία, μια νεότητα, μια ωριμότητα και ένα γήρας, που πάντα σχετίζονταν ακριβώς με τις τέσσερις εποχές και τις δυνατότητες του ήλιου μέσα από αυτές.

Έτσι, ο «ζωτικός ήλιος» αντανακλά τον ρυθμό και την κίνηση της ζωής και έχει συγκριθεί κυρίως με ένα στάδιο της ζωής: τη νιότη. Και -όπως έχει αναφέρει πολλές φορές ο καθηγητής Livraga- νέος δεν είναι μόνο εκείνος που είναι σε μικρή ηλικία, ή δεν έχει ρυτίδες και γκριζα μαλλιά. Αν αυτό ήταν νιότη, θα υπήρχαν πολλοί περισσότεροι «νέοι» στον κόσμο... Είναι αυτή η διαφορετική στάση ενθουσιασμού, εσωτερικής ζωτικότητας. Είναι η ικανότητα να παραμένουμε πάντα αφυπνισμένοι, να ονειρευόμαστε συνεχώς, να θέλουμε να κάνουμε κάτι καθημερινά. Σ' αυτή τη νιότη, σ' αυτή την αέναη κινητικότητα αναφέρεται ο ζωτικός ήλιος.

Μια άλλη πτυχή του ήλιου είναι αυτό που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε «συναισθηματικό» ήλιο. Περιλαμβάνει τα συναισθήματα και τον ήλιο που σχετίζεται με τον ψυχολογικό

κόσμο, ο οποίος, αν και μπορεί να έχει διαφορές μεταξύ των ανθρώπων, εντούτοις τους επηρεάζει και τους αγγίζει όλους, με τον ίδιο τρόπο όπως το φως και η θερμότητα..

Αυτός ο ψυχικός ήλιος επηρεάζει τους ανθρώπους δίνοντάς τους μια σειρά χαρακτηριστικών όπως, για παράδειγμα, μια ενεργητική, θετική διαμόρφωση, μια στάση εγρήγορσης, διαρκούς αφύπνισης. Αυτός ο ψυχολογικός ήλιος σχετίζεται με την ανθρώπινη ικανότητα δύναμης, οργάνωσης και τοποθέτησης όλων των πραγμάτων στη σωστή τους θέση. Σχετίζεται με την ικανότητα ηγεσίας, λάμψης, τιμής. Είναι σαν ξαφνικά ένας ήλιος να εκρήγνυται μέσα σε αυτά τα όντα, και αυτός ο ήλιος τα κάνει να λειτουργούν διαφορετικά.

Μιλάμε για αυτά τα όντα που, έχοντας αντιληφθεί τον ήλιο, μας παρουσιάζονται με μια ενέργεια, μια ικανότητα, μια στάση και μια δύναμη διαφορετική από τα συνήθη όντα. Πρόκειται για άτομα που ποτέ δεν φοβούνται, που ποτέ δεν έχουν αμφιβολίες, που ξέρουν προς πού θέλουν να πάνε, πώς να κάνουν τα πράγματα, που ξέρουν προς τα πού κατευθύνονται όταν θέλουν να κάνουν κάτι.

Αυτά είναι τα όντα που έχουν μέσα τους ζωντανό τον ψυχικό ήλιο. Είναι εκείνοι οι οποίοι -αν θέλουμε να το πούμε με μια μοντέρνα λέξη- έχουν βρει την ιδανική ψυχολογική κατάσταση για να συλλέξουν αυτές τις τόσο ιδιαίτερες και λεπτές ακτίνες, που δεν γίνονται ορατές με τη συνήθη όραση.

Ομοίως, γινόταν λόγος για έναν νοητικό ήλιο, έναν ήλιο στο επίπεδο της ιδέας, στο επίπεδο της λογικής. Αυτός ήταν ο ήλιος που σχετιζόταν με τη συνείδηση: τη συνείδηση του εαυτού. Συσχετιζόταν με την ηθική συνείδηση, με τη διάκριση ανάμεσα σ' αυτό που ορίζει ο νόμος της φύσης και σ' αυτό που δεν αντιστοιχεί σ' αυτόν.

Δηλαδή, αυτός ο νοητός ήλιος συνδεόταν με το εσωτερικό εγώ, με τον άνθρωπο που αναγνωρίζει τον εαυτό του ως τέτοιο. Σχετιζόταν όχι μόνο με το μικρό «εγώ», όπως συνηθίζουμε να το χειριζόμαστε σήμερα αποδεχόμενοι όλα του τα ελαττώματα επειδή δεν μπορούμε να κάνουμε αλλιώς... Ήταν ένας ήλιος που σχετιζόταν με του υπερεγώ, το μεγάλο εγώ, εκείνο το παντοδύναμο που κάθε ον φέρει μέσα του κοιμισμένο, και που μερικές φορές καταφέρνει να αφυπνίσει.

Αυτός ο ιδεατός ήλιος, αυτός ο ήλιος των ιδεών, ήταν συνδεδεμένος με την έννοια της δικαιοσύνης, με τα όμορφα

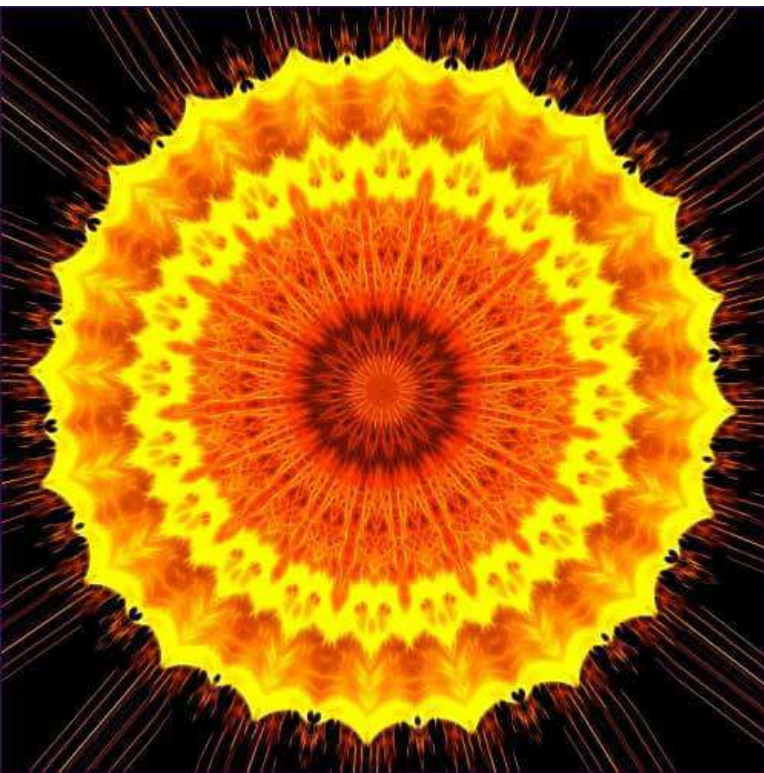
πράγματα, με τα πράγματα που αξίζουν, όχι με την υλική έννοια, αλλά ως προς το βαθύ τους περιεχόμενο.

Νομίζω ότι δεν είναι τόσο δύσκολο να καταλάβουμε εκείνους τους αρχαίους που μας μιλούσαν για έναν ήλιο με μια σειρά χαρακτηριστικών που θα μπορούσαν να καθρεφτίζονται σε εμάς.. Έναν φυσικό ήλιο, έναν ζωτικό ήλιο, έναν ψυχολογικό ήλιο και έναν νοητικό ήλιο. Πώς οι αρχαίοι αντικατόπτριζαν όλες αυτές τις ιδέες; Πολύ επιδέξια, τόσο πολύ, ώστε κατάφεραν να μας τις μεταδώσουν με την πάροδο του χρόνου σχεδόν χωρίς να το καταλάβουμε.

Όλα αυτά τα ηλιακά χαρακτηριστικά μετατράπηκαν με την πάροδο του χρόνου σε αυτό που σήμερα ονομάζουμε μύθους, ειδικά στους λεγόμενους ηλιακούς μύθους ή στους ζωδιακούς-ηλιακούς μύθους. Αυτοί οι μύθοι σχετιζόνταν με τον ουρανό, με τα ζώδια και με τον κεντρικό άξονα αυτών: τον ήλιο.

Σε αυτούς τους μύθους, ο ήλιος λειτουργεί ως κεντρικό πρόσωπο. Γύρω του περιστρέφονται όλα τα πράγματα: δουλειές, προβλήματα, όλα τα όντα και όλα τα πράγματα που φωτίζει. Και παρόλο που ο ήλιος είναι ακίνητος και τα πράγματα περιστρέφονται γύρω του, στους ζωδιακούς μύθους τα πράγματα είναι ακίνητα και ο ήλιος πορεύεται γύρω τους....

Ο ήλιος ενεργεί ως άνθρωπος που δοκιμάζει τις δυνάμεις του στο μονοπάτι της ζωής και προσπαθεί να ξεπεράσει κάθε μία από τις δυσκολίες που του παρουσιάζονται μέρα με τη μέρα, μήνα με το μήνα, χρόνο με το χρόνο. Ποιος δεν θυμάται έναν διάσημο μύθο που μας μιλάει γι' αυτό; Για παράδειγμα ο μύθος του Ηρακλή με τους 12 άθλους. Υπήξαν ειδικοί που

έχουν συσχετίσει κάθε άθλο του Ηρακλή με τα διάφορα ζώδια. Έτσι, ο Ηρακλής είναι ο ίδιος ο ήλιος που περνά μέσα από όλα τα ζώδια και σε κάθε ένα από αυτά πρέπει να εκπληρώσει ένα έργο. Έχει κάτι να κάνει, έχει μια δυσκολία να αντιμετωπίσει.

Αυτός ο Ηρακλής είναι το μοντέλο του ανθρώπου που προσπαθεί να ξυπνήσει τον ήλιο μέσα του. Πώς τον ξυπνάει; Ξεπερνώντας τις δυσκολίες, ξεπερνώντας τον εαυτό του, ξεπερνώντας όλα όσα του παρουσιάζει η μοίρα. Σε κάποιες περιγραφές, για να ενισχυθεί περαιτέρω αυτή την ιδέα, μας δείχνουν τον Ηρακλή ντυμένο με σκούρο μέταλλο, με τα ξανθά μαλλιά του να λάμπουν στην πανοπλία του. Και τονίζεται ακριβώς αυτή η λεπτομέρεια των ξανθών μαλλιών σαν να ήταν οι ακτίνες του ήλιου που λάμπουν στη σκοτεινή πανοπλία, στο σίδηρο της ύλης που τον συνδέει με τη γη.

Αν μεταφερθούμε στη μακρινή Σουμερία, θα βρούμε τον Gilgamesh, το πρωτότυπο του ήρωε, που αργότερα υιοθετούν οι Βαβυλώνιοι. Λέγεται ότι αυτός ο ήρωας πέρασε από άπειρες δοκιμασίες για να επιτύχει μόνο την Αθανασία. Πολέμησε με γίγαντες, με φανταστικά ζώα, έπρεπε να διασχίσει βουνά, ποτάμια, θάλασσες, να αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα με όντα που παραμόνευαν σε κάθε γωνιά του δρόμου του. Όμως εκείνος αναζητούσε μόνο ένα πράγμα: την αθανασία.

Ο Gilgamesh ήθελε να γίνει σαν τον ήλιο που βγαίνει κάθε πρωί και δεν σταματά ποτέ. Ήθελε να έχει αυτό το αίσθημα αιωνιότητας που νιώθουμε όταν κοιτώντας απλά το ρολόι, ξέρουμε ότι σε λίγες ώρες ο ήλιος θα εμφανιστεί ξανά για να μας φωτίσει.

Αν στραφούμε στην προκολομβιανή Αμερική, θα δούμε π.χ. ότι στους παλιούς πολιτισμούς της Κολομβίας –γνωστούς σήμερα με το όνομα πολιτισμοί του San Agustín– υπάρχει ένας πολύ περίεργος μύθος. Και λέω περίεργος επειδή δεν είναι γνωστός. Τον αναφέρω εδώ, ακριβώς για να δούμε ότι μιλούσαν για το ίδιο πράγμα.

Ο Bochica, κατεβαίνει από τον ουρανό για να δώσει στους ανθρώπους τη γνώση, τις τέχνες κ.λπ. και να τους διδάξει πώς να ζουν καλύτερα πάνω στη γη. Αλλά, όπως συνήθως συμβαίνει, ο Bochica προδίδεται και εξαφανίζεται στην κορυφή ενός βουνού. Λένε ακόμη ότι επιστρέφει ξανά στους ανθρώπους και τους διδάσκει μια τελετή, ένα τυπικό, έναν χορό που θα πρέπει να κάνουν πάντα για να έχουν αποτέλεσμα οι διδασκαλίες του. Κατά την τελετή αυτή εκείνος μπαίνει στο κέντρο και γύρω του καρφώνει 12 πασσάλους με διαφορετικά χρώματα. Εκείνος χορεύει έναν μαγικό χορό ανάμεσα στους πασσάλους κατά τη διάρκεια της τελετής. Το σκοτάδι διαλύεται και το φως εμφανίζεται. Εδώ πάλι, ο Bochica συμβολίζει τον ήλιο ανάμεσα στους 12 πασσάλους, που είναι τα 12 ζώδια, που του χρησιμεύουν για στήριγμα στην εκτέλεση του έργου του.

Στην αρχαία Κίνα βρίσκουμε έναν παρόμοιο μύθο. Η παράδοση λέει ότι πριν πολλά, πολλά χρόνια, υπήρχαν 10 ήλιοι, αλλά προκαλούσαν τόση πολλή ζέστη που έπρεπε εννιά απ' αυτούς να εξαλειφθούν. Ένας μαγικός τοξότης ανέλαβε να ρίξει τους εννιά ήλιους, κι έμεινε μόνο ένας... ένας μοναδικός ήλιος που εκδήλωνε τη θέρμη και το δυναμικό του με 12 διακλαδώσεις, μέσα από 12 μήνες.

Τι βλέπουμε λοιπόν; Βλέπουμε ότι πάντα τραβούσε το ενδιαφέρον η αφύπνιση κάποιων κρυμμένων δυνάμεων, κάποιων εσωτερικών δυνάμεων που σχετίζονταν με τον ήλιο.

Όλοι οι λαοί έχουν αντιληφθεί τις δυο όψεις του ήλιου: μια εξωτερική όψη που μπορούμε να δούμε, αν και με δυσκολία – γιατί είναι πολύ δύσκολο να κρατήσουμε τα μάτια μας καρφωμένα στον ήλιο – και μια εσωτερική όψη που αντιπροσωπεύει το μυστήριο, το πνεύμα, το μυστικό του ήλιου....

Οι Αιγύπτιοι μας παρουσίασαν αυτό το μυστηριώδες σχέδιο με τη μορφή του Άμμων-Ra. Είναι ένας ηλιακός δίσκος στο κέντρο και ένα ζευγάρι ανοιχτά φτερά στα πλάγια.

Ο ηλιακός δίσκος είναι ο φυσικός ήλιος: είναι ο Ra, ο ακτινοβόλος, αυτός που γέννησε αυτή τη λέξη, αυτός που προκαλεί να φωνάζουν τρεις φορές «Ra!», όταν οι νικητές φτάνουν στον στόχο τους, επειδή χαιρετούν τον ήλιο που τους έχει φωτίσει. Όμως, εκτός από τον ηλιακό δίσκο, υπάρχουν και τα φτερά του που εκφράζουν εκείνο το μυστηριώδες που κρύβεται πίσω από τον ήλιο: η ελαφράδα των φτερών συμβολίζει ότι υπάρχει κάτι παραπάνω από το φυσικό σώμα. Κι αυτό είναι ο μυστικός, ο μυστηριώδης Άμμων...

Αυτό το μυστήριο, μέσα στα χρόνια, περνώντας από πολλές γλώσσες – ακόμη και τα λατινικά – μας έκανε να τελειώνουμε τις προσευχές μας προφέροντας το ίδιο όνομα: «αμήν», ο ήλιος, το μυστικό, το μυστήριο που μας ζωογονεί, που κλείνει και σφραγίζει όλα όσα προέρχονται από την καρδιά μας.

Οι αρχαίοι Ιρανοί αναφέρονταν στον ήλιο από την ίδια άποψη και τον συσχετίζαν με ένα φυσικό στοιχείο που γνωρίζουμε πολύ καλά: τη φωτιά. Και έλεγαν ότι υπάρχουν δύο τύποι φωτιάς: αυτή που βλέπουμε και αυτή που δεν μπορούμε να παρατηρήσουμε. Αυτή που βλέπουμε είναι μόλις μια αντανάκλαση, κι αυτή που δεν μπορούμε να δούμε, ζει μέσα μας, είναι η φλόγα που ζωογονεί κάθε άνθρωπο. Κι έλεγαν επίσης οι αρχαίοι Ιρανοί ότι όταν πεθαίνει ο άνθρωπος, αυτή η φλογίτσα μένει μόνη της επειδή χάνει το λυχνάρι που την προστάτευε και αναζητά απελπισμένα άλλο λυχνάρι να καταφύγει επειδή οι άνεμοι της μοίρας είναι συνήθως πολύ δυνατοί και πολύ σκληροί. Έτσι, η φλόγα κρύβεται ξανά μέσα σ' ένα πολύ μικρό λυχνάρι και εκφράζει εκ νέου αυτή την Εσωτερική δύναμη.

Επιστρέφοντας στην Αμερική, στο σημερινό Μεξικό, στην Teotihuacan υπάρχει μια υπέροχη Πυραμίδα του Ήλιου, η οποία σε αναλογίες μπορεί σχεδόν να μιμηθεί τη Μεγάλη Πυραμίδα του Χέοπα. Ακόμη και στα μέτρα, όσον αφορά στη βάση είναι σχεδόν πανομοιότυπες, ενώ ως προς το ύψος λίγο πιο χαμηλή. Αυτή η πυραμίδα κτίστηκε για τον ήλιο και στην κορυφή της στεφανώνεται από έναν ναό. Εκεί τελείωνε το τελετουργικό, εκεί πραγματωνόταν ο άνθρωπος και εκεί, όταν έφτανε στην κορυφή, είχε ξυπνήσει ο ήλιος μέσα του.

Οι Αζτέκοι είχε μια θεότητα που συμβόλιζε αυτή τη διαδικασία. Αυτός ο θεός ήταν αρχικά αμαρτωλός και δεν ήξερε

να ζει πάνω στη γη. Μετανόησε, προσευχόταν και έψαχνε τη λύση μέσα του.

Λέγεται ότι μια μέρα ένωσε ένα μικρό σχήμα γρανίτη να αναδύεται μέσα στο στήθος του. Αυτός ο γρανίτης μεγάλωνε και μεγάλωνε μέχρι που έφτασε να καταλαμβάνει σχεδόν ολόκληρο το σώμα του και όταν δεν μπορούσε πλέον να μεγαλώσει, έσκασε σαν ήλιος στη μέση του στήθους του.

Εμείς οι ίδιοι έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε την εικόνα του Χριστού με έναν ακτινοβόλο ήλιο στη μέση του στήθους μας... Ο Χριστός, ο Φωτισμένος, αυτός που αφύπνισε την εσωτερική του πραγματικότητα, αυτός που έλαβε φως από μέσα...

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι ο ήλιος ήταν ζωτικό στοιχείο για όλους τους ανθρώπους. Ο ήλιος και το πνεύμα ήταν ένα και το αυτό. Το να μιλάμε για την αφύπνιση του ήλιου μέσα στον άνθρωπο, σημαίνει να συνειδητοποιούμε τη δική μας πνευματικότητα, να συνειδητοποιούμε τη δική μας Αθανασία.

Οι αρχαίοι μας δίδαξαν ότι αυτό το ηλιακό πνεύμα, αυτή η ηλιακή δύναμη, καθρεφτιζόταν σε τρεις μορφές. Κάτι παρόμοιο εμφανίζεται σε όλες τις θρησκείες με τη μορφή πατέρα, μητέρας και γιου, δηλαδή, μια τριάδα, ένα μυστήριο που, αν και είναι τριπλό, εξακολουθεί να είναι ένα επειδή υπάρχουν τρεις σε μια σχέση τόσο οικεία, τόσο κλειστή, τόσο τέλεια που οι τρεις δεν θα είχαν νόημα ξεχωριστά και χρειάζεται να ενοποιηθούν για να αποκτήσουν αξία.

Στην Αίγυπτο, αυτή η τριάδα αποτελείται από τον Όσιρι, την Ίσιδα και τον Ώρο. Και αν πάμε στην Ινδία, μιλάμε για Βράχμα, Βισνού και Σίβα. Θα μπορούσαμε να παραθέσουμε πολλές τριάδες ακόμη, αλλά για να μην υπερβάλλουμε, θα πούμε ότι όλες αυτές οι τριάδες εκφράζουν τις τρεις εκφράσεις του ήλιου. Αυτές οι τρεις εκφράσεις είναι: του πατέρα, της κάθετης δύναμης. Οι εκφράσεις της μητέρας είναι διπλές. Από τη μια αγάπη-σοφία, από την άλλη ενέργεια-ζωή. Οι εκφράσεις του γιου, που προκύπτουν από τους άλλους δυο, είναι η διάνοια και η μορφή.

Όλη αυτή η διαδικασία υπάρχει και στους ανθρώπους. Ας την δούμε εν συντομία. Οι δυνάμεις του πατέρα βρίσκονται στη βούληση. Οι φιλόσοφοι μάς διδάσκουν ότι, παρόλο που είναι η πιο μεγάλη δύναμη του ανθρώπου, είναι και η πιο δύσκολη να αφυπνιστεί. Όμως, παρόλο που δεν έχουμε καθαρή βούληση, έχουμε μορφές βούλησης που εκδηλώνονται τουλάχιστον σε πιο συνηθισμένες όψεις. Η βούληση μας

εκφράζεται στις επιθυμίες μας, στα θέλω μας, στους πόθους μας. Σ' αυτή τη δύναμη που εκτοξεύουμε για να κατακτήσουμε εκείνο που θέλουμε πραγματικά... Αυτός είναι ο τρόπος μας να εκφράσουμε τη βούληση μας.

Και ο νόμος για μας είναι αυτή η σύλληψη αυτού που μπορεί να διοικεί το σύμπαν. Όταν ο άνθρωπος μένει μόνος με τον εαυτό του, διαπιστώνει ότι δεν μπορεί παρά να δεχτεί μια τάξη, μια παγκόσμια πραγματικότητα, μια κατανόηση στοιχείων, ένα θαύμα που μας ξεπερνά, το οποίο στο τέλος θα καταλήξουμε να δεχτούμε και να αντιληφθούμε ονομάζοντας το νόμο.

Ο νόμος είναι αυτό το οργανωμένο σύστημα που διατηρεί όλα τα πράγματα ακριβώς στη θέση τους, εκπληρώνοντας ακριβώς τη λειτουργία τους. Όταν ο άνθρωπος συλλαμβάνει αυτόν τον νόμο, αυτή την αρχή της τάξης, έχει αφυπνίσει ένα μέρος του Ήλιου μέσα του.

Συνεχίζοντας με τα ηλιακά χαρακτηριστικά, θα αναφέρουμε την αγάπη-σοφία. Αυτό είναι και η «φιλο-σοφία»: αγάπη για τη σοφία. Η αγάπη για τη σοφία μας βγαίνει απλά, ανθρώπινα, φυσικά, βιώνεται εύκολα. Γι' αυτό, αυτή η ιδιότητα της «αγάπης-σοφίας» είναι αυτό που ονομάζουμε φιλοσοφία: η ανάγκη να θέλουμε να γνωρίζουμε. Η ανάγκη αναζήτησης του γιατί των πραγμάτων, το να θέλουμε να κατανοούμε τον κόσμο που μας περιβάλλει.

Θα προσθέσουμε κι άλλο ηλιακό χαρακτηριστικό: την ενέργεια-ζωή. Είναι η δύναμη που έχουμε μέσα μας, που μας κάνει να νιώθουμε πολλές φορές την ύπαρξη μας, ότι είμαστε ικανοί να κάνουμε σημαντικά πράγματα. Μερικές φορές δεν έχει σημασία πού γεννηθήκαμε, πώς έγινε, τι έχουμε σπουδάσει. Δεν έχει σημασία τι νομίζει για μας ο κόσμος. Μερικές φορές σημασία έχει αυτή η Ώθηση που μας επιτρέπει να γνωρίζουμε ότι είμαστε ικανοί για πολλά πράγματα. Αυτή είναι η ενέργεια της ζωής.

Θα συμπεριλάβουμε τη διάνοια ως άλλο χαρακτηριστικό του ήλιου. Δεν πρόκειται για την έννοια της διάνοιας όπως περιγράφεται στα συνηθισμένα βιβλία ψυχολογίας, δεν είναι η ικανότητα ανταπόκρισης με μεγαλύτερη ή μικρότερη ταχύτητα σε ερωτήσεις ή η ικανότητα συσχετισμού στοιχείων με μεγαλύτερη ή μικρότερη επιδεξιότητα. Δεν είναι θέμα εξυπνάδας.

Η διάνοια που έρχεται από τον ήλιο, περισσότερο από ταχύτητα του νου είναι μια βαθιά Διάισηση. Είναι η σύλληψη

των πραγμάτων που δεν χρειάζεται πολλές εξηγήσεις. Αυτοί οι ήλιοι εκρήγνυνται στο στήθος μας και γίνονται πραγματικότητα όταν δεν το περιμένουμε. Είναι αυτά τα πράγματα που νιώθουμε ζωντανά και που δεν έχουμε καν συνειδητοποιήσει πότε ξεκίνησαν να ζουν μέσα μας. Αυτό είναι άλλο είδος διάνοιας, είναι διαίσθηση.

Και το τελευταίο από τα ηλιακά χαρακτηριστικά: η μορφή. Είναι εκείνα που μπορούμε να διαμορφώσουμε, που μπορούμε να φτιάξουμε. Τι σημαντικό έχουμε πραγματώσει στη ζωή μας; Οι αρχαίοι έλεγαν: να φυτέψεις ένα δέντρο, να γράψεις ένα βιβλίο, να κάνεις ένα παιδί... Κι αυτά συμβολικά είναι αλλά... πόσο όμορφο θα ήταν αν μπορούσαμε να το πούμε όλοι, κι ας μην ήταν αυτό ακριβώς.

Ας αναφερθούμε όμως σε αυτό που είμαστε ικανοί να κάνουμε πραγματικά. Γενικά, αισθανόμαστε δυσαρεστημένοι με τον εαυτό μας και δεν είμαστε σε θέση να εξηγήσουμε γιατί. Επιπλέον, αποφεύγουμε να είμαστε μόνοι με τον εαυτό μας επειδή δεν θέλουμε ποτέ να αναρωτηθούμε το μεγάλο ερώτημα: Τι έκανα; Τι ήθελα να κάνω; Έχουμε κάνει όλα τα όνειρά μας πραγματικότητα; Τα ξεκινήσαμε τουλάχιστον; Έχουμε ορμήσει σε αυτό που θέλαμε να κάνουμε; Και εκεί είναι που μας λείπει η μορφή. Γι' αυτό πολλές φορές ο εσωτερικός ήλιος δεν καταφέρνει να ξυπνήσει μέσα μας...

Είπαμε πριν ότι, εξετάζοντας την ιστορία, δεν είναι δύσκολο να βρούμε αυτούς τους άνδρες και τις γυναίκες που ήταν υπέροχοι επειδή άφησαν τον ήλιο να γεννηθεί μέσα τους. Αλλά το ερώτημα δεν είναι να δούμε την ιστορία, αλλά να δούμε λίγο τον εαυτό μας. Γιατί λαχταράμε μέσα μας τον ήλιο; Επειδή εξαρτόμαστε υπερβολικά από εξωτερικές συνθήκες... Πιστεύουμε ότι χωρίς ήλιο δεν υπάρχει καλοκαίρι, χωρίς ξεκούραση δεν υπάρχουν διακοπές, χωρίς ταξίδια τίποτα δεν έχει νόημα. Στη συνέχεια - αν και χωρίς να καταλαβαίνουμε πολύ καλά τι κάνουμε - μετακινούμαστε από το ένα μέρος στο άλλο, φτιάχνουμε βαλίτσες εδώ κι εκεί, καθόμαστε κάτω από τον ήλιο ούτως ή άλλως, ξοδεύουμε ένα μεγάλο μέρος του μισθού μας σε solarium και συνεχίζουμε να εξαρτιόμαστε από τις περιστάσεις ...

Μακροπρόθεσμα, συμβαίνει αυτό που έλεγε ο Μάρκος Αυρήλιος: τα προβλήματα ταξιδεύουν μαζί μας. Και ακόμη και κάτω από τον ήλιο, και στη μέση της πιο σύγχρονης παραλίας, συνεχίζουμε να περιπλέκουμε τη ζωή μας γιατί ακόμα δεν

μπορούμε να δώσουμε απαντήσεις στον εαυτό μας. Πιστεύω ότι για να ξυπνήσει ο ήλιος μέσα μας, πρέπει να επιδιώξουμε μια συμφωνία μέσα μας και να σταματήσουμε να εξαρτόμαστε από εκείνες τις εξωτερικές συνθήκες που μας απασχολούν τόσο πολύ.. Τι δεν είναι ευχάριστο και τι πρέπει να αλλάξουμε στο περιβάλλον μας; Είναι ξεκάθαρο. Χρειάζεται όμως να το αλλάξουμε, κι αυτό ξεκάθαρο είναι!

Επιμένοντας στην ανάγκη αφύπνισης του εσωτερικού ήλιου, δεν κάνουμε τίποτα άλλο από το να αντικατοπτρίζουμε μια παλιά αστρολογική διδασκαλία. Οι αρχαίοι έλεγαν ότι για κάθε αστέρι στον ουρανό, υπάρχει μια αντανάκλαση του ίδιου αστεριού μέσα μας. Ότι το ίδιο χέρι που δημιούργησε το μεγάλο σύμπαν, δημιούργησε επίσης αυτό το μικρό σύμπαν που είμαστε εμείς οι άνθρωποι. Και ακριβώς όπως τα αστέρια γεννήθηκαν στον ουρανό, τα αντίστοιχα αστέρια γεννήθηκαν μέσα μας.

Έτσι, αν υπάρχει ένας ήλιος στον ουρανό, υπάρχει επίσης ένας ήλιος στον άνθρωπο. Και αν μερικές φορές υπάρχουν σύννεφα στον ουρανό, υπάρχουν και σύννεφα στον άνθρωπο... Και αν ποθούμε διακαώς ένα ακτινοβόλο, φωτεινό, ήσυχο και αναζωογονητικό καλοκαίρι, είναι επειδή πραγματικά λαχταράμε αυτή την εσωτερική ανάπαυση, αυτή την ηρεμία, αυτή τη φωτεινότητα που λείπει από μέσα μας. Είναι επειδή στην πραγματικότητα πρέπει να ξυπνήσουμε το αστέρι που έχουμε μέσα μας.

Σύμφωνα με αυτή τη διδασκαλία, κάθε άνθρωπος είναι ένα κομμάτι του σύμπαντος. Όλοι μας έχουμε ένα μέρος του ουρανού και ένα μέρος της γης. Υπάρχουν μέσα μας αστέρια,

σύννεφα, βουνά, δέντρα, ποτάμια... Όλα αυτά είναι μέσα μας, πρέπει να μάθουμε να τα βρίσκουμε!

Όλοι μας έχουμε διαβάσει μια φορά – σε εκείνα τα ιερά βιβλία που συνόδευαν την παιδική μας ηλικία – ότι κάποτε φτιάχτηκε το φως! Και ήρθε η ώρα να βγάλουμε το φως, μέσα σε αυτό το μικρό κομμάτι του σύμπαντος που αποτελούμε ως ανθρώπινα όντα. Δεν ξέρω αν ο θεός του ουρανού θα κατέβει για να προφέρει τις μαγικές λέξεις, αλλά νομίζω ότι, αυτή τη στιγμή, αν ξεκινήσουμε να το κάνουμε θα έχουμε την ίδια δύναμη και την ίδια μαγεία...

Όλα συνίστανται στο εξής: χωρίς να απομακρύνουμε το βλέμμα από τον ήλιο που μας δίνει Ζωή, να προσευχόμαστε με βαθιά εσωτερική πεποίθηση: κάνε να γεννηθεί το φως μέσα μου! Και θα δούμε πώς ένας ήλιος θα αρχίσει να ανατέλλει μέσα μας... Θα δούμε αύριο ανατολές, θα δούμε τα Ιδανικά να μεγαλώνουν και θα νιώσουμε αυτή την απεριόριστη Ώθηση που κινεί την ιστορία τόσο καιρό... Αυτό που μας τραβάει τόσο καιρό... Και που μας φωνάζει συνεχώς: αν βγάλεις φως, θα είσαι σαν εμένα! Αν γεννήσεις το φως, θα έχεις αγγίξει τον ουρανό!

Και τι καλύτερο από το να αγγίξουμε τον ουρανό με τα χέρια μας; Ας γεννήσουμε το φως μέσα μας. Ας αρχίσουμε να διακρίνουμε καλύτερα αυτό το εσωτερικό ον που έχει συντροφεύσει τον καθένα μας, τόσο καιρό, με τόσο κόπο.

Δεν υπάρχει τίποτα καλύτερο από το να βρίσκουμε τον εαυτό μας πιο ξεκάθαρα, μετά από μια ανατολή, με μεγαλύτερο ενθουσιασμό, με περισσότερη ενέργεια, και να συνεχίζουμε τον δρόμο μας επειδή έχουμε μάθει να ξυπνάμε μέσα μας τον ήλιο! Γεννηθήτω το φως!

Συμβολισμός της Αρχιτεκτονικής στην Αρχαία Αίγυπτο

Κείμενο: Μαρία Χιμένεθ

Η Αίγυπτος, η πατρίδα του μυστηρίου, όπως την έχουν ονομάσει οι αρχαίοι Έλληνες, ακόμα και σήμερα μας δημιουργεί θαυμασμό και μας γοητεύει με τη μεγαλοπρέπειά της και μας προκαλεί απορία με την απεραντοσύνη της. Αν και έχουμε μελετήσει πολύ την Ιστορία, την Τέχνη, τη θρησκεία της, ακόμα και σήμερα, ίσως περισσότερο από ποτέ, η Αίγυπτος είναι για μας ένα ερωτηματικό, ίσως γιατί, όπως κάποτε μας είπε ένας ξεναγός στη Μεμφίδα: «Οι αιγυπτιολόγοι με το να γράφουν και να μελετούν τόσο όλα αυτά που άλλοι έχουν γράψει και μελετήσει, δεν έχουν χρόνο για να κοιτάζουν, έχουν χάσει την ικανότητα θαυμασμού και δεν καταλαβαίνουν το αληθινό Πνεύμα της Αρχαίας Αιγύπτου».

Στην Αίγυπτο καθετί έχει ένα νόημα, τίποτα δεν έχει γίνει τυχαία και κάθε μέρος συνδέεται αρμονικά με το σύνολο. Γι' αυτό είναι δύσκολο να πραγματευτούμε ένα θέμα τόσο συγκεκριμένο σαν αυτό και ακόμα περισσότερο μόνο σε λίγες σελίδες. Βλέπουμε στην Αίγυπτο ένα πνευματικό και υπερφυσικό αίσθημα που κάνει τους ανθρώπους να δίνουν πολύ μεγάλη σημασία στις θρησκευτικές κατασκευές, αφαιρώντας τη

σημασία αυτή σχεδόν ολοκληρωτικά από τα σπίτια. Αυτά, ήταν συνήθως κατασκευασμένα από ξύλο ή από τούβλα ψημένα στο ήλιο και αφού ήταν φθαρτά υλικά, δεν μπορούσαν να αντέξουν στον χρόνο.

Η Αρχιτεκτονική είναι για τους Αιγυπτίους η εικόνα του ανθρώπου για το Μεγάλο Έργο του Θεού: το Σύμπαν. Είναι αντανάκλαση του Μυστηρίου της Φύσης, που κλείνουν στα έργα τους, ξεσκεπάζοντάς το για αυτόν που ξέρει να διαβάσει τη γλώσσα των Μυστηρίων. Και γι' αυτό τον λόγο τα μνημεία τους έχουν ονομαστεί «Πέτρινα Βιβλία», γιατί περιέχουν μία Μεγάλη Σοφία που είναι κληροδότημα για τις μελλοντικές γενιές, και έχει φτάσει μέχρι εμάς νικώντας τους φραγμούς του χρόνου.

Οι Αιγύπτιοι βάζουν στα έργα τους τα αιώνια Ιδεώδη και τις Γνώσεις που είναι άφθαρτα και αναλλοίωτα με μία τάση διαιώνισης, και γι' αυτό, ακόμα και τώρα έχουν ένα Μήνυμα για μας, παρόλες τις διαφορές του χρόνου και του χώρου. Και αφού σε όλη την Ιστορία της Αιγύπτου παραμένει το ίδιο Πνεύμα, αντίστοιχα και οι μορφές έκφρασής του παραμένουν οι ίδιες. Αν και είναι αλήθεια ότι υπάρχει μία κάποια εξέλιξη και αλλα-

γή στην Τέχνη της, ωστόσο υπάρχει ένα είδος σταθερότητας, ισορροπίας, μία αιώνια πιστότητα στον εαυτό τους. Σε εμάς τους ανθρώπους του 21ου αιώνα, που είμαστε συνηθισμένοι στις βίαιες αλλαγές, αυτή η σταθερότητα μας φαίνεται παράξενη. Αλλά αν ρωτούσαμε τους Αιγυπτίους τον λόγο αυτής της σταθερότητας θα μας απαντούσαν ότι, όταν μία φορά βρούμε το τέλειο, το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να συνεχίσουμε στον ίδιο δρόμο μέχρι η φυσική φθορά να μας αναγκάσει να δημιουργήσουμε μία άλλη καινούργια μορφή. Τους κανόνες τους, όπως έχουμε πει, τους είχαν αντλήσει από τον Ουρανό και από τη Φύση, ακολουθώντας την Αρχαία Ερμητική Πηγή «όπως είναι επάνω είναι κάτω, όπως είναι κάτω είναι επάνω».

Άλλο χαρακτηριστικό της Αρχιτεκτονικής της Αιγύπτου είναι η μεγαλοπρέπειά της, οι μεγάλες κατασκευές. Όπως η αρχαία Ελληνική αρχιτεκτονική παίρνει ως μέτρο της τον άνθρωπο, έτσι η Αιγυπτιακή παίρνει ως μέτρο το Σύμπαν. Και παρόλες τις μεγάλες διαστάσεις που υπάρχουν, αντανακλάται μία αρμονία εμπλουτισμένη με Μυστικιστική Σοφία ακόμα και στο μικρότερο ανάγλυφο, έτσι όπως ένας αρμονικός άνθρωπος είναι αρμονικός σε κάθε κύτταρο του σώματός του. Αυτοί οι αρχαίοι κατασκευαστές δεν σκέφθηκαν τον άνθρωπο με τις

ψυχολογικές αδυναμίες και με τις νοητικές αμφιβολίες του. Αλλά Αυτόν που υπάρχει και δονεί πίσω από όλα τα πράγματα. Αυτόν που δίνει Ζωή στο Σύμπαν.

Η Πυραμίδα, λέει ο καθηγητής F. SCHWARZ, συνεχίζει να είναι το αυθεντικό σύμβολο της Αρχαίας Αιγύπτου, για τη φαινομενική της αχρηστία στον γήινο κόσμο μας και για την άχρονη αξία της που της επιτρέπει να αντιμετωπίσει τον χρόνο σαν πρόκληση για την αιωνιότητα.

Οι πιο σημαντικές και μεγαλύτερες πυραμίδες παρουσιάστηκαν στην αρχή της Ιστορικής Αιγύπτου και καθετί γύρω από αυτές είναι σαν ένα δίκτυο από αναπάντητα ερωτήματα: πότε, πώς, από ποιόν κτίστηκαν; Δημιουργώντας μας μία σειρά ατελείωτων αινιγμάτων από ιστορική, επιστημονική και θρησκευτική άποψη. Άλλα αυτά δεν είναι θέμα αυτού του άρθρου.

Η πυραμιδική μορφή μας μιλά για την επιθυμία του ανθρώπου που θέλει να καθετοποιηθεί και να κατακτήσει τον Ουρανό για να εξασφαλίσει μία ένωση του υλικού με τον πνευματικό κόσμο. Και η ίδια η ετυμολογική πηγή της λέξης πυραμίδας μας μιλάει για τη λέξη φωτιά (Πυρ) που ανορθώνεται και είναι σύμβολο της ένωσης, της Πνευματικότητας.

Όλες οι Κοσμογονίες μας μιλάνε για το Πρωταρχικό Βου-

νό που βγαίνει και υψώνεται μέσα από τα Πρωταρχικά Ύδατα, και σ' αυτό το Βουνό ξεκουράζεται το Πουλί της Φωτιάς, ο Γιός του Ήλιου που έφερε στους ανθρώπους μία σπιθα Γνώσης, τη δυνατότητα ανόρθωσης πάνω από το υλικό επίπεδό τους.

Και είναι η Πυραμίδα ένα Σύμβολο αυτού του Πρωταρχικού Βουνού, ένας Ναός στον οποίο οι άνθρωποι ενώθηκαν με αυτή την Αρχή Φωτιάς και Γνώσης, πεθαίνοντας στον υλικό κόσμο για να γεννηθούν στον Πνευματικό Κόσμο. Είναι το Σύμβολο του ανθρώπου που υπερβαίνει αυτό το τεράστιο Βουνό από κυβικές πέτρες που σχηματίζουν την Πυραμίδα, για να γίνει αυτός ο ίδιος ο ακρογωνιαίος λίθος, το πυραμίδιο, η μόνη πυραμιδική πέτρα που υπάρχει στην κατασκευή της πυραμίδας.

Το να ισχυριζόμαστε ότι οι Πυραμίδες έχουν χτιστεί μόνο σαν τάφοι των Φαραώ, ίσως να μας οδηγήσει στο ίδιο λάθος που θα μπορεί να πέσουν οι απόγονοί μας όταν θα κατεβαίνουν στις κρυπτές των Καθεδρικών Ναών και θα ανακαλύπτουν εκεί τάφους. Δεν θα νόμιζαν και αυτοί ότι οι Καθεδρικοί Ναοί είχαν κατασκευαστεί μόνο για να θάβονται εκεί οι μεγάλοι βασιλιάδες ή οι άγιοι μας;

Όλη η Αίγυπτος είναι γεμάτη από Ιερά και Ναούς που παραμένουν πιστοί στους προστάτες-Θεούς τους από τους πιο μακρινούς χρόνους. Για να δώσουμε μία ιδέα του μεγάλου αριθμού ναών θα αναφέρουμε ότι είναι γνωστό πώς υπάρχουν σχεδόν 20.000 αρχαιολογικοί χώροι σε όλο το μήκος του Νείλου.

Γι' αυτό, όταν θα μιλάμε για τον Ναό, θα αναφερόμαστε στο παραδοσιακό σχήμα στο οποίο βασίζονται οι Ναοί της Νέας Αυτοκρατορίας που φτάνουν μέχρι εμάς.

«Ένας Ναός είναι ένα Σύμπαν σε μικρογραφία, οι Πυλώνες είναι τα βουνά που κλείνουν τον ορίζοντα. Ο Θεός είναι στο σκοτάδι, στο βάθος του Ιερού. Το πρωί οι Ιεροφάντες σπάζουν τις πήλινες σφραγίδες, ανοίγουν την πόρτα, του Ιερού, περιποιούνται τον Θεό, του φέρνουν τροφή σαν προσφορά και σιγά-σιγά τον βγάζουν από το Ιερό μαζί με τον ήλιο που ανατέλλει. Το ιερό πλοίο που μεταφέρει τον Θεό προχωράει προς το φως ανάμεσα στο μισοσκόταδο της υπόστηλης αίθουσας και φτάνει στον Πρόναο το μεσημέρι. Και μετά ξαναγυρίζει σιγά-σιγά στο σημείο που ξεκίνησε για να είναι εκεί τη στιγμή που ο ήλιος δύει. Τότε κλείνουν την πόρτα και την ξανασφραγίζουν μέχρι το επόμενο πρωινό». (Paul Tietze).

«Όλοι οι Ναοί είναι τοποθετημένοι στην ανατολική όχθη του Νείλου, ενώ οι τάφοι στη δυτική.

«Ένας δρόμος με σφίγγες μας αναγγέλλει ότι ο Ναός βρίσκεται κοντά, και γι' αυτό τον έχουν συσχετίσει με το φυσικό σώμα του ανθρώπου, το ΚΑΤ, που μας αναγγέλλει την παρουσία μιας ψυχής.

Οι οβελίσκοι, τοποθετημένοι μπροστά στην Πόρτα σαν βελόνες που διοχετεύουν την ηλιακή ενέργεια, την Ουράνια Ζωή, έχουν σχέση με το Ζωτικό σώμα του ανθρώπου, που το έλεγαν ANK.

Οι Πυλώνες, τεράστιοι τραπεζοειδείς τοίχοι, ανάμεσα στους όποιους υπάρχει μία μικρή πόρτα, είναι τα βουνά ανάμεσα από τα οποία ανεβαίνει ο Φτερωτός Ήλιος, ο Άμμων-Ρα, όταν λάμπει το μεσημέρι και έχουν σχέση με τις δύο Αδελφές θεές την Ίσιδα και τη Νέφτιδα.

Αυτοί οι πυλώνες είναι είσοδοι για ένα προπύλαιο που περικυκλώνεται από κολώνες στο οποίο το φως του ήλιου χύνεται άπλετο. Κι αυτό έχει σχέση με το συναισθηματικό σώμα του ανθρώπου, το ΚΑ.

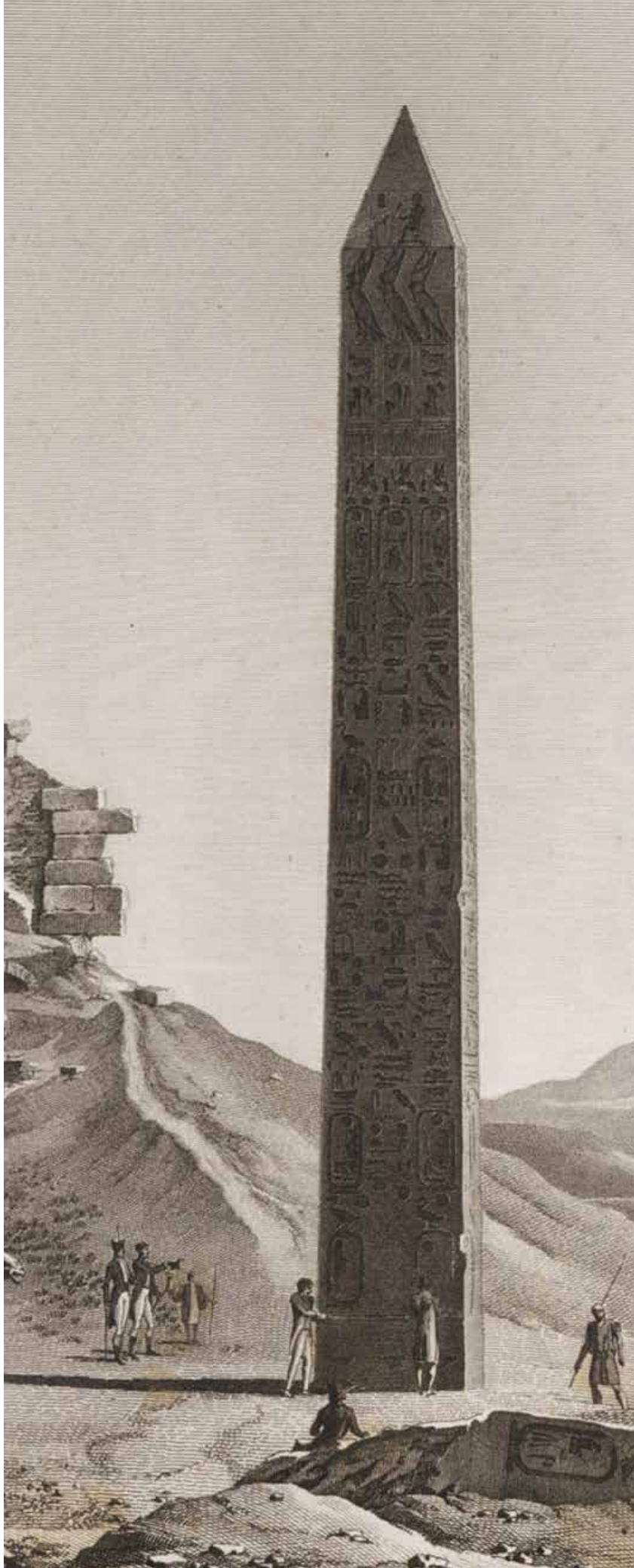
Μετά, βρίσκουμε αυτό που λέμε υπόστηλη αίθουσα, σκιερή αίθουσα όπου πολλές ιδέες αρχίζουν να ανθίζουν, συμβολισμένες σ' αυτό το δάσος από κολώνες με μορφή φυτών. Συμβολίζει τον κατασκευασμένο κόσμο του νοητικού σώματος μας, δηλαδή ΑΒ-ΧΑΤΙ στα αιγυπτιακά, που είναι η συγγένεια μεταξύ του υλικού κόσμου και της πνευματικής Διάνοιας (ΒΑ Ι), και συμβολίζεται με δύο δίδυμα αδέρφια. Αυτή την πνευματική Διάνοια την έχουμε στο Ναό στην αίθουσα όπου αναπαύεται το Πλοίο του Ρα, η πιθανότητα να ταξιδέψουμε προς το Ανώτερο.

Το Ιερό του Ναού, εκεί όπου «κοιμάται ο Θεός» είναι και το Ιερό του Ανθρώπου, ή Διαισθηση, ΤΣΕ Ι ΒΥ, όπου κατοικεί ο Εσωτερικός Θεός ή Βούληση του Ανθρώπου.

Στο ίδιο το Ιερό υπάρχει μία μικρή σχισμή στην οροφή που επιτρέπει να φωτίζεται το άγαλμα του θεού, Και είναι αυτό το μικρό στοιχείο που είναι συσχετισμένο με το ανώτερο τμήμα του ανθρώπου, το ΣΟΥ ή ΑΤΜΟΥ των Αιγυπτίων, ο φωτεινός Κεραυνός που ανεβαίνει προς τον Ουρανό και κατεβαίνει στη Γη για να την φωτίσει.

Το πάτωμα του Ναού είναι η γη της Αιγύπτου και γι' αυτό είναι διακοσμημένο όπως και οι τοίχοι με μοτίβα λουλουδιών. Από αυτό φυτρώνουν οι κολώνες σαν δένδρα με παπυρόμορφα, λωτόμορφα κιονόκρανα. Η οροφή είναι ο ουράνιος θόλος, μπλε, γεμάτη αστέρια.

Στο μπροστινό τμήμα του Ναού, το προσίτο στον λαό φαίνεται καθαρά η μεγαλοπρέπεια και η λαμπρότητα της αιγυπτιακής κατασκευής αλλά προχωρώντας προς τα μέσα, η οροφή χαμηλώνει και το πάτωμα υψώνεται σαν να είναι ο Ουρανός και η Γη που στο αιώνιο σύμβολο θέλουν να ενωθούν στο ίδιο σημείο όπου ο Άνθρωπος ενώνεται με τον Θεό, μέσα και έξω του.

Η Ινδική Τριμούρτι

Κείμενο: Ιωάννα Μούσρη

Ο Ινδουισμός είναι μια πανάρχαια θρησκεία-χωρίς ιδρυτή, δόγματα, αυστηρά οργανωμένη εκκλησία-, που φθάνει μέχρι τις μέρες μας. Σύμφωνα με την παράδοση είναι ο αιώνιος δρόμος που ακολουθεί τους κανόνες και τις βασικές απαιτήσεις της παγκόσμιας τάξης μέσα από τους αέναους κύκλους της.

Κάτω από το γενικό αυτό όνομα που δόθηκε τον 19° αιώνα, συνυπάρχουν θρησκευτικές αντιλήψεις της βεδικής παράδοσης, της προάρειας Ινδίας, μυστικιστικά στοιχεία, φιλοσοφικές ιδέες και λαϊκά στοιχεία καθώς και μεταγενέστερες επιδράσεις από τον Βουδισμό, τον Χριστιανισμό και τον Μουσουλμανισμό.

Στις Βέδες και τα σχόλια τους - Βραχμάνας και Ουπανισάντ - που εξακολουθούν να είναι τα Ιερά Βιβλία του Ινδουισμού, έρχονται να προστεθούν τα μεγάλα έπη Ραμαγιάνα και Μαχαμπαράτα, συντελώντας με τη διάδοσή τους στην επικράτηση των θεών Βισνού και Σίβα.

Την πιο γνωστή Τριάδα της Ινδίας, την ονομαζόμενη Τριμούρτι, αποτελούν οι θεοί Βράχμα, Βισνού και Σίβα.

Πρόκειται για μια μεταγενέστερη θρησκευτική αντίληψη, γιατί ο Βράχμα και ο Βισνού δεν αναφέρονται στις Βέδες.

ΒΡΑΧΜΑ

Ο Βράχμα είναι το πρώτο πρόσωπο της ινδικής Τριμούρτι, ο δημιουργός του σύμπαντος στην αρχή κάθε κοσμικού κύκλου, πατέρας των θεών και των ανθρώπων. Δεν λατρεύεται με τον ίδιο τρόπο όπως οι άλλοι θεοί, επειδή έχει εκπληρώσει τον σκοπό του. Θα επανέλθει σε πρώτο πλάνο στην επόμενη δημιουργία του κόσμου. Σύζυγος του είναι η Σαρασβάτι.

Στις παραστάσεις απεικονίζεται σε χρώμα κόκκινο, συνήθως με τέσσερα κεφάλια σαν κύριος των κατευθύνσεων του χώρου. Μερικές φορές έχει και ένα πέμπτο που κοιτάζει προς τα πάνω. Αυτό λέγεται ότι του το έκαψε ο Σίβα με το τρίτο του μάτι γιατί τον προσέβαλε.

Όχημά του είναι ένας κύκνος, μια χήνα ή ένα παγώνι. Πρόκειται για ηλιακό σύμβολο. Είναι το θεϊκό πουλί που γέννησε στα νερά το κοσμικό αυγό από το οποίο ξεπήδησε ο Βράχμα.

Σύμβολα

Στα τέσσερα χέρια του κρατάει τη Ρινγκ Βέδα, ένα σκήπτρο, σύμβολο εξουσίας ή ένα κομπολόι στο νήμα του οποίου είναι περασμένοι όλοι οι κόσμοι και οι καταστάσεις της εκδήλωσης. Κρατάει επίσης ένα τόξο σαν έμβλημα βασιλείας και αναζήτησης της τελειότητας και έναν δίσκο, που αναπαριστά το σύμπαν.

ΒΙΣΝΟΥ

Είναι το δεύτερο πρόσωπο της ινδικής Τριάδας, ο Συντηρητής και προστάτης του σύμπαντος, ο Παντοδύναμος, αυτός που παίρνει όλες τις μορφές. Στη βεδική εποχή δεν είχε μεγάλο ρόλο, του είχαν αφιερώσει 5 μόνο ύμνους από τους 1028 της Ρινγκ Βέδα. Για τους Βισνουιστές, την πιο πολυάριθμη ινδουιστική ομάδα, ο Βισνού λατρεύεται σαν Ισβάρα, Ανώτατο Ον, σε όλες Του τις εκδηλώσεις.

Μεταγενέστερες παραστάσεις τον απεικονίζουν σαν άνδρα με σκούρο μπλε χρώμα, το χρώμα του απείρου και κίτρινα ρούχα. Ιππεύει τον Γκαρούντα, ένα γιγαντιαίο αετό ή γεράκι -ηλιακό σύμβολο- που έχει συχνά ανθρώπινα χαρακτηριστικά με γαμψή μύτη. Ο Γκαρούντα οδηγεί τον Βισνού στην ουράνια κατοικία του, την Βαϊκούντα. Σύζυγος του είναι η Λάκσμι.

Σύμβολα

Στα τέσσερα χέρια του κρατάει:

1) ένα ρόπαλο, σύμβολο γενικά της δύναμης. Σ' ό,τι αφορά στον Βισνού συμβολίζει ειδικότερα την πρωταρχική γνώση και τη δύναμη αυτής της γνώσης.

2) Σε άλλο χέρι κρατάει ένα κοχύλι σαν κύριος των υδάτων, από το οποίο βγαίνει ο αρχέγονος δημιουργικός ήχος ΟΜ, που είναι ο εκδηλωμένος Λόγος.

3) Ένα περιστρεφόμενο ακτινωτό δίσκο, ηλιακό σύμβολο, που υποδηλώνει την περιστροφή του σύμπαντος γύρω από τον άξονά του και την περιστροφή των τσάκρας και

4) Έναν λωτό, σύμβολο παγκόσμιας αγνότητας και γονιμότητας. Είναι ο κόσμος που προβάλλει από τα ύδατα του πρωταρχικού χάους.

Ο λωτός υποδηλώνει επίσης την πνευματική εξέλιξη επειδή αρχίζει με τις ρίζες του στη λάσπη, αναπτύσσεται προς τα πάνω μέσα από τα θολά νερά και ανθίζει στον ήλιο και το φως του ουρανού. Είναι σύμβολο υπερανθρώπινης γέννησης που προβάλλει αμόλυντη από τα λασπώδη νερά.

Οι θεοί που αναδύονται μέσα από έναν λωτό υποδηλώνουν

τον κόσμο που προβάλλει μέσα από το υδάτινο στοιχείο, ενώ ο λωτός απεικονίζει τον ήλιο που αναδύεται από τα αρχέγονα νερά του χάους.

Οι Αβατάρα του Βισνού

Οι δυνάμεις του Βισνού εκδηλώνονται στον κόσμο μέσα από τους Αβατάρα του, τους απεσταλμένους του, τις γήινες ενσαρκώσεις του. Αβατάρ σημαίνει «αυτός που κατεβαίνει». Έρχονται κάθε φορά που υπάρχει ανάγκη, κάθε φορά που το κακό κυριαρχεί, για να επαναφέρουν στον κόσμο το καλό και τη δικαιοσύνη. Οι πρώτοι τέσσερις έχουν έρθει με τη συμβολική μορφή ζώου και οι επόμενοι πέντε εμφανίστηκαν με ανθρώπινη μορφή. Είναι οι εξής :

1. Ματσούα, το ψάρι, έσωσε την ανθρωπότητα και τη Βέδα από τον κατακλυσμό.

2. Κούρμα, η χελώνα, βοήθησε στη δημιουργία του κόσμου, φέροντάς τον στη πλάτη της.

3. Βαράχα, το αγριογούρουνο, έβγαλε τον κόσμο από τα νερά με τα κέρατά του.

4. Ναρασίμχα, μισός άνθρωπος, μισός λιοντάρι, εξουδετέρωσε έναν βασιλιά των δαιμόνων.

5. Βαμάνα, ο νάνος, νίκησε τον βασιλιά Μπάλι, ισχυρό δαίμονα.

6. Παρασουράμα, ο βραχμάνος, νίκησε την κάστα των πολεμιστών.

7. Ράμα, οι άθλοι του αναφέρονται στο έπος Ραμαγιάνα.

8. Κρίσνα, αυτός που έδωσε τη διδασκαλία του στον Αρζούνα μέσα από τη Μπαγκαβάτ Γκίτα.

9. Βούδας, ο αφυπνισμένος

10. Κάλκι, αυτός που πρόκειται να έλθει στο τέλος αυτής της εποχής, ιππεύοντας ένα λευκό άλογο, για να εγκαινιάσει ένα νέο κύκλο του σύμπαντος.

ΣΙΒΑ

Ο Σίβα είναι το τρίτο πρόσωπο της Τριμούρτι, ο Καταστροφέας. Αυτός που καταβροχθίζει τα πάντα, που καταστρέφει τις μορφές για να τις κάνει να ξαναγεννηθούν. Στη βεδική εποχή ήταν γνωστός ως Ρούντρα. Ενσαρκώνει επίσης τον ασκητισμό. Σαν Μαχαγιόγκι είναι ο προστάτης των γιόγκι, των ασκητών. Παρουσιάζεται με μακριά μαλλιά, σαν σύμβολο απόρριψης της κοινωνίας. Στη Σίβα Πουράνα του αποδίδονται πάνω από χίλια ονόματα, όπως Μαχεσβάρα, κύριος της γνώσης,

Μαχακάλα, κύριος του χρόνου, Τριλοσάρα, κύριος του τρίτου ματιού, κ.α. Από αυτή την άποψη είναι τα πάντα και παίρνει διάφορες μορφές, δημιουργός, καταστροφέας, προστάτης.

Σαν Σίβα Ναταράτζα είναι ο θεϊκός χορευτής και απεικονίζεται μέσα σ' έναν πύρινο τροχό που συμβολίζει το σύμπαν και εμπεριέχει τους αέναους εξελικτικούς ρυθμούς της ζωής και του θανάτου.

Χορεύει το χορό ταντάβα, υποδηλώνοντας ταυτόχρονα τη δόξα του και την αιώνια κίνηση του σύμπαντος όταν ο θεός το καταστρέφει στο τέλος κάθε εποχής.

Ο χορός του αντιπροσωπεύει τη καταστροφή της Μάγια, του κόσμου της πλάνης.

Ο Σίβα παριστάνεται ξανθός, συχνά με τρία πρόσωπα: δύο αντίθετα, ένα αρσενικό και ένα θηλυκό, σαν μεγάλος γιόγκκι και αρχηγός της οικογένειας, καταστροφέας και αυτός που παρέχει ανάπαυση, και μ' ένα τρίτο πρόσωπο γαλήνιο και ειρηνικό που συμφιλιώνει τα άλλα δύο.

Έχει και τρία μάτια. Το τρίτο μάτι είναι το μάτι της φώτισης, της ανώτερης γνώσης. Κάποιες φορές απεικονίζεται με τρεις οριζόντιες γραμμές, ένα σημάδι που φέρουν σήμερα οι οπαδοί του.

Ο Σίβα το χρησιμοποιεί και για να κατακεραυνώνει τους εχθρούς του, καθώς και για να σκοτώνει τους θεούς και τα άλλα όντα κατά την περιοδική καταστροφή του σύμπαντος.

Σύμφωνα με την παράδοση, το απέκτησε όταν η Παρβάτι, η σύζυγός του, διασκέδαζε καλύπτοντας τα άλλα δύο μάτια του,

βυθίζοντας όμως έτσι τον κόσμο στα σκοτάδια με κίνδυνο να τον κάνει να εξαφανιστεί.

Σύμβολα

Σε κάποιες παραστάσεις φέρει στον λαιμό του ένα περιδέριο από ανθρώπινα κρανία και τα μαλλιά του καταλήγουν σε φίδια. Τότε είναι ο Μπαϊράβα, ο καταστροφέας.

Έχει τέσσερα χέρια. Στο ένα κρατάει τη φωτιά που καταστρέφει τους κόσμους, αλλά και τους αναδημιουργεί και στο απέναντι ένα μικρό διπλό τύμπανο, το νταμαρού, ο ήχος του οποίου προκαλεί μια νέα εκδήλωση, μια νέα δημιουργία και συντελεί γενικά στον ρυθμό του σύμπαντος. Συμβολίζει επίσης τον λόγο, πηγή αποκάλυψης και παράδοσης.

Μ' ένα άλλο χέρι κάνει τη χειρονομία της προστασίας και της ευλογίας, και με το τέταρτο, που δείχνει προς τα κάτω, προς το υψωμένο πόδι του, υποδηλώνει το καταφύγιο και τη σωτηρία του πιστού.

Το υψωμένο πόδι του Σίβα συμβολίζει την απελευθέρωση. Σαν Ναταράτζα πατάει πάνω στο σώμα του δαίμονα Μουτζαλάκα, τον οποίο έχει σκοτώσει και ο οποίος συμβολίζει την ανθρώπινη άγνοια.

Τα όπλα του είναι τρία φίδια τυλιγμένα στο σώμα του. Το ένα είναι στα μαλλιά του, το άλλο γύρω από τους ώμους ή τον λαιμό του και το τρίτο σχηματίζει το ιερό κορδόνι, που θυμίζει αυτό που φέρουν και οι βραχμάνοι. Ιππεύει τον λευκό ταύρο Νάντι, σύμβολο γονιμότητας και φύλακα των τετραπόδων όντων.

Παρότι ο Ινδουισμός, πέρα από την Τριμούρτι, έχει άπειρους θεούς, θεές και μια μεγάλη ιεραρχία όντων, δεν έχει χάσει την πρωταρχική μεταφυσική του ρίζα, την ιδέα της ενότητας πίσω από τη πολλαπλότητα. Όπως λέει ο Βισνού επεξηγώντας τη φύση της Τριμούρτι: «Μόνο οι αδαιές με θεωρούν ξεχωριστό από τον Σίβα. Ο Βράχμα, Αυτός και Εγώ (Βισνού) είμαστε ένα, παίρνοντας διαφορετικά ονόματα για τη δημιουργία, τη διατήρηση και την καταστροφή του σύμπαντος. Τρεις σε έναν, πληρούμε όλα τα όντα. Έτσι και ο σοφός θα θεωρήσει τους άλλους σαν τον εαυτό του».

Βιβλιογραφία

- Religions du monde, John Bowker
- Encyclopedia of World Mythology, gen. editor Arth. Cotterell
- Oxford Dictionary of World Mythology
- Dictionary of Symbols, J. Chevalier
- Λεξικό Συμβόλων, Τζ. Κουπερ
- Παγκόσμια μυθολογία, L. Bernard

Σύμβολα και αναπαραστάσεις του Βούδα

Κείμενο: Ιωάννα Μούστρη

Στις αρχές της βουδιστικής τέχνης δεν υπάρχει καμιά ανθρωπόμορφη απεικόνιση του Βούδα. Αντίθετα χαρακτηρίζεται από διάφορα σύμβολα. Ένα από αυτά είναι ο Τροχός του Νόμου (Ντάρμα), ο οποίος συντρίβει την πλάνη. Οι ακτίνες του είναι οι πνευματικές ιδιότητες ενωμένες στο κέντρο, αλλά και οι ακτίνες του φωτός που εκπορεύονται από τον Βούδα, «Εκείνον που στρέφει τον Τροχό του Λόγου και του Νόμου». Είναι ο τροχός που άρχισε να περιστρέφεται με το πρώτο κήρυγμα του Βούδα στο Σαρνάθ.

Άλλες ανεικονικές αναπαραστάσεις είναι ένας άδειος θρόνος, ο οποίος αντιπροσωπεύει τον ίδιο το Βούδα. Επειδή θεωρείται ότι τα χαρακτηριστικά του είναι υπέρλαμπρα για να απεικονιστούν, καθώς και η σβάστικα που είναι ένα από τα οκτώ ευοίωνα σημάδια τα οποία εμφανίζονται στο πέλαμο του Βούδα. Άλλα σύμβολα είναι τα αποτυπώματα των πελμάτων του, που συμβολίζουν τα ίχνη της θεότητας που πρέπει ο άνθρωπος να ακολουθήσει, όπως και το δένδρο Μπόντι. Ο λωτός είναι επίσης άλλο ένα σημαντικό σύμβολο του βουδισμού, που έχει σχέση με τη βουδιστική διδασκαλία, την πνευματική άνθιση και ανάπτυξη, τη σοφία, τη Νιρβάνα. Είναι αφιερωμένος στον Βούδα, ο οποίος εμφανίζεται σε μια φλόγα που προβάλλει από

έναν λωτό, το «Πετράδι στο Λωτό», του οποίου ο Βούδας είναι η καρδιά.

Οι πρώτες ανθρωπόμορφες αναπαραστάσεις του Βούδα εμφανίστηκαν στο τέλος του 2ου αιώνα στη Βόρεια Ινδία και γρήγορα εξαπλώθηκαν σ' όλη τη βουδιστική Ασία, υιοθετώντας τα μορφικά χαρακτηριστικά των κατά τόπους πολιτισμών (Κίνας, Ινδίας, Ιαπωνίας, Θιβέτ, Ταϊλάνδης, Κορέας, κλπ.).

Στις ανθρωπόμορφες απεικονίσεις του Βούδα μεγάλη σημασία αποκτούν οι τελετουργικές στάσεις του σώματος (ασάνα) και των χεριών (μούντρα), καθώς και η αναπαράσταση του τσάκρα της κεφαλής (σαχασράρα). Τα πρώτα αγάλματα ανήκουν στην ελληνο-βουδιστική τέχνη της Ικαντάρα, η οποία επηρεάστηκε από την ελληνιστική, όταν ο Μέγας Αλέξανδρος - στη διάρκεια της εκστρατείας του - κατέλαβε αυτή την περιοχή.

Δώδεκα επεισόδια από τη ζωή του Βούδα, είναι τα θέματα που αναπαριστούν παραδοσιακά οι καλλιτέχνες. Την προηγούμενη ύπαρξη του στον ουρανό Τουσίτα, τη σύλληψή του, τη γέννησή του, την εκπαίδευσή του, το γάμο του και τις διασκεδάσεις, την απάρνησή του, τον ασκητισμό του, το δένδρο Μπόντι, την καταστροφή του Μάρα, την αφύπνιση, το κήρυγμα στο Σαρνάθ και το θάνατό του.

Η κοσμολογία

Οι βουδιστές συμερίζονται την γενική αντίληψη για τον κόσμο που έχει εκπονήσει η ινδουιστική σκέψη. Ο κόσμος δεν είναι ούτε διαρκής ούτε δημιουργημένος. Στην κορυφή υπάρχουν 4 επίπεδα νοητικής αναδημιουργίας χωρίς μορφή. Μετά έρχονται τα επίπεδα της αγνής μορφής, που κατοικούνται από τις θεότητες, τα ουράνια όντα τα οποία παίζουν μεγάλο ρόλο στη καθημερινή ζωή των βουδιστών, αλλά δεν είναι διαρκή ούτε αιώνια. Υπόκεινται σε αναγεννήσεις και αναζητούν την αφύπνιση. Πιο κάτω βρίσκεται το βασίλειο της επιθυμίας. Περιλαμβάνει τους ουρανούς όπου κατοικούν οι τριάντα τρεις βεδικοί θεοί, προστάτης των οποίων είναι ο Ίντρα, με το όνομα Σάκκα. Κατόπιν ακολουθούν τα επίπεδα στα οποία ζουν τα ζώα, οι άνθρωποι και οι Ασούρα. Τέλος, υπάρχουν οι σφαίρες των πεινασμένων πνευμάτων και η κόλαση.

Βουδιστικά κείμενα

Οι διδασκαλίες του Βούδα άρχισαν να καταγράφονται πολύ καιρό μετά το θάνατό του στα διάφορα βουδιστικά μοναστήρια. Στη Τρίτη Σύνοδο του βουδισμού, που διοργανώθηκε από τον αυτοκράτορα Ασόκα Μωρύα το 250 π.Χ., πήρε οριστική μορφή το βασικό κείμενο της βουδιστικής διδασκαλίας, ο «Κανών Πάλι» ή «Τριπτάκα», που σημαίνει τα τρία καλάθια, γιατί, αρχικά, καθώς οι μοναχοί συνέτασσαν τα κείμενα, τα έριχναν ανάλογα με το περιεχόμενό τους σ' ένα καλάθι.

Το πρώτο Πιτάκα (καλάθι) ονομάζεται της Πειθαρχίας (Βινάγια Πιτάκα) και περιέχει τους μοναστικούς κανόνες. Το δεύτερο, το Καλάθι των Ομιλιών (Σούττα Πιτάκα) έχει καθαρά ηθικό και φιλοσοφικό περιεχόμενο και περιλαμβάνει τα κηρύγματα του Βούδα. Σ' αυτό ανήκει το περίφημο Νταμπαπάντα, το πιο γνωστό και βαθιά ηθικό βουδιστικό κείμενο και τα Jatakas, μύθοι και θρύλοι για τις προηγούμενες ενσάρκώσεις του Βούδα. Το τρίτο (Αμπιντάμμα Πιτάκα) περιέχει την μεταφυσική διδασκαλία του βουδισμού.

Τον 5ο περίπου αιώνα μ.Χ. ξεχώρισαν τρεις μεγάλες Σχολές (γιάννα, όχημα). Η Χιναγιάννα (Μικρό Όχημα), η Μαχαγιάννα (Μεγάλο Όχημα) και η Βατζραγιάννα (Διαμαντένιο Όχημα).

Εκτός από τα προαναφερθέντα κείμενα που είναι κοινά στο Χιναγιάννα και το Μαχαγιάννα (βουδιστικές σχολές), υπάρχουν και άλλα πολλά που ανήκουν μόνο στο Μαχαγιάννα. Ανάμεσα σ' αυτά ξεχωριστή θέση κατέχουν :

- Η Τελειότητα της Γνώσης

- Ο Λωτός του Αγαθού Νόμου, που εκθειάζει το ιδεώδες του Μποντισιάτβα

- Η λεπτομερής περιγραφή της Αγνής Χώρας (αναφέρεται στον Βούδα Αμιτάμπα, κέντρο του βουδισμού της ανατολικής Ασίας

- Το Λάλιτα Βιστάρα, που περιλαμβάνει διηγήσεις για τις προηγούμενες ενσάρκώσεις του Σιντάρτα Γκωτάμα.

Οι 3 Σχολές

Όπως ήδη αναφέραμε, με την πάροδο του χρόνου, ο βουδισμός χωρίστηκε σε 3 μεγάλες σχολές, τη Χιναγιάννα, τη Μαχαγιάννα και τη Βατζραγιάννα. Οι σχολές αυτές διαφέρουν ως προς τη διδασκαλία τους, τις τελετές τους, αλλά και τη γεωγραφική τους εξάπλωση.

Ο βουδισμός Χιναγιάννα θεωρείται η πιο παλιά και ορθόδοξη σχολή και είναι η βασική πηγή της βουδιστικής φιλοσοφίας. Σ' αυτήν υπάρχει ο πιο γνήσιος βουδιστικός στοχασμός. Υποστηρίζει ότι η απελευθέρωση είναι προσωπική υπόθεση. Ο Αρχάτ είναι το πρότυπο του ανθρώπου, που με αυστηρή και συνεχή προσπάθεια, χωρίς ανθρωπινή ή θεϊκή βοήθεια, φτάνει στη φώτιση και την απελευθέρωση. Για τη Χιναγιάννα ο Βούδας μπήκε στη Νιρβάνα. Η σχολή αυτή εξαπλώθηκε στη νοτιοανατολική Ασία, κυρίως στη Σρι Λάνκα, τη Βιρμανία, την Ταϊλάνδη και την Καμπότζη.

Η σχολή Μαχαγιάννα διατήρησε περισσότερα εσωτερικά και μαγικά στοιχεία από την παλιά θρησκεία Μποντ. Στο βουδισμό του Μεγάλου Οχήματος αναφέρονται διδασκαλίες που δεν συναντώνται στα ιδρυτικά του κείμενα. Οι Μαχαγιανιστές υποστηρίζουν ότι αυτές ανήκουν στη προφορική διδασκαλία του Βούδα, η οποία παρέμεινε κρυφή, έως ότου οι πιστοί να είναι σε θέση να την κατανοήσουν. Για τη Μαχαγιάννα ο Βούδας δεν πέρασε στη Νιρβάνα. Παραμένει στο κατώφλι της, περιμένοντας και την υπόλοιπη ανθρωπότητα να φθάσει στο επίπεδό του και να περάσουν όλοι μαζί.

Η Μαχαγιάννα εισήγαγε την έννοια του Βουδισιάτβα, του αγίου, ο οποίος, αν και έχει φθάσει σε τέτοιο εξελικτικό επίπεδο, ώστε να μπορεί να περάσει στη Νιρβάνα, αρνείται να το κάνει από αγάπη και συμπόνια προς τους συνανθρώπους του, ακολουθώντας το παράδειγμα του ίδιου του Βούδα. Θυσιάζεται και παραμένει στον κύκλο των μετενσάρκώσεων για να βοηθήσει ενεργά τους άλλους στην εξελικτική τους πορεία. Αν επέλεγε να εισέλθει στη Νιρβάνα, την κατάσταση

της πλήρους αποκόλλησης, δε θα διατηρούσε πλέον κανένα δεσμό μ' αυτόν τον κόσμο, δε θα μπορούσε άρα και να τον βοηθήσει. Η Μαχαγιάνα εξαπλώθηκε στην Κίνα, την Μογγολία, την Κορέα, την Ιαπωνία.

Στο Θιβέτ αναπτύχθηκε ένας ιδιότυπος βουδισμός που ονομάστηκε Βατζραγιάνα (από το vajra, κεραυνός ή διαμάντι), με επιδράσεις από τη θρησκεία Μποντ, τον θιβετανικό Ταντρισμό και τη λατρεία της Σάκτι. Το συγκεκριμένο σύστημα προτείνει την πραγμάτωση της απελευθέρωσης όχι μέσω της άσκησης, της γνώσης ή του ελέους, αλλά μέσα από μαγικούς τύπους και πρακτικές. Κάποια στιγμή εκφυλίστηκε και χρειάστηκε η επέμβαση μεγάλων σοφών, όπως ήταν ο Ατίσα τον 11ο αιώνα και ο Τσονγκ Κα Πα τον 15ο για να το μεταρρυθμίσουν.

Κινέζικος βουδισμός

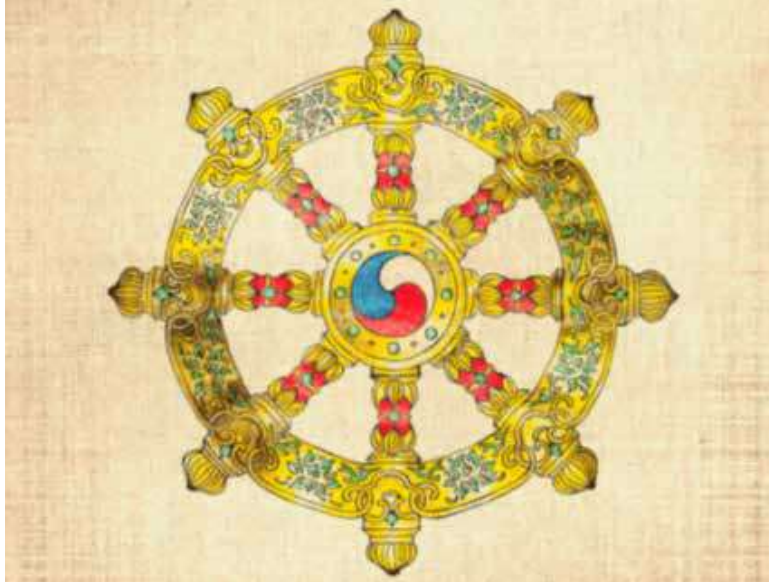
Ο βουδισμός άνησε στην Κίνα υπό τη δυναστεία Τανγκ (618 - 907), αν και εισήχθη για πρώτη φορά τον 1ο μ.Χ. αι. Έπρεπε να περάσουν αρκετοί αιώνες για να δεχθεί μια χώρα τόσο παλιά και τόσο περήφανη για τις δικές της παραδόσεις όσο η Κίνα, τις νέες θρησκευτικές πεποιθήσεις. Σ' αυτό το διάστημα και μέχρι τις αρχές του 5ου αι. είχε πλέον ολοκληρωθεί η μετάφραση των περισσότερων βουδιστικών έργων (του Μαχαγιάνα) από τα σανσκριτικά, στα κινέζικα και έτσι μπορούσαν πλέον να διαδοθούν.

Ο βουδισμός προσπάθησε να προσαρμοστεί στην κινέζικη νοοτροπία. Έτσι, αποδέχτηκε τα παραδοσιακά έθιμα, τις θυσίες στους προγόνους, τη λατρεία στο κράτος. Μετέτρεψε τον Μποντισάτβα Αβαλοκιτεσβάρα σε θεά του ελέους, Κουάν - Γιν και τον Βούδα Αμιτάμπα σε Ο-μι-το-φο.

Ο πρώτος πατριάρχης του κινέζικου βουδισμού είναι ο Ινδός πρίγκιπας Μποντιντάρμα που έφθασε στην Κίνα στο τέλος του 5ου αι. Το όνομά του συνδέθηκε με την ίδρυση της σχολής Τσαν (διαλογισμός), την ασκητική πειθαρχία, τις ψυχικές δυνάμεις και τις πολεμικές τέχνες. Στη σχολή Τσαν και στην ιδιαίτερη μορφή συγκέντρωσης που εισήγαγε, βρίσκεται η καταγωγή της περίφημης ιαπωνικής σχολής του Ζεν βουδισμού.

Ιαπωνικός βουδισμός

Ο βουδισμός έφθασε στην Ιαπωνία μέσω της Κορέας περίπου χίλια χρόνια μετά την εποχή του Σιντάρτα Γκωτάμα. Εισήχθη βασικά από Ιάπωνες μοναχούς που είχαν παραμείνει σε κινέζικα μοναστήρια. Όπως και στην Κίνα, ο ιαπωνικός

βουδισμός διαιρέθηκε σε σχίσματα. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι το Τεντάι, το Σινγκόν (εσωτερική σχολή με ταντρική επίδραση), το Τζωντόσου (Σχολή της Αγνής Χώρας), το Ζεν, που αποτελείται από τρεις κύριες σχολές: Ριντζάι, Σότο και Ομπακού. Αργότερα τον 13ο αι. ιδρύθηκε το Νιτσιρέν, που υποστήριζε ότι μόνο η απάρνηση του κόσμου οδηγεί στην απελευθέρωση. Είναι το μόνο σχίσμα που επέδειξε αδιαλλαξία και στράφηκε εναντίον των άλλων δημιουργώντας προβλήματα.

Βουδισμός και Δύση

Για δύο χιλιάδες περίπου χρόνια ο βουδισμός ήταν - εκτός από μεμονωμένες περιπτώσεις - σχεδόν άγνωστος στη δύση. Ένα αρχαίο κείμενο, το Μιλινταπάνα, αναφέρει τις συνομιλίες ενός από τους διαδόχους του Μ. Αλεξάνδρου, του Ελληνα βασιλιά Μένανδρου (Μιλίντα) με τον μοναχό Ναγκασένα. Σ' αυτό ο Μένανδρος ζητά από τον μοναχό να του εκθέσει τις αρχές του βουδισμού.

Ο βουδισμός από φιλοσοφική άποψη, επηρέασε τον σκεπτικισμό του Πύρρωνα και τη διδασκαλία του Πλωτίνου. Και οι δύο φιλόσοφοι είχαν πάρει μέρος σε εκστρατείες στην ανατολή και είχαν έλθει σε επαφή με βουδιστές μοναχούς.

Η εξάπλωση του βουδισμού συνεχίζεται 25 περίπου αιώνες μετά την γέννηση του ιδρυτή του. Τον αιώνα που πέρασε και κυρίως μετά την κατοχή του Θιβέτ από τους Κινέζους και τη φυγή του Δαλάι Λάμα στη δύση, γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική.

Βιβλιογραφία

- La sagesse de Bouddha, Jean Boisselier
- Religions de monde, John Bowker
- Dictionary of Symbols, Jean Chevalier
- World Mythology, Arthur Cotterell
- Εισαγωγή στη Σοφία της Ανατολής, Γ. Α.. Πλάνα

Θεοί και Σύμβολα στους Αζτέκα

Κείμενο: Μαρία Χιμένεθ

Για τον αρχαίο άνθρωπο και συγκεκριμένα για τον Αζτέκα, όλα τα πράγματα εντάσσονται σ' έναν ιερό κόσμο: οι κύκλοι του χρόνου και της ζωής, η γέννηση, ο θάνατος και η εκπαίδευση των ανθρώπων, η κατασκευή των ναών και των σπιτιών, η καθημερινή ζωή... όλα είναι τμήματα ενός μοναδικού και μαγικού σχεδίου. Μικρόκοσμος και μακρόκοσμος είναι συνδεδεμένοι έτσι ώστε όλη η ζωή είναι μία εικόνα του Θείου Σχεδίου.

Αυτή η τοποθέτηση του αρχαίου ανθρώπου, φαινομενικά απλή, εμποδίζει το έργο του δυτικού μελετητή ή αναζητητή, που δύσκολα μπορεί να αντιληφθεί την ενότητα των πάντων και την ιερότητα σε κάθε εκδήλωση.

Από την άλλη, συνήθως βρισκόμαστε, όπως λέει ο Μιρσέα Ελιάντ, μπροστά σε περίπλοκα θρησκευτικά φαινόμενα που προϋποθέτουν μία μακρόχρονη ιστορική εξέλιξη και που μόνο για την περισυλλογή των σχετικών στοιχείων θα χρειαζόμαστε μία ζωή. Μέσω όμως της συγκριτικής μελέτης θα μπορέσουμε να ανακαλύψουμε την ουσία του ιερού καθώς

και να παρατηρήσουμε τη θαυμαστή ποικιλία με την οποία ο άνθρωπος έχει εκφράσει το ιερό.

Ο πολιτισμός των Αζτέκα είναι ο νεώτερος της περιοχής του Μεξικού (1325-1520μ.Χ). Προερχόμενη από τον Βορρά, αυτή η φυλή βαρβάρων πολεμιστών που ανήκει στην ομάδα των λαών Ναουάτλ, δημιούργησε μέσα σε δύο αιώνες μία αυτοκρατορία ενώνοντας τους λαούς ολόκληρου σχεδόν του Μεξικού και της Γουατεμάλας. Όπως στην περίπτωση των Ένκα ή των Ρωμαίων στην Ευρώπη, ο κατακτητής αφομοιώνει την τέχνη, την επιστήμη και την θρησκεία των αρχαιότερων πολιτισμών και τους δίνει τη δική του χαρακτηριστική σφραγίδα.

Έτσι η θρησκευτική σκέψη και οι μύθοι των Αζτέκα είναι χιλιόχρονοι και βασίζονται στους Ολμέκα και κυρίως στους μυθικούς Τολτέκα. Με τον μύθο της κοσμογένεσης οι Αζτέκα εξηγούν πως έχουν εκδηλωθεί τα πράγματα και ποιά είναι η τάξη στο σύμπαν.

Όπως σε όλους τους μύθους κοσμογένεσης των αρχαίων λαών και στους Αζτέκα, η Δημιουργία ξεκίνησε από την Κορυφή

και με την πρώτη εκδήλωση δημιουργήθηκε ο Άξονας του Κόσμου (Ιερό Βουνό, Δέντρο) που ενώνει τους τρεις κόσμους: τον Ουρανό, τη Γη και τον Άδη, σε μία κάθετη διάσταση.

Για τους Αζτέκα, η εικόνα του σύμπαντος είναι η Πυραμίδα ή καλύτερα το οκτάεδρο, εικόνα του κοσμικού ιερού βουνού που προβάλλει σαν πυρ από τα πρωταρχικά νερά, γι' αυτό και θα δούμε πάντα τις πυραμίδες αφιερωμένες σε θεούς φωτιάς και νερού, όπως ο Ουεουτετέτλ και Τλαλόκ. Στο εσωτερικό της πυραμίδας δημιουργείται το σχήμα ενός σταυρού σαν αυτόν της Μάλτας, του οποίου οι βραχίονες αντιστοιχούν στις πλευρές της πυραμίδας και το κέντρο στο κέντρο-κορυφή της. Αυτός είναι ο κόσμος των ανθρώπων, η οριζόντια εικόνα της κάθετης δημιουργίας του θεού.

Για τους Αζτέκα, όπως και για τους Μάγια, η ουράνια περιοχή αποτελείται από 13 επίπεδα και ο Άδης, ο υποχθόνιος κόσμος, από 9.

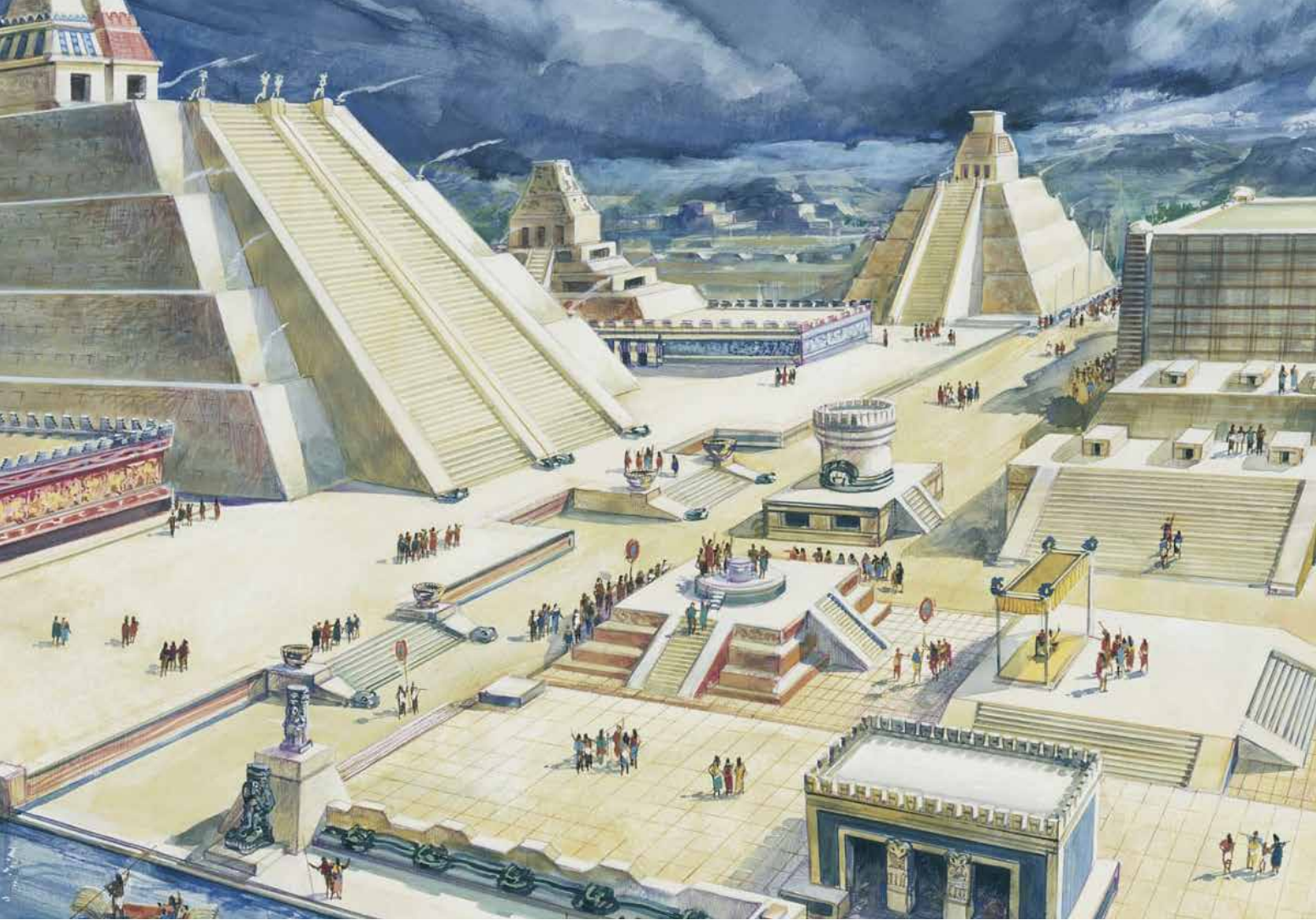
Ο ουράνιος κόσμος αποτελείται από 8 εξωτερικούς ουρανούς τοποθετημένους προς τις 4 κατευθύνσεις του χώρου και προς τις ενδιάμεσες κατευθύνσεις και οι οποίοι συσχετίζονται με διάφορους αστερισμούς. Στο εσωτερικό του ουράνιου θόλου βρίσκονται οι 4 ανώτεροι ουρανοί και πάνω από αυτούς δεσπόζει ο 13ος ουρανός, ο Ομεγιόκάν, όπου κατοικεί ο θεός Ομετετέτλ, «Εκείνος που επιτρέπει την ύπαρξη της ζωής», μοναδική ουσία από την οποία πηγάζει το πρωταρχικό ζευγάρι: ο Ομετεκούτλι και η Ομετσιουάτλ «Κύριος-Κυρία του Δυαδισμού» Βασιλιάς-Βασιλίσα των θεών και των ανθρώπων. Συσχετίζονται με τον αριθμό 13, τελευταία ημέρα του μήνα για τους Αζτέκα.

Οι 8 εξωτερικοί ουρανοί αντικατοπτρίζονται στις 8 κολάσεις, έχοντας σαν καθρέπτη το οριζόντιο επίπεδο της γης. Ο 13ος ουρανός καθρεπτίζεται στο 9ο επίπεδο του Άδη, το Μικτλάν, κατοικία του Βασιλιά του Άδη, του Μικτλαντεκούτλι και της Μικτεκατσιουάτλ, της «Κυρίας του Άδη».

Κάθε μέρα ο Ήλιος κάνει τον γύρο του σύμπαντος και κατά τις 9 νυχτερινές ώρες επισκέπτεται τη χώρα των νεκρών, το βασίλειο του Μικτλαντεκούτλι.

Ακριβώς την ίδια αντίληψη είχαν οι Μάγια, που έλεγαν ότι κάθε ένας από τους 13 ουραμούς προστατευόταν από ένα Οχλαυν Τι Κυ, και σ' αυτούς βασιλευε ο Ιτζαμνά, Βασιλιάς του Ήλιου και της Σελήνης που συσχετιζόταν με την τελευταία μέρα της σειράς των 20 ημερών (μήνας Μάγια). Ο υποχθόνιος

κόσμος, όπου ζουν οι ιαγουάροι, σύμβολο του νυχτερινού ηλίου, χωρίζεται σε 9 επίπεδα προστατευόμενα από τους Βολοπ Τί Κυ (δαίμονες του Κάτω Κόσμου).

Λέει ο μύθος των Αζτέκα ότι ο Ομετεκούτλι και η Ομετσιουάτλ, το Πνεύμα και η Γλη, γέννησαν 4 παιδιά προστάτες των τεσσάρων κατευθύνσεων του χώρου, θεοί δημιουργοί και αυτοί με την σειρά τους, τους οποίους μπορούμε να συσχετίσουμε με τα 4 παιδιά του Γκεμπ και της Νουτ στο αιγυπτιακό πάνθεον της Ηλιούπολης: Όσιρις, Ίσις, Σεθ και Νέφτις.

Αυτοί οι 4 θεοί έχουν πάρει διαφορετικές ονομασίες στις διάφορες περιοχές και εποχές και ακόμα είναι γνωστοί όλοι με το κοινό όνομα Τεθκατλιπόκα, ο προστάτης του Βορρά από όπου ξεκίνησε η δημιουργία, όπως στη βουδιστική παράδοση: «Μόλις γεννήθηκε ο Μποντισιάτβα, πάτησε γερά στη γη, στράφηκε προς τον Βοριά...».

Ο μύθος, λοιπόν, των 4 Τεθκατλιπόκα είναι ο πιο αρχαίος της κοσμογονίας των Αζτέκα, πριν να ενταχθούν και να κυριαρχούν οι θεοί Κετζαλκοάτλ και Ουιτζιλοπότλι, και

πιθανόν είναι αυτός που εμφανίζεται στους Ολμέκα και στους Τολτέκα της Τεοτιχοακάν.

Ο Τεθκατλιπόκα συμβολίζει τις 4 κινήσεις του Ήλιου. Είναι ο θεός του «Καθρέπτη που καπνίζει», εικόνα στη γη του καθαρού Καθρέπτη του Ομετεότλ. Αυτός ο Καθρέπτης του Τεθκατλιπόκα είναι χωρισμένος σε 4 τμήματα ή περιοχές, τις 4 περιοχές του χώρου. Είναι ο γήινος κόσμος που συμβολίζεται με τον σταυρό της Μάλτας, βάση της πυραμίδας του σύμπαντος.

Στον Βορρά βρίσκεται ο Μαύρος Τεθκατλιπόκα που συσχετίζεται με τη Μεγάλη Άρκτο, με τη νύχτα και το σκοτάδι. Είναι ο υποχθόνιος κόσμος των νεκρών και εκεί μαζί με τον Τεθκατλιπόκα βασιλεύει ο Μικτλαντεκούτλι. Εκεί βρίσκεται η Σελήνη, στη χώρα της ανάπαυσης.

Στην Ανατολή κατοικεί ο Ξιπέ Τοτέκ, ο Κόκκινος Τεθκατλιπόκα, θεός της Άνοιξης, της ανανέωσης. Είναι πολεμιστής και μέσω της σύγκρουσης φέρνει τη ζωή. Επίσης συσχετίζεται με τον Τλαλόκ, θεό της βροχής και της βλάστησης, «Εκείνον που φέρνει ζωή».

Στο Νότο είναι ο Ουιτζιλοπότλι, ο Μπλε Τεθκατλιπόκα, ο

ήλιος του μεσημεριού, η φωτιά, κύριος θεός στο μεταγενέστερο πάνθεον των Αζτέκα.

Στη Δύση, περιοχή γηρατειών και θανάτου, κατοικεί ο Κετζαλκοάτλ, ο Λευκός Τεθκατλιπόκα, που παριστάνεται με μακρύ μούσι σαν γέρος.

Μια αζτέκιχη παραλλαγή βρίσκουμε απεικονισμένη στον Κώδικα Φεχέρβαρ -Μάυερ. Σαν σταυρό της Μάλτας, βρίσκουμε στο κέντρο τον Ξιουτεκούτλι, οπλισμένο σαν πολεμιστή. Είναι ο Άρχοντας του Χρόνου, ουράνια παραλλαγή του θεού της Φωτιάς, και πίσω του παριστάνεται το Κινκούνθε, σύμβολο του 5ου Στοιχείου της κίνησης σαν ένας σταυρός από κεραυνούς.

Σ' αυτή την αναπαράσταση τα χρώματα και οι τοποθετήσεις των κατευθύνσεων έχουν αλλάξει και είναι ως εξής: Στο πάνω μέρος βρίσκεται η Ανατολή σε κόκκινο χρώμα, μ' ένα ηλιακό δίσκο που βγαίνει από την κορυφή μιας πυραμίδας και το πουλί κετζάλ, σύμβολο του Κετζαλκοάτλ. Στο κάτω μέρος η Δύση σε μπλε χρώμα, με την παράσταση του Γλαλόκ και το κολύμπι πάνω στο δένδρο.

Στον Βορρά έχει κίτρινο χρώμα, συσχετιζόμενο με τον Αετό και νεκρικά σύμβολα και σκελετούς. Στο Νότο έχει πράσινο χρώμα με την παράσταση του δένδρου που πηγάει από το ανοιχτό στόμα του Φιδιού της Γης και στο πάνω μέρος του βρίσκεται ο παπαγάλος.

Ο μύθος της κοσμογένεσης και η ιεροποίηση του χώρου που είναι το «δοχείο» στο οποίο συντελείται η Δημιουργία, έχει κατανοηθεί, και επομένως παρασταθεί, με παρόμοιο τρόπο σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς.

Μπορούμε να συγκρίνουμε το σχέδιο της κοσμογένεσης των Αζτέκα που είδαμε παραπάνω, με εκείνο που είχαν δύο από τους μεγαλύτερους πολιτισμούς της Αρχαιότητας: το Θιβέτ και η Αίγυπτος.

Στο Θιβέτ ο κόσμος είναι χωρισμένος σε 3 επίπεδα: στο υψηλότερο επίπεδο κατοικούν οι Λα, οι Λευκοί Θεοί, στο κατώτερο, τον υποχθόνιο κόσμο κατοικούν οι Κλου, τα μπλε-μαύρα Φίδια και στο ενδιάμεσο επίπεδο κατοικούν οι άνθρωποι. Αυτοί οι 3 κόσμοι επικοινωνούν μεταξύ τους μ' έναν άξονα, ιερό δένδρο ή βουνό. Στο κέντρο βρίσκεται το βουνό Μέρου και γύρω του είναι οι 4 ήπειροι, προστατευμένοι από τους 4 Φύλακες των τεσσάρων κατευθύνσεων του χώρου. Αυτός ο ενδιάμεσος κόσμος, με τις ηπείρους του ή περιοχές λέγεται για

τον πλανήτη μας Τζαμπολίνγκ και εκεί βρίσκεται η βάση του βουνού Μέρου που στη κορυφή του κατοικούν οι θεοί.

Τις 5 περιοχές (μαζί με το κέντρο) προστατεύουν οι 5 Ντυάνι Βούδες ή Βούδες Διαλογισμού και συσχετίζονται με διάφορα χρώματα, αρετές, στοιχεία της φύσης κ.λπ.

Αυτό το σχήμα ονομάζεται Μαντάλα, που στα σανσκριτικά σημαίνει Κύκλος και είναι μια παράσταση του σύμπαντος σε μικρογραφία. Στο Κέντρο βρίσκεται ο Βαϊροτσάνα, «Εκείνος που κάνει να λάμπει κάθε Γνώση» και «Εκείνος που βάζει σε κίνηση τον Τροχό του Νόμου», μαζί με την Ακάσα «Μητέρα του Χώρου του Ουρανού», και συσχετίζεται με το άσπρο χρώμα. Στον Βορρά είναι ο Αμογασίδη με την Σαμαγιατάρα, «Εκείνη που βοηθά στο Πέρασμα», με πράσινο χρώμα. Στην Ανατολή βρίσκεται ο Ακσομπία, «ο Ατάραχος», με τη Λοκάνα «το λαμπερό Μάτι του Βούδα», συσχετισμένοι με το Στοιχείο Νερό και με το μπλε χρώμα. Στο Νότο, περιοχή του Φωτός είναι ο Ράτνα Σαμπάβα «ο Γεννημένος από το Κόσμημα», με κίτρινο χρώμα και στη Δύση ο Αμιτάμπα με την Πανταραβασίνι «η Ασπροντυμένη», με κόκκινο χρώμα.

Σύμφωνα με την παράδοση της Ηλιούπολης στην Αίγυπτο, από τα Πρωταρχικά Νερά αναδύεται το Κόκκινο βουνό, Άξονας του κόσμου, πάνω στον οποίο εμφανίζεται ο Ατουμ-Ρα, ο Κόκκινος Δίσκος. Από Αυτόν γεννιέται το πρωταρχικό ζευγάρι: ο Σου και ο Τεφνούτ (ο Αέρας και ο Χώρος) και από αυτούς ο Γκεμπ και η Νουτ (η Γη και ο Ουρανός) και αρχίζει η δημιουργία στο κάθετο επίπεδο.

Στο ανθρώπινο ή οριζόντιο επίπεδο είναι 4 οι θεοί που προστατεύουν τους ανθρώπους: Όσιρις-Ισις, Σεθ-Νέφτις.

Κατ' άλλη παράδοση η θεά Αθώρ συσχετίζεται με το βουνό. Είναι η Μεγάλη Μητέρα, σύμβολο της Ζωής. Τα τέσσερα πόδια της, της κοσμικής Αγελάδας, συμβολίζουν τις 4 Στήλες που στηρίζουν τον κόσμο στις 4 κατευθύνσεις. Ο κόσμος των ανθρώπων παριστάνεται με ένα μαγικό τετράγωνο, το Τι, προσανατολισμένο στις τέσσερις κατευθύνσεις του χώρου και περιτριγυρισμένο από το Φίδι που δαγκώνει την ουρά του, από τον κύκλο, όπως είδαμε στα θιβετανικά μαντάλα.

Στη Νέα Αυτοκρατορία ο Βορράς είναι η «Χώρα από την οποία δεν γυρίζει κανείς ποτέ», περιοχή άγονη και σκοτεινή, βασιλείο του θεού Σεθ, του Σκοτεινού. Η Ανατολή είναι η γη «της πρώτης μάχης» από όπου πηγάει η δημιουργία, είναι η γη των ζωντανών. Στο Νότο, ο ήλιος συσχετίζεται με την πηγή

του Νείλου, όπου ανανεώνεται. Και η Δύση είναι ο χώρος της πτώσης, είναι το πέρασμα προς τον κόσμο της αρχής.

Ο μύθος της κοσμογονίας δίνει στον άνθρωπο ένα παράδειγμα για κάθε δραστηριότητα της ζωής του και του επιτρέπει να συνειδητοποιεί τη θέση του στη Δημιουργία. Ακόμα ο άνθρωπος μπορεί να δημιουργεί έναν ιερό χώρο σαν επανάληψη της πρωταρχικής ιεροφάνειας. Έτσι όπως η Ανώτερη θεότητα δημιούργησε τον πρωταρχικό Χώρο και συνδέθηκε με τους ανθρώπους, έτσι και ο άνθρωπος, ακολουθώντας το ίδιο πρότυπο, μπορεί να χτίσει τις πόλεις του και του ναούς. Μπορεί να δημιουργεί έναν ιερό χώρο, εικόνα του ουρανού, ένας μαγικός σύνδεσμος όπου γίνεται η ιερογαμία μεταξύ ουρανού και γης. Η πόλη είναι το σημείο στο οποίο ο άνθρωπος συσχετίζεται με τους συνανθρώπους του σε οριζόντιο επίπεδο και με το θείο σε μια κάθετη διάσταση. Η κοσμογονία, είναι το πρότυπο όλων των κατασκευών και ο άνθρωπος γίνεται με τη σειρά του δημιουργός.

Η πόλη σαν ζωντανό μαντάλο έχει πάντα ένα κέντρο-άξονα, αρχή της κατασκευής της, που είναι συνήθως ένα βουνό ή ένας ιερός βράχος ή ένα δένδρο, σύμβολο του Άξονα, του Ομφαλού, που σαν κέντρο εναρμονίζει τις 4 κατευθύνσεις του οριζώντιου επιπέδου, και σαν άξονας ενώνει τους 3 κόσμους σε κάθετη διάσταση.

Αυτό το κέντρο δημιουργεί τον κύκλο, φανταστικό ή όχι, που είναι η ουράνια πόλη, μέσα στον οποίο εντάσσεται το τετράγωνο σχήμα σταθερότητας, χωρισμένο σε 4 περιοχές προσανατολισμένες σύμφωνα με τις 4 κατευθύνσεις του χώρου. Είναι η γήινη εικόνα της ουράνιας πόλης.

Ολόκληρη η Αίγυπτος είναι μια εικόνα του Αμέντι, της Χώρας του Άμμωνα. Είναι το σώμα του Όσιρι και οι πόλεις, τα διάφορα όργανα του. Η Ιερουσαλήμ είναι, κατά την Αποκάλυψη, μια λαμπερή παρθένας που κατέβηκε από τον

ουρανό, είναι η ουράνια Ιερουσαλήμ. Οι Μάγια ακολουθούσαν στην κατασκευή των πόλεων τους μυστικούς δρόμους χαραγμένους στ' άστρα, όπως και οι Κέλτες έχτισαν σε όλη τη Γαλλία και μέρος της Ισπανίας, μια διπλή σπείρα από πόλεις και ναούς, τη Σπείρα του Θεού Λουγκ, αντανάκλαση στη γη των ουρανίων σχημάτων. Οι Χριστιανοί του Μεσαίωνα γέμισαν με εκκλησίες τον Δρόμο του Αγίου Ιακώβου, από τα Πυρηναία στο Φίνις Τέρρε (Τέλος του κόσμου) μέχρι τον τάφο του Αγίου Ιακώβου, ακολουθώντας τον Δρόμο του Γαλαξία. Ρώμη, Κούζκο, Δελφοί, Λάσα, είναι Ομφαλοί του κόσμου σε διάφορους πολιτισμούς.

Με το άροτρο, με το σπαθί ή τη λόγχη, ο μυθικός ιδρυτής κάθε πόλης κάνει την πρώτη πράξη δημιουργίας, που είναι η γονιμοποίηση της ύλης (γης) με το πνεύμα, ο ορισμός του κέντρου όπου θα κτιστεί ο ναός για τη θεότητα, όπου θ' ανθίσει το δένδρο.

Ο Ρωμύλος και ο Ρώμος έχτισαν με το άροτρό τους τη Ρώμη. Ο Μάνκο Καπάκ και η Μάμα Όκκλο κάρφωσαν τη χρυσή τους λόγχη που τους είχε δώσει ο Βιρακότσα, ο Ηλιος και αυτή άνθισε και έγινε το κέντρο της πόλης του Κούζκο, πρωτεύουσας της Αυτοκρατορίας των Ίνκα, του Ταουαντισούγιο που χωρίστηκε σε 4 περιοχές. Στο κέντρο του Μάτσου Πίτσου εκεί όπου ενώνονται η άνω και η κάτω πόλη, υπάρχει ένας ναός αφιερωμένος στα άστρα, με μια Σκάλα με 7 σκαλοπάτια που συμβολίζει την ένωση του ουρανού και της γης.

Οι ναοί του Μπορομπαντούρ στο νησί Ιάβα, του Αγκόρ Βατ στη Καμπότζη, του Σαμί στον Νότο της Ινδίας, είναι εικόνες του σύμπαντος, ζωντανά μαντάλα, όπως ο Καθεδρικός ναός της Σαρτρ ή η Παναγία των Παρισίων, όπως η Μέκκα ή όπως το Καρνάκ στην Αίγυπτο.

Στην ίδρυση της πόλης των Αθηνών βρίσκουμε τον ίδιο μύθο. Εδώ η θεά Αθηνά κάρφωσε τη Λόγχη της στο έδαφος

και από εκεί βγήκε ένα δένδρο, μια ελιά, πάνω στον ιερό βράχο της Ακρόπολης, το υψηλότερο σημείο, κατοικία της θεάς της Σοφίας προστάτιδας της πόλης και κέντρο της πνευματικής ζωής. Κάτω και γύρω από την Ακρόπολη ήταν η Αγορά, η πόλη των ανθρώπων, ο χώρος της Φιλο-σοφίας. Και ακόμα, γύρω της και πιο μακριά βρισκόταν ο Αγρός, η φύση και τα νεκροταφεία, ο κόσμος του Άδη.

Η Τενοτσιτλάν, η πρωτεύουσα των Αζτέκα, ιδρύθηκε πάνω σ' ένα νησί, σε μια λίμνη, σαν εικόνα της δημιουργίας του σύμπαντος (όπου από τα πρωταρχικά νερά πήγασε το στεγνό νησί) και σαν εικόνα της πόλης προέλευσης των Αζτέκα: της Αζτλάν, πρωτεύουσας της μυθικής Ατλαντίδας.

Λέει ο μύθος ότι μετά τον κατακλυσμό οι Αζτέκα έφυγαν από την Αζτλάν αναζητώντας μια καινούργια πατρίδα, οδηγούμενοι από τον θεό Ουιτζιλοπότλι, τον Ήλιο Πολεμιστή. Μετά από μακριά οδοιπορία, βρήκαν το αναμενόμενο σημάδι εκεί, όπου ακόμα και σήμερα υψώνεται η πρωτεύουσα του Μεξικού. Το σημάδι που ο Ουιτζιλοπότλι τους είχε αναγγείλει ήταν ένας Αετός που δάγκωνε ένα Φίδι πάνω σε μια φραγκοσυκιά γεμάτη καρπούς.

Είναι το καρποφόρο δένδρο του άξονα, γεμάτο με κόκκινους καρπούς σαν τις ματωμένες καρδιές των ανθρώπων, των θυσιασμένων, για τον Ήλιο. Είναι ο άξονας που ενώνει τον κόσμο των ανθρώπων, τον σκοτεινό και υποχθόνιο κόσμο που συμβολίζεται με το Φίδι, με τον φωτεινό κόσμο των θεών που συμβολίζεται με τον Αετό. Σ' εκείνο το σημείο χτίστηκε ο Μεγάλος Ναός ή Τεοκάλλι.

Ο Τεοκάλλι είναι το κέντρο του κόσμου και εκεί χτίστηκαν ναοί για όλες τις θεότητες. Οι πιο σημαντικοί είναι: ο αφιερωμένος στον Κετζάλκοατλ, τοποθετημένος στη δυτική πλευρά και η διπλή Πυραμίδα αφιερωμένη στον Ουιτζιλοπότλι, τον Ήλιο, τη Φωτιά και στον Τλαλόκ, τοποθετημένη στην Ανατολή και τον Νότο.

Οι 4 περιοχές, στις οποίες είναι χωρισμένος ο Μεγάλος Ναός, προσανατολισμένες προς τις 4 κατευθύνσεις του χώρου, με πόρτες στον Βορρά, Νότο και Δύση, προεκτείνονται και χωρίζουν με τον ίδιο τρόπο ολόκληρη την πόλη.

Ο Πολίτης, ο κάτοικος μιας παραδοσιακής πόλης, βρίσκει τη θέση του όχι μόνο στην κοινωνία των ανθρώπων, στην Αγορά, αλλά συνδέεται με τους προγόνους του και με τη φύση, ενώ κυρίως μέσα από τη Φιλοσοφία βρίσκει τη θέση του στο σύμπαν και ενώνεται με το θείο. Ζει σε μια αντανάκλαση της ουράνιας Πόλης που τον βοηθά να περάσει από μια κατάσταση επιβίωσης σε μια συνειδητή Ζωή, πιο πέρα ακόμα και από τον θάνατο.

Αρχαία Σύμβολα και Μύθοι στον Ορθόδοξο Χριστιανισμό

Κείμενο: Φωτεινή Παττακού

Η α ήταν παράλογο όσο και αλαζονικό να ισχυριστεί κανείς ότι ο Χριστιανισμός είναι μία θρησκευτική ιδέα που ξεπήδησε από το τίποτα. Ότι γεννήθηκε πριν 2000 χρόνια και διαμορφώθηκε σαν κυρίαρχη θρησκεία του σημερινού κόσμου, χωρίς να λάβει υπόψη στο παραμικρό την ως τότε ανθρώπινη ιστορία και διάνοηση. Η αλήθεια είναι ότι και ο Χριστιανισμός έσκυψε και ήπια ταπεινά από τις ένδοξες πηγές των προηγούμενων πολιτισμικών μορφών -γερασμένων αλλά και αυθεντικών - μέσα στις οποίες γεννήθηκε. Η μαγεία της Ανατολής, το μυστήριο της Αιγύπτου και το φως της Ελλάδας ήταν ίσως - σε μια άλλη άποψη - οι «τρεις μάγοι» που ήρθαν να ευλογήσουν και να προσκυνήσουν τη νέα ιδέα που γεννήθηκε σε μια γωνιά της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, την Παλαιστίνη. Φυσικό είναι λοιπόν ο Χριστιανισμός να είναι γεμάτος με αρχαία σύμβολα και να έχει υιοθετήσει μύθους που θα έδιναν πνοή και θα «έντυναν» την ιστορική Αλήθεια. Άλλωστε όλοι

το γνωρίζουν: μόνο ο μύθος μπορεί να γίνει κατανοητός από το ανθρώπινο ασυνείδητο και δεκτός από ανθρώπους με διαφορετική κουλτούρα.

Έτσι, ο μύθος είναι - από κάποια άποψη - η μοναδική Αλήθεια. Η γλώσσα του - η συμβολική - μιλάει στην καρδιά μας, ανεξάρτητα από χώρο και χρόνο.

Αγία Τριάδα

Το Χριστιανικό δόγμα της Τρισυπόστατης Θεότητας, είναι τόσο παλιό όσο και η ιστορία της ανθρωπότητας. Η Ινδική Θεία Τριάδα (Βράχμα, Βισνού και Σίβα), η Αιγυπτιακή (Όσιρις, Ίσις και Ώρος), η Ελληνική (Δίας, Ποσειδών και Άδης) είναι κάποιες άλλες παλιότερες μορφές της. Αυτές είναι οι 3 ιδιότητες του ενός και μοναδικού Θεού, με τις οποίες μπορεί να γίνει αντιληπτός: Βούληση, Αγάπη, Διάνοια.

Βασισμένη σ' αυτό έχουμε πολύ αργότερα τη διδασκαλία του Νεοπλατωνικού φιλοσόφου Πλωτίνου (2ος αιώνας μ.Χ.) για τη φιλοσοφική «θεία Τριάδα»: Ον - Νους - Δημιουργία. Με

τις θέσεις του αυτές επηρέασε πάρα πολύ τον σύγχρονό του Χριστιανισμό.

«Εγώ εμί το Ον». Αυτή η Τριάδα αντανακλάται και στον άνθρωπο. Έτσι έχουμε τον Θείο Άνθρωπο, αυτόν που έχει ενεργοποιήσει τις τρεις προαναφερόμενες αρετές, το «καθ' εικόνα και ομοίωσιν» του Θεού μέσα του.

Ο κανονικός άνθρωπος αποτελείται από 4 στοιχεία που συμβολίζονταν στην Αίγυπτο, την Ελλάδα και την Ανατολή με τα ζώα που απαρτίζουν η Σφίγγα και στον Χριστιανισμό με τέσσερα ζώα – σύμβολα των τεσσάρων Ευαγγελιστών.

Σφίγγα

Μυθικό σύμβολο με πόδια Ταύρου, σώμα λιονταριού, φτερά αετού, ανθρώπινο κεφάλι. Το φυσικό του σώμα που συμβολίζεται με τον ταύρο (Λουκάς). Την ενέργεια που ζωοποιεί το σώμα του που συμβολίζεται με το Λιοντάρι (Μάρκος). Τον κόσμο των συναισθημάτων του που συμβολίζεται με ένα πτερωτό ον, συνήθως τον αετό (Ματθαίος). Τον κόσμο του νου, μέσω του οποίου συνδέεται με το πάνω και το κάτω, το πραγματικά ανθρώπινο στοιχείο. Στον Χριστιανισμό συμβολίζεται με τον Άγγελο (Ιωάννης). Εικόνα του Ανθρώπου και ο Ναός, ακολουθεί παρόμοιο συμβολισμό σ' όλους τους πολιτισμούς.

Ο Σταυρός

Τι να πούμε όμως και για το σημαντικότερο Χριστιανικό σύμβολο, το Σταυρό; Ίσως, μαζί με τον κύκλο, είναι το αρχαιότερο σύμβολο, αφού σημαίνει τον ίδιο τον άνθρωπο, τον σταυρωμένο ανάμεσα στη Γη και τον Ουρανό, το Πάνω και το Κάτω. Η οριζόντια γραμμή του είναι ο θνητός άνθρωπος, ο πολλές φορές ζωώδης ή ο καθημερινός άνθρωπος. Η κάθετη γραμμή είναι ο Θεός Άνθρωπος, αυτός που θυσιάζει το κατώτερο για το ανώτερο, ο υιός του Θεού.

Το δέντρο

Το δέντρο είναι ένα άλλο κοσμογονικό σύμβολο. Σαν δέντρο της ζωής ή της Γνώσης είναι γνωστό σε πολλούς λαούς. Εικόνα του άξονα του Κόσμου και της πολλαπλότητάς του. Με τις ρίζες του βαθιά χωμένες στη γη ή αντίστροφα στον ουρανό, ενώνει τον ουρανό, τη γη και τον κάτω κόσμο. Στο Κοράνι αναφέρεται σαν «Δέντρο του Φωτός», στους αρχαίους Ιρανούς «Χομ» και στους Σκανδιναβούς «Υγκντραζίλ». Στην Κίνα το δέντρο γίνεται Ιερό Βουνό, το Τιέν - Μου = υψωμένο ξύλο. Σύμβολο της ζωής, της Θείας Μητέρας, πηγή της Αθανασίας,

της αναγέννησης, της ανάστασης, συνδέεται με την εξέλιξη του ανθρώπου και την άνοδο του στον ουρανό. Μαζί με την πέτρα – βωμό αποτελεί τον πρώτο Ιερό Χώρο, όπως θα μας πει ο Μ. Eliade.

Ο Άγιος Γεώργιος

Ο συμβολισμός του δρακοντοκτόνου ήρωα είναι επίσης παγκόσμιος. Ο άνθρωπος-ήρωας πολεμά τον Δράκο που συμβολίζει σ' όλους τους κοσμογονικούς μύθους την έννοια του Χάους, το σκοτεινό μέρος της Δημιουργίας. Ο Σκύλος είναι ένα άλλο σύμβολο του Φύλακα και οδηγού των Ψυχών στον Κάτω Κόσμο.

Η Μεγάλη Μητέρα

Τέλος, θα αναφερθούμε στον Συμβολισμό της Μητέρας. Είναι αυτή που γεννά και συντηρεί κάθε τι που είναι σε ύπαρξη. Η κατανόηση, η αγάπη και τα στύγια βάθη της είναι τα χαρακτηριστικά της. Με τα χέρια απλωμένα, αγκαλιάζοντας και προστατεύοντας το κάθε τι, θηλάζοντας το Θείο παιδί ή θρηνούσα για τη θυσία του, μεσίτρια μεταξύ θεών και ανθρώπων, «γιατίρσισα» ή «Στρατηγός», είτε λέγεται Ίσιδα είτε Δήμητρα ή Παναγία, η Μητέρα είναι το αρχέγονο κανάλι μας προς τη Ζωή, σύμβολο της Επιστροφής, Κυρία της Ζωής και του Θανάτου.

Δεκάδες άλλα σύμβολα θα μπορούσαν να παρατεθούν. Τα όσα ήδη γράφτηκαν ίσως αρκούν στον αναγνώστη για να εμβαθύνει στο θέμα. Ο σκοπός μας ήταν να δείξουμε ότι -ευτυχώς- και ο Χριστιανισμός ακολούθησε την πορεία όλων των θρησκειών που προηγήθηκαν. Χρησιμοποιώντας επιλεκτικά το φιλοσοφικό και θεολογικό παρελθόν έδωσε στην ανθρωπότητα το δικό του μήνυμα, παλιό όσο και ο ίδιος ο άνθρωπος και νέο όπως το λεπτό τόξο της Νέας Σελήνης που εμφανίζεται στο νυχτερινό ουρανό. Άλλωστε μόνο ότι έχει ρίζες μπορεί να έχει και κλαδιά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Περιοδικό "ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ", Τεύχος 68
- Εγκυκλοπαίδεια εσωτερισμού, Π. Γράβιγγερ, Εκδόσεις Σφίγγος
- Ο Κοσμολογικός Συμβολισμός στην Αρχιτεκτονική του Βυζαντινού Ναού, Γ.Α.Προκοπίου, εκδόσεις Πύρινος Κόσμος.
- Μυστηριακές θρησκείες
- Πραγματεία Ιστορίας θρησκειών, Μ. Ελιάντ, Εκδ. Χατζηνικολή

ΝΑ

ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Ποιοί είμαστε:

Η Νέα Ακρόπολη είναι ένας Διεθνής Πολιτιστικός και Φιλοσοφικός Οργανισμός που δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 55 χώρες στον κόσμο και έχει ως σκοπό να ενεργοποιήσει την εσωτερική δύναμη του ατόμου, προωθώντας τον ανθρωπινό πολιτισμό, τον αυθεντικό εθελοντισμό και την πρακτική φιλοσοφία.

Οι 3 αρχές μας

1 - Συναδελφосύνη

Η προώθηση ενός Ιδεώδους παγκόσμιας συναδελφосύνης βασισμένο στο σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, πέρα από τις διαφορές μας, φυλετικές, μορφωτικές, θρησκευτικές, κοινωνικές κ.ά.

2 - Γνώση

Η αγάπη για τη σοφία, η οποία μέσα από τη συγκριτική μελέτη των φιλοσοφιών, θρησκειών, επιστημών και τεχνών, προωθεί τη γνώση για το σύμπαν, τη φύση και τον άνθρωπο.

3 - Ανάπτυξη

Η ανάπτυξη των καλύτερων στοιχείων του ανθρώπου, με την προώθηση και την ένταξή του στη φύση και την κοινωνία, όχι ως απλό παρατηρητή αλλά ως ενεργό συμμετέχοντα σ' έναν κόσμο που χρειάζεται βελτίωση.

Ο στόχος μας

Προτείνουμε ένα Νέο Ανθρωπισμό, μια νέα Φιλοσοφική προσέγγιση του κόσμου και του Εαυτού μας. Νέα και συγχρόνως αρχαία, βασισμένη στη Σοφία του παρελθόντος αλλά προσαρμοσμένη στο σήμερα, στις σύγχρονες ανάγκες μας και με οραματισμό για το μέλλον.

...η
αναζήτηση
της Σοφίας
που γίνεται
τρόπος ζωής
και δίνει
νόημα στην
ύπαρξή
μας

Τι είναι για μας η φιλοσοφία

Η φιλοσοφία είναι η **σοφία της καθημερινής ζωής**. Το να φιλοσοφείς είναι πολύ απλά να είσαι «παρών» στη ζωή, στους άλλους και στον εαυτό σου.

Δεν είναι μια διανοητική προσέγγιση αλλά πάνω απ' όλα ένας τρόπος ζωής προσιτός σε όλους και αποτελείται από την εφαρμογή των διδασκαλιών των σοφών όλων των εποχών.

Γιατί Φιλοσοφία σημαίνει να συνδιαλεγόμαστε με τον εαυτό μας, να ερχόμαστε σε επαφή με ιδέες κι όχι με απόψεις και να κάνουμε **σωστές επιλογές ελεύθερα**.

προσφέρει
το οξυγόνο
της ψυχής,
ένα Όραμα
για να
Είσαι

Τι είναι για μας ο πολιτισμός

Στη Νέα Ακρόπολη αναγνωρίζουμε την ανάγκη να διασώσουμε και να αναπτύξουμε, μέσα από μια ολιστική προσέγγιση, την τέχνη, την επιστήμη, το μυστικισμό και την πολιτική ως την τέχνη της αρμονικής συνύπαρξης. Δεν μαθαίνουμε απλά για κάθε πολιτισμό αλλά **χτίζουμε τον πολιτισμό και την κουλτούρα μέσα στον καθένα**.

Γιατί ο Πολιτισμός διευρύνει την κατανόησή μας για τη ζωή και τον κόσμο και μας φέρνει πιο κοντά στον άνθρωπο μέσα από ένα πνεύμα σεβασμού, αλληλεγγύης και αλληλοκατανόησης.

είναι μια
αυθεντική
στάση
καρδιάς,
ένα κανάλι
Δύναμης
και Ζωής

Τι είναι για μας ο εθελοντισμός

Ο Εθελοντισμός είναι μια **αυθεντική στάση καρδιάς** πέρα από τις μόδες.

Η Νέα Ακρόπολη προσφέρει στην κοινωνία ένα πεδίο μέσα από το οποίο μπορεί ο άνθρωπος αναπτύσσοντας τις αξίες της ένωσης, της αλληλεγγύης, της ανεκτικότητας, της υπευθυνότητας, να οδηγηθεί στη βελτίωση τόσο του εαυτού του όσο και της κοινωνίας στην οποία ζει.

Γιατί το σκοτάδι δεν νικείται με χτυπήματα αλλά με Φως!

Ο Συμβολισμός του Αετού

Κείμενο: Συγγραφική ομάδα

Ο Όμηρος του δίνει πολλά επίθετα αγκυλοχειλῆς, υψιπετής, αἰθων. μέλας, κάρτιστος, ώκιστος, πετηνών, τελειότατος. Άλλες ιδιότητες που οι αρχαίοι του προσέδιδαν ήταν σκηπτροβάμων (που κάθεται πάνω στο σκήπτρο, εννοείται του Αία). Ζει περίπου 100 χρόνια.

Γενικά Χαρακτηριστικά

Αρπακτικό πουλί, με εντυπωσιακή εμφάνιση, προικισμένο με οξύτατη όραση και κυρτό γαμψό ράμφος. Τα πόδια του έχουν 4 δάκτυλα, 3 μπρος και 1 πίσω με νύχια αγκιστροειδή με τα οποία αρπάζει και κομματιάζει την λεία του. Ζει και χτίζει τη φωλιά του σε απρόσιτους βράχους ορεινών περιοχών. Οι νεοσσοί του είναι αδέξιοι στην αρχή γι αυτό τους ανατρέφει για πολύ καιρό με μεγάλη επιμέλεια. Το πέταγμά του είναι μεγαλοπρεπές. Πολλές φορές καθώς πετάει αργά με τα φτερά του ανοιχτά και ακίνητα, μοιάζει σαν να γλιστράει μέσα στον αέρα. Εκμεταλλεύεται επιτήδεια τα ανοδικά ρεύματα του αέρα για να ανεβαίνει σε μεγάλα ύψη χωρίς προσπάθεια. Έχουν υπολογίσει πως ο αετός μπορεί να πετάξει με ταχύτητα 31 μέτρα το δευτερόλεπτο, ένας φτερωτός κεραυνός. Γνήσια είδη αετών είναι:

Ο Χρυσαιτός, ο αετός της ιστορίας και των λαϊκών παραδόσεων. Είναι μεγαλόσωμο και εξαιρετικά δυνατό πουλί, με σκούρο καστανό χρώμα, που χρυσίζει στον λαιμό. Πετάει σε μεγάλα ύψη, διαγράφοντας κύκλους πολλές ώρες, με ελάχιστα χτυπήματα των φτερών και είναι ικανός να αντιμετωπίζει και τις πιο δυνατές καταιγίδες.

Ο χρυσαιτός είναι σύμβολο του Μεξικού και ήταν ο «Αυτοκρατορικός» αετός της σημαίας των ρωμαϊκών λεγεώνων. Άλλα είδη: βασιλαιτός, στεπαιτός, κραυγαετός, στικταετός, σπιζαιτός, σταυραιτός.

Συμβολισμός

Ηλιακό έμβλημα. Το σύμβολο όλων των Ουράνιων θεών, ήλιος του μεσημεριού, πνευματική αρχή, βασιλεία, ισχύς, ύψος, αντιπροσωπεύει την Πνευματική αρχή στον άνθρωπο, η οποία είναι ικανή να πετάει στα Ουράνια. Ο Ουράνιος θόλος είναι «κάτι τελείως διαφορετικό», από το ελάχιστο που αντιπροσωπεύει ο άνθρωπος και ο ζωτικός του χώρος. Η υπερβατικότητα του Ουρανού προέρχεται από την απλή, θα λέγαμε, συνειδητοποίηση του ύψους του. Το «πολύ ψηλό», γίνεται έτσι χαρακτηριστικό της θεότητας. Το ύψος, ως νόημα για τον άνθρωπο, είναι ασύλληπτο. Ανήκει δικαιοματικά σε

υπεράνθρωπες δυνάμεις και υπάρξεις. Έτσι ο αετός, εξαιτίας της ικανότητας του να υπερίπταται των νεφών και ν' ατενίζει κατ' ευθείαν τον Ήλιο και αλάθητα το καθετί, θεωρήθηκε Ουράνιο και Ηλιακό σύμβολο και βασιλιάς των πτηνών στον ουρανό, όπως το λιοντάρι στη γη. Επειδή ατενίζει τον Ήλιο, είναι σύμβολο του αγνού πνευματικού φωτός.

Η μάχη ανάμεσα στον αετό και στο φίδι ή η σκηνή του αετού μ' ένα φίδι στα νύχια του, απεικονίζει την πνευματική νίκη, αφού ο αετός συμβολίζει τις Ουράνιες δυνάμεις του αγαθού και το φίδι αντιπροσωπεύει τις κακές και χθόνιες δυνάμεις. Ο αετός είναι επίσης ανεκδήλωτο φως, ενώ το φίδι ανεκδήλωτο σκοτάδι, Από κοινού είναι ένα σύνολο, μία κοσμική ένωση, η ένωση πνεύματος και ύλης. Ο αετός που κάθεται στην κορφή μιας στήλης είναι ένα έμβλημα των ηλιακών θεών, σαν sol invictus (ήλιος ανίκητος), νικητών του σκοτούς. (Κούπερ, λεξικό συμβόλων).

Ο Αετός σαν σύμβολο στην Αρχαία Ελλάδα

Η αρχαία Ελληνική μυθολογία έδωσε πολύ νωρίς σπουδαία θέση στον αετό, γιατί όπως πίστευαν, ήταν κατεξοχήν θεϊκό πτηνό. Ήταν το σύμβολο του πατέρα των θεών, του Δία και φορέας του θεϊκού του όπλου, του κεραυνού. Ήδη ο Όμηρος αναφέρει τον αετό σαν το προσφιλέστερο πτηνό του Δία: «ός τε σοί αυτώ φίλτατος οιωνών» (Ιλ. Ω 310). Αρχικά ήταν σύμβολο του Πάνα, ο οποίος το πρόσφερε στον Δία. Πολλές αρχαίες παραδόσεις αναφέρονται στη σχέση του Δία με τον αετό. Σύμφωνα με μία από αυτές, ο αετός γεννήθηκε την ίδια ώρα με τον Δία, σύμφωνα με μία άλλη ο αετός προείπε, ως μάντης, στον Δία τη νίκη του κατά των γιγάντων.

Έτσι στη μαντική, ιδιαίτερα στην οιωνοσκοπία, πήρε την πρώτη θέση και αναφέρεται ως τελειότατος πετεεινών (Ιλ. Θ 247) και μαντείας πρόεδρος (Αριστ. 8,18). Ο αετός έπαιξε ιδιαίτερο ρόλο και στην ερμηνεία των ονείρων (Αρτεμίδ. 2,20). Σύμφωνα με μία κρητική παράδοση, ο αετός ανέλαβε την προστασία και διατροφή του Δία, αμέσως μετά την γέννησή του. Τάιζε τον Δία με μέλι και όταν ο μικρός ακόμη θεός κοιμόταν, άπλωνε τις φτερούγες του από πάνω του και τον έκρυβε από το διαπεραστικό βλέμμα του Κρόνου. Σε πολλές ερωτικές περιπέτειες του ο Δίας έπαιρνε τη μορφή αετού, όπως κατά την ένωση του με τις νύμφες Αίγινα και Αστερία (Οβίδιου Μεταμορφώσεις, 6,108).

Επίσης σε αετούς μεταμορφώνονται οι θνητοί βασιλιάδες. Ακόμη ο αετός, κρατώντας στα χέρια του τους κεραυνούς του Δία, γίνεται και αγγελιοφόρος του θεού, διαβιβάζοντας στους θνητούς τη θέλησή του.

Σαν αγγελιοφόρος του Δία, εκτελεί την εντολή του, να μεταφέρει από τη γη στον Όλυμπο τον πανέμορφο νεαρό Γανυμήδη για να γίνει ο οινοχόος των θεών, (ο Γανυμήδης που ραντίζει έναν αετό, συμβολίζει την υπερνίκηση του θανάτου).

Το θέμα του αετού, που μεταφέρει στον ουρανό έναν θνητό, συναντάται συχνά στην ελληνική μυθολογία και τέχνη. Πάρα πολλές είναι οι παραστάσεις που δείχνουν τον Γανυμήδη ν' ανυψώνεται από έναν αετό, ενώ γνωστότερο έργο ήταν ένα θαυμαστό χάλκινο σύμπλεγμα, φτιαγμένο από τον γλύπτη του 4ου π.Χ αι. Λεοχάρη, του οποίου αντίγραφο βρίσκεται στο Βατικανό. Επίσης σταλμένος από το Δία κατατρώει το συκώτι του αλυσοδεμένου στον Καύκασο Τιτάνα, Προμηθέα.

Γνωστός είναι ο μύθος για τους δύο αετούς, που έστειλε ο Δίας, τον ένα προς την Ανατολή και τον άλλο προς την Δύση, θέλοντας να βρει που είναι το κέντρο του κόσμου. Αυτοί συναντήθηκαν πάνω από τους Δελφούς, στο κέντρο-ομφαλό των Δελφών, που συμβόλιζε το κέντρο του κόσμου (Στράβων 9,419). Σε ανάμνηση αυτής της παράδοσης είχαν στηθεί δύο χρυσοί αετοί πάνω στον λίθινο ομφαλό που βρισκόταν μέσα

στον ναό του Απόλλωνα. Ο Πausανίας (6,20,12), αναφέρει ότι στην Ολυμπία κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών αγώνων, οι αγώνες δρόμου άρχιζαν με την ύψωση, στο βωμό του σταδίου, ενός χάλκινου αετού, με τη βοήθεια ενός μηχανισμού.

Όλες σχεδόν οι παραστάσεις του Δία στην αρχαία Ελληνική τέχνη, έχουν και το σύμβολο του, τον αετό. Ο Φειδίας στο περίφημο χρυσελεφάντινο έργο του στην Ολυμπία, είχε τοποθετήσει τον αετό πάνω στο σκήπτρο του θεού : «τη δε αριστερά του θεού, χαρίεν εστί σκήπτρον μετάλλοις τοις πάσιν ηνθισμένον. Ο δε όρνις ο επί τω σκήπτρω καθημένος εστί ο αετος» (Pausan. 6,9,1).

Συμβολισμός στη Μεσοποταμία

Ο μεσημεριάτικος ήλιος. Σύμβολο του θεού Νινούρτα ή Νιγκίρσου, του ευεργετικού ήλιου, θεός του κυνηγιού και του πολέμου, ο οποίος ταυτίζεται και με τον αστερισμό του Ωρίωνα, και συμβολίζεται σαν αετός με απλωμένα φτερά.

Σε σφραγιδολίθους της αρχαίας Μεσοποταμίας υπάρχει μία παράσταση, όπου ένας αετός σηκώνει στις φτερούγες του μία ανθρώπινη μορφή και ανεβαίνει στους ουρανούς. Οι αρχαιολόγοι συμφωνούν ότι σ' αυτούς τους σφραγιδολίθους απεικονίζεται ο μύθος του Ετάνα, του μυθικού βασιλιά της 1ης μετά τον κατακλυσμό δυναστείας της πόλης Κις, ο οποίος στον κατάλογο των βασιλιάδων αναφέρεται με την προσωνυμία Ποιμένας. Ο Μύθος λέει ότι ο Ετάνα ανέβηκε στους ουρανούς

μ' έναν αετό και συνομίλησε με τους θεούς. Στο μύθο αυτό παρεμβλήθηκαν πολλά κατοπινά στοιχεία.

Αρχίζει με την περιγραφή της κατάστασης που επικρατούσε στην Μεσοποταμία, μετά τον κατακλυσμό, όταν δεν υπήρχε βασιλεία. Τα σύμβολα της βασιλείας είχαν μεταφερθεί στον ουρανό και τα κρατούσε ο μεγάλος θεός Ανού. Τότε οι Ανουννάκι, οι θεοί της μοίρας, αποφάσισαν να στείλουν στη γη τα σύμβολα της βασιλείας.

Άξιος για βασιλιάς ήταν ο Ετάνα, ο οποίος όμως δεν είχε υιό. Παρακάλεσε τότε τον θεό Ήλιο, το Σαμάς, να του δώσει παιδί: "Θεέ και Κύριε, πες το. Δώσε μου το βότανο να κάμω παιδιά. Δείξε μου το βότανο να κάμω παιδιά. Βγάλε με από την ντροπή, και δώσε μου ένα γυιό».

Και ο Σαμάς του είπε ότι έπρεπε να βρει ένα πηγάδι, όπου είχαν φυλακίσει έναν αετό. Θα έπρεπε να ελευθερώσει τον αετό και ο αετός θα τον οδηγούσε εκεί που βρίσκεται το φυτό της αναγέννησης.

Σύμφωνα πάντα με τον μύθο, ένας αητός είχε την φωλιά του στην κορφή ενός δένδρου. Στη ρίζα του δένδρου έφτιαξε τη φωλιά του ένα φίδι. Ο αετός και το φίδι έγιναν φίλοι και αποφάσισαν να εξασφαλίσουν τροφή στα παιδιά τους από κοινού. Ο αετός όμως παρέβηκε τον όρκο που έκανε με το φίδι και μία μέρα έφαγε τα μικρά του. Τότε το φίδι, με την βοήθεια του Σαμάς κατόρθωσε να σπάσει τα φτερά του αετού και να

τον φυλακίσει σε ένα πηγάδι. Αυτόν τον αετό συμβούλευσε ο Σαμάς τον Ετάνα να ελευθερώσει. Για οκτώ μήνες ο Ετάνα του πήγαινε τροφή. Σε ανταπόδοση ο αετός, όταν κατάφερε πάλι να πετάξει, προσφέρθηκε να μεταφέρει τον Ετάνα μέχρι τον ουρανό του Ανού. Αυτός δέχτηκε και ανυψώθηκαν στους αιθέρες. Μετά την πάροδο «τριών διπλών ωρών» η θάλασσα φαινόταν στον Ετάνα «σαν μικρό χαντάκι κηπουρού». Χωρίς να συναντήσουν εμπόδιο έφθασαν στον ουρανό του Ανού. Ο αετός όμως ήθελε να προχωρήσει ψηλότερα, μέχρι την Ιστάρ. Πέταξε ακόμη «δύο διπλές ώρες», όπου ο Ετάνα θαύμαζε τη γη όμοια με κήπο και τη θάλασσα με πανέρι. Την «τρίτη διπλή ώρα» όμως τον κατέλαβε ίλιγγος. Και τότε φώναξε -μάταια- στον αετό: «Φίλε μου δεν μπορώ να ανέβω στον ουρανό, σταμάτησε!». Ακολούθησε ραγδαία πτώση.

Και οι δύο άφρονες συνετρίβησαν στο έδαφος. Η άνοδος ξεπέρασε τα επιτρεπτά όρια και τόσο ο αετός του Ήλιου όσο και ο βασιλιάς, που θα μπορούσε να έχει διαιωνιστεί για πάντα, έπεσαν στον Άδη, για να περάσουν καινούργιες δοκιμασίες.

Ο Μαρδούκ, Ανώτατος θεός των Βαβυλωνίων συχνά απεικονίζεται σαν αετός. Επίσης ο αετός είναι αφιερωμένος και στον Ασσούρ, θεό της θύελλας, της αστραπής και της γονιμότητας. Ο δικέφαλος αετός συμβολίζει τον θεό Νεργκάλ, τον καύσωνα του καλοκαιριού και του μεσημεριανού ήλιου. Στους Χιτιτίτες συμβολίζει την ηλιακή δύναμη και την παντογνωσία. Συχνά κρατάει στα νύχια του έναν σεληνιακό λαγό ή ένα φίδι.

Στη Γερμανική Μυθολογία

Στη γερμανική μυθολογία ο αετός είναι σύμβολο του Θεού Όντιν/Βόταν. Ένα από τα ωραιότερα ποιήματα της Έντα είναι η Βελούσπα, όπου περιγράφει το τέλος του κόσμου και την αναγέννησή του, «το λυκόφως των Θεών». «Στο Βίγκριντ, το πεδίο της μάχης, θεοί και γίγαντες, συνοδευόμενοι από αναρίθμητους πολεμιστές, αλληλοσφάζονται. Ο Όντιν φοράει χρυσή περικεφαλαία η οποία έχει απέραντες φτερούγες αετού και με το δόρυ Γκούγκνιρ στο χέρι, ορμούσε σαν λαίλαπα επικεφαλής των πολεμιστών του, που έβγαιναν αδιάκοπα από τις πύλες της Βαλχάλλα». Προτιμά να μεταμορφώνεται σε αετό ή σε φίδι και να μεταμφιέζεται, γι' αυτό του έχει αποδοθεί το επίθετο «ο μεταμφιεσμένος».

Επίσης θεοί και γίγαντες μεταμορφώνονται σε αετό, όπως στην ιστορία με τον Λόκι και τα μήλα της θεάς Ιντούν. «Ο θεός

Λόκι, μαζί με τον Όντιν και τον Χαίνιρ, ταξίδευαν στον κόσμο. Πεινασμένοι οι τρεις θεοί, προσπαθούσαν να ψήσουν έναν ταύρο. Ένας αετός όμως, καθισμένος από πάνω τους σ' ένα δέντρο, εμπόδιζε με κάποιο «μαγικό» το κρέας να ψηθεί, μέχρι τη στιγμή που οι θεοί του υποσχέθηκαν ότι θα τον δέχονταν σαν ομοτράπεζο. Αλλά όταν του δόθηκε αυτή η υπόσχεση, ο αετός πρόβαλε νέα αξίωση, να του δοθούν τα καλύτερα κομμάτια του κρέατος. Οργισμένος ο Λόκι, χτύπησε τον παρείσακτο μ' ένα καμάκι, αλλά ο αετός έφυγε παρασύροντας μαζί του και το καμάκι, που έμεινε καρφωμένο στο σώμα του, και τον Λόκι που δεν μπορούσε να ανοίξει τα χέρια του και να αποσυνδεθεί από αυτό. Συρόμενος πάνω στο έδαφος ο Λόκι, τραυματισμένος ζήτησε έλεος. Ο αετός όμως ήταν ένας γίγαντας, ο Θιάζι, ο οποίος ζήτησε από τον Λόκι να ορκιστεί ότι θα του παρέδιδε τη θεά Ιντούν και τα μήλα της, που όποιος τα έτρωγε θα είχε αιώνια νεότητα. Ο Λόκι παρέσυρε την Ιντούν στο δάσος και ο γίγαντας τη συνέλαβε. Οι θεοί μετά από αυτό, αρχίζοντας να χάνουν την αιώνια νιότη τους, αφού δεν έτρωγαν πια από τα μήλα, απείλησαν τον Λόκι και αυτός αναγκάστηκε να φέρει πίσω την Ιντούν. Μεταμορφώθηκε σε γεράκι, πήγε στην χώρα των γιγάντων και αφού μεταμόρφωσε την Ιντούν σε καρδίη την άρπαξε. Ο Θιάζι όταν το αντιλήφθηκε μεταμορφώθηκε σε αετό και άρχισε να κυνηγά το γεράκι. Ίσως να το έφτανε αν οι θεοί, αντιλαμβανόμενοι εγκαίρως τα γινόμενα, δεν άναβαν μεγάλη φωτιά, όπου ο αετός αφού κάηκαν τα φτερά του, έπεσε και πέθανε».

Στη Γερμανική Μυθολογία επίσης ο αετός εμφανίζεται πάνω στα κλαδιά του δένδρου «Ιγκντραζίλ», που είναι το Κοσμικό δένδρο. Οι ρίζες του βυθίζονται ως την καρδιά της γης, στις ρίζες του συνεδριάζουν οι θεοί και αποδίδουν δικαιοσύνη. Η κατσίκια Χαιντρούν, ένας αητός, ένα ελάφι και ένας σκίουρος φωλιάζουν στα κλαδιά του. Στις ρίζες του κουλουριάζεται η οχιά Νιντχόγκ, που προσπαθεί να το ρίξει. Ο αετός παλεύει καθημερινά με την οχιά (κοσμολογικό σύμβολο της πάλης ανάμεσα στο φως και το σκοτάδι, της αντίθεσης των δύο αρχών, της Ηλιακής και της υποχθόνιας. Μ. Eliade Πραγμ. στην Ιστορία των Θρησκειών σελ. 263).

Στους Ινδιάνους της Βόρειας Αμερικής

Ο αετός απολάμβανε εξαιρετικό σεβασμό από τον ερυθρόδερμο του Βορρά. "Τα φτερά του αποτελούσαν την

χρησιμοποιούνται ως Φετίχ. Στα Βόρεια της πόλης της ομίχλης κατοικεί το Λιοντάρι του Βουνού, στα Δυτικά η Αρκούδα, στα Νότια ο Ασβός, στα Ανατολικά ο Λύκος, επάνω ο Αετός και κάτω ο Τυφλοπόντικας. Τούτοι είναι τα αρπακτικά-θεοί, και δεν είναι μόνο επιφορτισμένα με την φύλαξη των έξι περιοχών, αλλά έχουν και την κυριότητα των μαγικών δυνάμεων, που εκπορεύονται από αυτές. Είναι τα ενδιάμεσα μεταξύ του Πο-σάι-αν-Κία και του ανθρώπου. Σαν «Δημιουργοί του Μονοπατιού της Ζωής», έχουν υψηλή θέση ανάμεσα στους θεούς.

Στους Ιροκουά μιλάνε για το Πνεύμα του Κερανού. Σχεδόν όλοι οι Ινδιάνοι της Β. Αμερικής πιστεύουν σ' ένα δυνατό Πνεύμα «το πουλί του Κερανού», που τα μάτια του εκπέμπουν φλόγες και ο θόρυβος

πολεμική σημαία των Κρίκ και η μορφή του σκαλισμένη στο ξύλο, ή το ταριχευμένο δέρμα του βρισκόταν πάνω από τα οικήματα των συμβουλίων τους. Ανάμεσα στους Τσερόκι, δεν τολμούσε να φορέσει το φτερό του κανένας άλλος, παρά μόνο ένας δοκιμασμένος πολεμιστής. Οι Ντακότα επέτρεπαν μία τέτοια τιμή, μόνο σ' εκείνον που είχε πρώτα αγγίξει το πτώμα του κοινού εχθρού. (Μπρίντον, Μύθοι του Νέου Κόσμου)».

Οι Νάτσεζ και οι άλλες φυλές τον εκτιμούσαν σαν θεότητα. Οι Ζούνι του Νέου Μεξικού, χρησιμοποιούσαν τέσσερα από τα φτερά του για να αναπαραστήσουν τους τέσσερις ανέμους, όταν επικαλούνταν τον θεό της βροχής. Επίσης στη θρησκεία των Ζούνι, ο αετός ανήκει στην ομάδα των «αρπακτικών-θεών». Λέγεται ότι οι καρδιές των μεγάλων αρπακτικών επιδρούν μαγικά στις καρδιές των ζώων που καταβροχθίζουν, τα συντρίβουν με την αναπνοή τους τρυπώντας τις καρδιές τους και παραλύοντάς τα. Το λιοντάρι του βουνού, απορροφά το αίμα των θηραμάτων του, αποκτώντας κατά αυτόν τον τρόπο τις οξείες αισθήσεις τους.

Στην Πόλη της Ομίχλης ζει ο Πο-σάι-αν-Κία, ο πατέρας των μαγικών εταιρειών, -μία πολιτιστικού και ηρωικού χαρακτήρα θεότητα- του οποίου η κατοικία φυλάσσεται από έξι όντα γνωστά ως τα «Αρπακτικά-θεοί» και οι απεικονίσεις τους

από τις φτερούγες του είναι η βροντή του κερανού. Αυτό το πνεύμα το συνοδεύουν άλλα πνεύματα, που έχουν μορφή πουλιών και μοιάζουν με γεράκια και αετούς. Το πουλί του Κερανού είναι ο φύλακας του Ουρανού, έχει σύζυγο το Ουράνιο τόξο και πολυάριθμους βοηθούς. Ο «Οσαδαγέα, ο Μέγας Αετός της Δρόσου», βρίσκεται στην υπηρεσία του Πουλίου του Κερανού. Ο Οσαδαγέα, κατοικεί στον Ουρανό της Δύσεως και φέρνει στο κοίλωμα της ράχης του μία λίμνη δρόσου. Όταν τα κακοποιά πνεύματα καταστρέφουν τη βλάστηση στη γη, ο Οσαδαγέα πετάει και, με τις απλωμένες φτερούγες του, ρίχνει ευεργετική υγρασία σταγόνα, σταγόνα. Όταν ο αετός ταυτίζεται με τον κερανό και τη βροντή, είναι το κύριο έμβλημα των νομαδικών, κυνηγετικών, πολεμικών, κατακτητικών πολιτισμών.

Ο αετός καθισμένος στα κλαδιά του κοσμικού δένδρου στέκει άγρυπνος φρουρός, σαν ίαμα για όλα τα κακά. Με αυτή του την ιδιότητα τον τιμούν οι Ρανιότσο, που τον χρησιμοποιούν σαν μαγική θεραπεία. Ένα ραβδί μ' ένα φτερό αετού, δοσμένο από Σαμάνο, τοποθετείται πάνω στο κεφάλι του αρρώστου. Θεωρείται ότι διώχνει το κακό. Επίσης πιστεύουν ότι η δύναμη προέρχεται από το «πνεύμα της νύχτας». Το πνεύμα αυτό «βρίσκεται παντού, δεν έχει όνομα, δεν υπάρχει όνομα γι αυτό».

Ο αετός και η κουκουβάγια είναι μόνο αγγελιοφόροι, που μεταδίδουν τις οδηγίες εκ μέρους του πνεύματος της νύχτας. Όταν το πνεύμα της νύχτας δίνει τη δύναμη να γίνεις Σαμάνος, λέει στον σαμάνο να ζητήσει τη βοήθεια των «μωρών του νερού», του αετού, της κουκουβάγιας και άλλων, που είναι οι διάφορες όψεις του πνεύματος.

Συμβολισμός στην Κεντρική Αμερική

Σύμβολα Ουράνια και Ηλιακά, ο αετός (στο Μεξικό και ο κόνδορας (το αντίστοιχο του στις χώρες της Νότιας Αμερικής), είναι τα πτηνά μπορούν να υψωθούν πάνω από τα σύννεφα και να καρφώσουν τον ήλιο. Ο Αετός, βασιλιάς των πτηνών, εκπληρώνει πολυάριθμες λειτουργίες: πουλί που διδάσκει, που μυεί, με ιδιότητες που έγιναν σύμβολα σε παγκοσμία κλίμακα.

Είναι κατεξοχήν πουλί της μύησης. Μέσω αυτού πραγματοποιείται η αναγέννηση, το πέρασμα σ' έναν ανώτερο κόσμο. Ταυτίζεται με τον ήλιο, είναι ουράνια θεότητα.

Σε ένα ειδικό σημείο του οροπεδίου Αναγούακ, οι Αζτέκοι ίδρυσαν την πρωτεύουσα τους Τενοτσιτλάν, εκεί ακριβώς όπου συνάχτηκαν τα ιερά σύμβολα που είχαν προφητευτεί από τους οiwνοσκόπους και μάντεις: Είδαν έναν αετό, σύμβολο του ήλιου και του Ουιτσιλοπότση (θεμελιώδη θεού της φυλής τους), που καταβρόχθιζε ένα φίδι, αφού είχε παλέψει μαζί του. Ο αετός καθόταν πάνω σ' ένα φυτό νοπάλ, ένα είδος κάκτου. Το θεώρησαν οiwνό κι εκεί έκτισαν την πρωτεύουσά τους.

Στην Αμερική ο αετός προσομοιάζει με τον Ιαγούαρο, σαν Ουράνια ίσως δύναμη, που προσεγγίζει μία γήινη δύναμη. Στους Αζτέκους, υπήρχαν δύο μεγάλες πολεμικές αδελφότητες. Οι Ιππότες-Αετοί και οι Ιππότες-Ιαγούαροι. Η καρδιά των θυσιασμένων πολεμιστών προσφέρεται τροφή στον Ηλιακό Αετό. Τους αποκαλούσαν ανθρώπους του Αετού. Οι πολεμιστές που πέφτουν στην μάχη και αυτοί που θυσιάζονται στον Αετό, έχουν την ίδια συμβολική αξία: τρέφουν τον ήλιο και τον συντροφεύουν στην πορεία του.

Και οι Ίνκας και οι Αζτέκοι κατορθώνουν την πιο μεγάλη ιεράρχηση και αντικαθιστούν τη λατρεία του Πνεύματος της Νύχτας (του ιαγούαρου), με τη λατρεία της Ηλιακής ισχύος του Αετού και του Κόνδορα). Στους Mochicas, τη θέση του ιαγούαρου παίρνει η αλεπού και το κατεξοχήν πουλί τους είναι ο αετός της θάλασσας, ή το πουλί σύννεφο. Χύνει δάκρια και σημάδια νερού που σκεπάζουν το σώμα του. Τα όπλα του

εμφανίζονται σε σκηνές βροχής και ίσως συμβολίζουν τον κεραυνό.

Συμβολισμός στην Αίγυπτο

Οι Αιγύπτιοι αφιέρωναν τον αετό κάτω από το όνομα Αχ, στον Ωρο, που ήταν Ηλιακός θεός, ταυτιζόμενος με τον Απόλλωνα και εικονιζόμενος με γεράκι ή άνθρωπο με κεφάλι γερακιού.

Συμβολισμός στην Κίνα

Είναι το σύμβολο του Κινέζου θεού του Κεραυνού Ζιν-Σιν, ο οποίος εικονίζεται με φτερά, ράμφος και νύχια αετού, ιππεύοντας τα σύννεφα στον κύκλο των ουράνιων κεραυνοτυμπάνων του.

Συμβολισμός στην Ινδία

Στην Ινδία είναι το ηλιακό πουλί, ο θειικός γιγαντιαίος αετός Γκαρούντα, λαμπερός σαν την φωτιά. Στο Έπος Ραμαγιάνα τον συναντάμε σαν το άτι του θεού Βισνού και ενσαρκώνει μία υπερβατική κατάσταση πνευματικότητας. Θεωρείται εχθρός των φιδιών, των χθονίων επιδράσεων. Είναι η ουράνια δύναμη που διαμελίζει την ισχύ των δαιμόνων. Εσωτερικά είναι κατά την Ε.Π.Μπ. το σύμβολο του μεγάλου κύκλου.

Συμβολισμός στους Πέρσες

Ο αετός και το γεράκι είναι σύμβολα του ηλιακού Μίθρα. Είναι επίσης σύμβολα του θεού Ορμούζ, που συμβολίζει το καλό στοιχείο. Είναι αρχηγός των άγρυπνων πνευμάτων, τα οποία αναπαριστάνονται με πουλιά ενώ ο Ορμούζ παριστάνεται με μορφή αητού ή γερακιού. Για να πολεμήσει αυτό το ιερό πουλί ο Αριμάν, το κακό στοιχείο, έπαιρνε την μορφή ενός φτερωτού δράκοντα.

Στους Αχαιμενίδες βρίσκουμε τον αετό σαν έμβλημα της βασιλικής ισχύος, επειδή υπήρχε παράδοση ότι τον γενάρχη τους Αχαιμένη τον είχε θρέψει ένας αετός. Στην εποχή των μεγάλων εκστρατειών του Κύρου του πρεσβύτερου (γύρω στα 550 πΧ), ο αετός υπήρχε σαν στρατιωτικό σύμβολο «αιετός χρυσούς επί δόρατος μακρού ανατεταμένος» (Ξεν. Κύρου Παιδεία 7,1,4). Επίσης πάνω στο άρμα του Δαρείου του Κοδομανού καθόταν ένας χρυσός αετός. Στους περσικούς ηρωικούς μύθους του μεσαίωνα, ο μυθικός αετός Simourg συσχετίζεται με τη γέννηση του μεγαλύτερου από τους ήρωες, του Roustem». Ανατρέφει στη φωλιά του τον πατέρα του ήρωα Zal, όπου εγκαταλείφθηκε από τον πατέρα του, Sam,

για να χαθεί. Όταν αργότερα η σύζυγος του Zal, και μητέρα του Roustem δυσκολευόταν στην γέννα, ο αετός της έδωσε το βοτάνι της καλής γέννας και τη συμβούλευσε με ποίο τρόπο θα έπρεπε να γεννηθεί ο ήρωας.

Ελληνιστικοί χρόνοι

Στην Ευρώπη ο αετός χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά σαν σύμβολο ισχύος από τον Μέγα Αλέξανδρο. Στις διηγήσεις και μύθους για τον Αλέξανδρο ο αετός αναμειγνύεται σαν σύμβολο και οiwνός της μελλοντικής κοσμοκρατορίας του. Κατά τον Ιουστίνο, στο σπίτι που γεννήθηκε ο Αλέξανδρος, πήγε και κάθισε ένα ζευγάρι αετών.

Αετός τον σώζει επίσης από την πολιορκία της Τύρου, αετός επίσης άρπαξε τα σπλάχνα του θύματος από τον βωμό, όπου θυσιάζε και μεταφέροντάς τα σε άλλο βωμό του υπέδειξε τον τόπο όπου έπρεπε να ιδρυθεί η Αλεξάνδρεια. Εκείνος που τον μονιμοποίησε σαν έμβλημα κρατικής δύναμης ήταν

ο δημιουργός του μεγάλου Ελληνιστικού βασιλείου της Αιγύπτου Πτολεμαίος Α' ο Σωτήρ, ο οποίος αποτύπωσε στα νομίσματά του τον αετό, καθισμένο πάνω σε κεραυνό. Τον αετό με κεραυνό βρίσκουμε επίσης στα νομίσματα του βασιλιά της Μακεδονίας Περσέα.

Σαν σύμβολο στους Ρωμαίους

Στη Ρώμη η χρήση του αετού σαν σύμβολο υπήρξε εκτεταμένη. Στην ίδρυση της Ρώμης ο Ρωμύλος και ο Ρώμος σηκώνονται από τα μεσάνυχτα για να περιμένουν την αυγή τα μηνύματα των θεών. Ο πρώτος ανεβαίνει στο Παλατίνο και ο Ρώμος στο Αβεντίνο, δύο διαφορετικές τοποθεσίες. Όταν η σελήνη σβήνει, με το πρώτο φως της αυγής, προβάλλει το τέλειο προμήνυμα: ο αετός του Δία εμφανίζεται από τα αριστερά. Είναι το σημάδι της «Ολυμπικής» βασιλικότητας, χαρακτηριστικό της ηλιακής ράτσας, που εκφράζεται καθαρά στους ήρωες ιδρυτές. Ενώ ο δίσκος του ήλιου αναδύεται,

προβάλλουν με τη σειρά δώδεκα γύπες. Ο Ρωμύλος τους βλέπει πρώτος και στέφεται βασιλιάς, αρχιερέας και αρχηγός της νέας φυλής.

Σύμφωνα επίσης με τους Ρωμαϊκούς μύθους, ένας αετός ανήγγειλε στον Ταρκύνιο ότι θα ανέβαινε στο βασιλικό θρόνο. Οι Ετρούσκοι έστειλαν στους Ρωμαίους ως δήλωση φιλίας, τα σύμβολα της βασιλείας, μεταξύ των οποίων ήταν και ένα σκήπτρο που είχε πάνω αετό. Από τότε ο αετός έγινε το σπουδαιότερο σύμβολο της Ρώμης.

Είναι περίφημοι οι αετοί που στόλιζαν τις σημαίες των Ρωμαίων. Ο Πλίνιος λέει ότι η Ρωμαϊκή λεγεώνα οδηγούνταν στην μάχη με πέντε σημαίες, που καθεμία είχε ως έμβλημα ένα ζώο: αετό, λύκο, μινώταυρο, άλογο και κάπρο. Ο Μάριος γύρω στο 100 π.Χ. κράτησε ως μοναδικό σύμβολο τον αετό, ο οποίος έγινε έτσι το σύμβολο της Ρωμαϊκής λεγεώνας.

Ο αετός (aquila στα λατ.) παριστανόταν πάνω στις Ρωμαϊκές σημαίες με τα φτερά ανοιχτά, κρατώντας στα νύχια του τον κεραυνό. Ήταν το γενικό έμβλημα, η κύρια σημαία των Ρωμαίων. Οι σπιείρες (manipuli) της λεγεώνας είχαν και άλλα ζώα, αλλά σημαία όλης της λεγεώνας ήταν ο αετός. Ο αετοφόρος (aquilifer), αυτός δηλ. που μετέφερε τη σημαία ήταν και επικεφαλής όλης της λεγεώνας. Ο αετός διατηρήθηκε ως στρατιωτικό σύμβολο και κατά την αυτοκρατορική περίοδο, και μέσα από αυτήν πέρασε στο Βυζάντιο, καθώς και στη Μεσαιωνική και νεώτερη Ευρώπη.

Συχνές παραστάσεις αετών βρίσκουμε στη Ρώμη, σε καλλιτεχνικές συνθέσεις, που απεικονίζουν αποθεώσεις αυτοκρατόρων. Είναι γνωστό πως οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες θεοποιούνταν μετά τον θάνατό τους, σύμφωνα με τα πρότυπα των μοναρχιών της ανατολής. Πίστευαν ότι κατά την καύση της σωρού τους, η ψυχή τους, σε σχήμα αετού, πετούσε από τη γη στον ουρανό ή τους μετέφεραν στον ουρανό, κοντά στους άλλους θεούς, δαίμονες με φτερά αετού ή ο ίδιος ο αετός. Η γνωστότερη από αυτές τις παραστάσεις βρίσκεται στα ανάγλυφα της στήλης του Αντωνίνου, που παράγγειλε ο Μάρκος Αυρήλιος μετά τον θάνατο του προκατόχου του (161 μ.Χ.).

Παριστάνεται η αποθέωση του Αντωνίνου και της γυναίκας του Φαυστίνας, την ώρα που ανεβαίνουν στον ουρανό πάνω στα φτερά ενός φτερωτού δαίμονα, ενώ δεξιά και αριστερά

τους συνοδεύουν, στο δρόμο προς την αθανασία, δύο αετοί.

Κατά την εποχή του Καίσαρα οι αετοί φτιάχνονταν από καθαρό χρυσάφι. Ο Ιουλιανός αργότερα θα δει αυτόν τον αετό της Ρώμης να πετά προς την ανατολή και να κρύβεται στα ψηλότερα όρη του κόσμου για δύο χιλιετίδες. Ύστερα επιστρέφει στη Δύση, κρατώντας ένα σύμβολο στα πόδια του. Το μαντείο του είπε πως η σοφία και η γνώση θα χανόταν για χρόνια από τη Δύση, και θα επέστρεφε από το Θιβέτ, που θα ήταν κρυμμένη για πολλούς αιώνες, ξανά μέσα στα πόδια του Αετού.

Στην Αλχημεία

Για τους αλχημιστές, ο αετός που πετάει είναι το απελευθερωμένο πνευματικό μέρος της prima materia (πρώτης ύλης). Ο διπλός αετός απεικονίζει τον αρρενοθήλυ υδράργυρο. Οι αλχημιστές αποκάλεσαν τον υδράργυρο αετό, λόγω της πτητικότητας του από την μία και απ' την άλλη όπως ο αετός τρώει τα άλλα πτηνά, ο υδράργυρος κατατρώει, διαλύει και ανάγει τον χρυσό στην πρώτη ύλη αυτού. Ο στεφανωμένος αετός και το λιοντάρι είναι άνεμος και γη, υδράργυρος και θείο, πτητική και σταθερή αρχή.

Στον Χριστιανισμό

Συμβολίζει το πνεύμα, την πνευματική προσπάθεια. Είναι ο φτερωτός Λόγος. Το να κοιτάει ο αετός τον ήλιο χωρίς να τυφλώνεται, παρομοιάζεται με τον Χριστό, που ατενίζει την δόξα του θεού. Πίστευαν ότι ο αετός ανανεώνει το φτέρωμά του πετώντας προς τον ήλιο και μετά βουτώντας στη θάλασσα, γι αυτό και συμβόλιζε την ανάσταση και την νέα ζωή στο βάπτισμα.

Επίσης αντιπροσωπεύει την έμπνευση των Ευαγγελίων, γι αυτό χρησιμοποιείται στο αναλόγιο. Το πάσιμο του φιδιού στα νύχια του είναι η νίκη επάνω στην αμαρτία. Η δύναμη του αετού, ο χαρακτήρας του σαν φύλακας της φωτιάς, κρατώντας στα νύχια του τις φιδίσιας αστραπές, εξηγεί την αφιέρωση αυτού στον μνητικότερο των Ευαγγελιστών, τον Ιωάννη.

Στη χριστιανική τέχνη συμβολίζει την ανάσταση του Χριστού. Η αναπαράσταση του αετού υπάρχει σε πάρα πολλά πρωτοχριστιανικά μνημεία, μαζί με το μονόγραμμα του Χριστού.

Στην εκκλησία, αετός λέγεται ένα στρογγυλό κομμάτι από ύφασμα όπου απεικονίζει έναν αετό με ανοιχτά φτερά

st. john's eagle

• Book of Kells •

πάνω από μία πόλη. Κατά τη χειροτονία του νέου επισκόπου ο χειροτονούμενος απαγγέλει το σύμβολο της Πίστης, πατώντας πάνω σε αυτό το ύφασμα.

Ο Δικέφαλος αετός

Ο δικέφαλος αετός συμβόλιζε στους αρχαίους λαούς της Μικράς Ασίας την ανώτατη εξουσία. Παριστάνονταν συχνά στην κορφή “της στήλης του κόσμου”. Στην νότια Βαβυλωνία ο αετός είναι λεοντοκέφαλος. Πτηνοκέφαλο, δικέφαλο ή λεοντοκέφαλο συναντάμε σαν έμβλημα στην Μεσοποταμία. Οι δικέφαλοι αετοί είναι γνώρισμα των δίδυμων θεών και αντιπροσωπεύουν την Παντογνωσία ή τη διπλή ισχύ.

Κατά τον Frazer ο δικέφαλος αετός έχει την προέλευσή του στους Χιττίτες, και πέρασε στους Σελτζούκους Τούρκους, όπου τον ανακάλυψαν οι σταυροφόροι. Από αυτούς έγινε γνωστός στην Κεντρική Ευρώπη και μεταφέρθηκε στους θυρεούς των οίκων της Αυστρίας και της Ρωσίας.

Ο δικέφαλος αετός δεν ήταν άγνωστος και στους Μεξικανούς. Στο έμβλημα του τάγματος του Κριναετού, ο δικέφαλος αετός συμβολίζει τη Σοφία. Η δεξιά κεφαλή με το ράμφος κλειστό ατενίζει το φως και η αριστερή με το ράμφος ανοιχτό είναι έτοιμη να επιτεθεί σε κάθε δυσαρμονική επήρεια. Είναι το σύμβολο του μύστη που γνωρίζει να προφυλάσσεται αλλά και να αντλεί τις ουράνιες δυνάμεις, (περ. Ιλιός 1968, σελ. 17.)

Ο δικέφαλος αετός θεωρείται κατεξοχήν Βυζαντινό σύμβολο και αντικατέστησε τον μονοκέφαλο.

Στη Μεσαιωνική και Νεώτερη Ευρώπη

Στη Δυτική Ευρώπη ο αετός εμφανίζεται στα χρόνια της βασιλείας του Καρόλου του Παχύ (9ος αι μΧ) στα γαλλικά σκούδα. Τον 11ο αιώνα οι Γερμανοί αυτοκράτορες, φιλοδοξώντας να εμφανίζονται σαν κληρονόμοι της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, θέτουν τον αετό στα οικόσημά τους. Επίσης υιοθετείται σαν οικόσημο στην Πρωσία, Πολωνία, Ρωσία. Στην Γαλλία ο Ναπολέων προτίμησε ως σύμβολό του τον αετό και τον ξαναβρίσκουμε στην

Γαλλία από το 1804-1815 σε μνημεία, στρατιωτικές σημαίες, στολές και λάβαρα, επίχρυσο για τον στρατό, επάργυρο για την εθνοφυρά. Ο όρος αετός αντικαθιστά από τότε, στον Γαλλικό στρατό, τις λέξεις σημαία και λάβαρο.

Στη Γερμανία του Χίτλερ ο αετός τοποθετείται στις στρατιωτικές σημαίες πάνω από τον αγκυλωτό σταυρό.

Στην Οιωνοσκοπία

Ο αετός στην οιωνοσκοπία θεωρούταν ο πρώτος και πιο αληθινός οιωνός. Ήταν καλό σημάδι όταν ερχόταν από δεξιά προς τα αριστερά, πιέζοντας και χτυπώντας τις φτερούγες του. Στη μάχη των Γαυγαμήλων ο μάντης Αρίστανδρος, που

βρισκόταν κοντά στο Μέγα Αλέξανδρο, έδειχνε έναν αετό που πετούσε πάνω από το κεφάλι του βασιλιά και τον οδηγούσε κατά των εχθρών. Το θέαμα αυτό έδωσε πολύ θάρρος στους στρατιώτες.

Ο Τιμολέων βρισκόμενος στη Σικελία και βλέποντας διστακτικούς τους στρατιώτες του, δεν ήξερε με ποίο τρόπο να τους ενθαρρύνει. Ξαφνικά όμως οι μάντιες είδαν 2 αετούς που πετούσαν προς το μέρος τους, ο ένας κρατούσε στα νύχια του φίδι και ο άλλος κραύγαζε πολύ δυνατά. Ο Τιμολέων έδειξε τους αετούς στους στρατιώτες και, θεωρώντας το ευνοϊκό σημάδι, ανέκτησαν το θάρρος τους. Ο μάντης Τουλούμιος ήταν οιωνοσκόπος, σύμμαχος των Λατίνων.

Ο Βιργίλιος στην Αινειάδα τον λέει "καλόμοιρο", δηλ. πλούσιο για την μαντική του τέχνη. Ο Βιργίλιος, για την μάχη Ρούτουλων και Τρώων αναφέρει τα εξής: "Πετώντας στον κοκκινωπό αιθέρα, χρυσαετός, του Δία το πουλί, κυνηγούσε άλλα πουλιά όταν, ξάφνου χιμώντας στα κύματα, βλέπει πελώριο κύκνο και αρπακτικά με τα πόδια του αρπάζει. Όλα τα πουλιά αλλάζανε δρόμο φεύγοντας με στριγκές, αλλόκοτο θάμα, και τον αιθέρα με τα φτερά τους σκιάζουν και τον εχθρό κάνοντας σύννεφο πιέζουν, ώσπου από τη βία νικημένος και από το βάρος του κύκνου αποκάνει ο αετός και τη λεία του από τα νύχια έριξε στο ποτάμι και βαθιά μέσα στα σύννεφα φεύγει. Τον οιωνό λοιπόν οι Ρούτουλοι με αλαλαγμό χαιρετάνε".

Στη Λαογραφία

Σύμφωνα με τον Ν. Πολίτη ο αετός ήταν κάποτε άνθρωπος και βοσκούσε πρόβατα. Επειδή έχανε πολλά, παρακάλεσε τον θεό να τον κάνει πουλί για να τους τρώει την καρδιά. Τον άκουσε ο θεός και από τότε αυτό κάνει, ορμάει πάνω τους.

Για τον αετό λέγεται πως γεννάει μονάχα τρία αυγά και όταν βγουν από το τσόφλι τους τα αετόπουλα τα βάζει να κοιτάζουν τον ήλιο. Όσα δεν αντέχουν το φως τα γκρεμίζει από την φωλιά του, επειδή τα θεωρεί νόθα.

Στον Μεσαίωνα πίστευαν ότι, όταν γερνούσε ο αετός, ανέβαινε πολύ ψηλά και από εκεί έπεφτε με φόρα πάνω σε βράχο για να σπάσει το ράμφος του, το οποίο λόγω της ηλικίας κυρτώνει τόσο ώστε τον εμποδίζει να φάει. Ύστερα πήγαινε και λουζόταν στην Αχερουσία λίμνη και μετά στεκόταν αντίκρυ στον ήλιο ώσπου έπεφταν τα λέπια από τα μάτια του και

ξανάνιωνε: "ανακαινισθήσεται ως αετού η νεότης σου" (Δαβίδ).

Ο λαός θαυμάζει τον αετό και τον καμαρώνει. Τον τραγουδά, όπως τραγουδά όλους τους μεγάλους για τη λεβεντιά και την αξιοσύνη. Πότε τον βάζει να παλεύει με τους αντρειωμένους, όπως το τραγουδι με τον Διγενή, όπου ο χάρος με ανθρώπινη μορφή δεν μπορεί να νικήσει τον Διγενή και μετατρέπεται σε αετό: Χρυσός αίτός εγίνηκε πάνω στην κεφαλή του κι έσκαψε με το νύχι του να βγάλει την ψυχή του.

Πότε τον καμαρώνει καθώς τον βλέπει να σκίζει σαν αστραπή τους αιθέρες, να κυνηγά τα πουλιά και τα αγρίμια του βουνού: Από που κάθεσαι ψηλά στ' όρος το χιονισμένο τρώεις το δρόσος του χιονιού, πίνεις νερό κατάκρυο λαγό κι αν πιάσεις γεύεσαι, πέρδικα και δειπνας την...".

Τέλος ο Όλυμπος, το ψηλότερο βουνό, καυχείται για τον χρυσό αετό που έχει στην κορφή του. "Έχω και τον χρυσό αετό, τον χρυσοπλουμισμένο πάνω στην πέτρα κάθετα και με τον ήλιο λέγει 'Ηλιε μ', δεν κρούς ταποταχύ, μόν' κρούς το μεσημέρι, να ζεσταθούν τα νύχια μου τα νυχοπόδαρά μου;".

Σύμβολο των αθάνατων θεών, γίνεται και το σύμβολο της αθανασίας, της αθάνατης ανθρώπινης ψυχής που μετά τον θάνατο ορμά για να πετάξει. Σαν τον Αετό.

Βιβλιογραφία

1. Εγκυκλοπαίδεια Δομή
2. Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα, τόμος 3.
3. Εγκυκλοπαίδεια Εσωτερισμού . Π. Γράβιγγερ.. Τόμος 1ος και 7ος,
4. Εγκυκλοπαίδεια Υδρογείας, τόμος 1ος.
5. Η οιωνοσκοπία στην Αρχαία Ελλάδα, Γ. Σιέττος, εκδ. Aldebaran,
6. Βίβλος του Αποκρυφισμού, Ε.Π.Μπ.,
7. Το δώρο του Αετού, Carlos Castaneda, εκδ. Τηλορήτης.
8. Λεξικό συμβόλων, Τζ. Κουπερ, εκδ. Πύρινος κόσμος.
9. Παγκόσμια Μυθολογία, Felix Guirand, εκδ. οίκος Βίβλος.
10. Ζωολογική Μυθολογία, Χάρης Σακελλαρίου, εκδ. Νικόδημος
11. Ινδιάνοι, φυλές, έθιμα και Ιστορία, Lewis Spence, εκδ. Ιαμβλίκος
12. Μύθοι και Παραδόσεις της Αρχαίας Αμερικής, E. F. Schwarz, εκδ. Νέα Ακρόπολη
13. Σημειώσεις Θεολογικής Συμβολολογίας, Νέα Ακρόπολη
14. Mircsa Eliade, Πραγματεία πάνω στην Ιστορία των Θρησκειών, εκδ. Χατζηνικολη.
15. Μαγικές πόλεις, Jean Michel Angeberd, εκδ. Αστέρι.
16. Εγκυκλοπαίδεια Δρανδάκη
17. Η γέννηση της αρχαιοελληνικής θρησκείας, Jane Ellen Harrison εκδ. Ιάμβλίκος.

Ο Συμβολισμός του Αλόγου

Κείμενο: Τζένη Παπαδοπούλου

Ο ίππος, ζώο περήφανο, δυνατό και γρήγορο είναι και ένα από τα πιο εξελιγμένα. Αποτελεί σύμβολο του θυμοειδους μέρους της ανθρώπινης ψυχής, από όπου πηγάζουν, σύμφωνα με τον Πλάτωνα, το θάρρος και η διάθεση του ανθρώπου για διάκριση και επιτυχία, κατακτήσεις, που του εξασφαλίζουν εκτός των άλλων, ικανοποίηση, πληρότητα και χαρά.

Ο μύθος του Αγίου Γεωργίου που καβάλα πάνω σ' ένα άλογο σκοτώνει το δράκοντα με τις τρεις κεφαλές, συμβολίζει τη νίκη ενάντια στο κακό.

Το άτομο θα ήταν τελείως αδρανές και παθητικό χωρίς την ύπαρξη των επιθυμιών και των συγκινήσεων, μαζί με τη χαρά που γεννά η ικανοποίησή τους, επιδίωξη που στον άνθρωπο του κατώτερου και του μέσου επιπέδου, αφυπνίζει και δραστηριοποιεί την αντίστοιχη όψη του νου, δηλαδή την κατώτερη και τον εξωθεί συνεχώς στη δράση.

Από την άλλη πλευρά όταν οι συγκινήσεις δεν ελέγχονται από ένα ισορροπημένο νου, ταλαιπωρούν τον άνθρωπο και τον κάνουν να μοιάζει με πλοίο που παραδέρνει χωρίς τιμόνι σε φουρτουνιασμένη θάλασσα.

Σύμφωνα με τον γνωστό μύθο, ο ίππος αναπήδησε από το έδαφος, όταν φιλονίκησαν πάνω στην Ακρόπολη της Αθήνας, η

Αθηνά, θεά της σοφίας και ο θεός της θάλασσας, Ποσειδώνας. Στον αγώνα αυτό νικήτρια αναδείχθηκε η Αθηνά, στο επίπεδο της οποίας ανήκουν οι απελευθερωμένες ψυχές.

Στο δυτικό αέτωμα του Παρθενώνα παριστάνεται ο θεός Ποσειδώνας να φεύγει νικημένος, στη θεά της εξημέρωσης του ίππου που ήταν δικό του δημιούργημα. Αυτός είναι και ο λόγος που αποκαλούσαν τη θεά Αθηνά Ιππία, από την ιδιότητά της δηλαδή να δαμάζει τους ίππους.

Είναι η θεά Αθηνά που υποδεικνύει στον Εριχθόνιο, τον τρόπο με τον οποίο θα έσυραν οι ίπποι το πολεμικό άρμα, ενώ η ίδια η θεά στη διάρκεια της γιγαντομαχίας είχε χρησιμοποιήσει τον πολεμικό ίππο που η ίδια είχε εκγυμνάσει.

Ο Βελλερεφόντης κατόρθωσε να δαμάσει τον Πήγασο με ένα χαλινάρι που του έδωσε η θεά Αθηνά, πράγμα που δείχνει ότι ο νους πρέπει να είναι ισορροπημένος στην κατώτερη, αλλά και στην ανώτερη μορφή του. Στη θεά Αθηνά αντιστοιχεί ο ήμερος ίππος, επομένως το εξημερωμένο, ήμερο, θυμοειδές μέρος της ψυχής. Αντίθετα ο ίππος του θεού της θάλασσας ήταν άγριος, δυσήνιος και ορμητικός, ανεξέλεγκτος.

Στη Δυτική Ευρώπη και την Απω Ανατολή, το άλογο θεωρούταν ότι είχε το χάρισμα να προκαλεί την εμφάνιση πηγών με το να χτυπά την οπλή του στο έδαφος.

Ο Πήγασος μ' ένα χτύπημα της οπλής του πάνω στον

Ελικώνα, άνοιξε μια πηγή, την Ιπποκρήνη, κοντά στο δάσος που ήταν αφιερωμένο στις Μούσες. Τότε οι Μούσες μαζεύτηκαν γύρω από την πηγή για να χορέψουν και να τραγουδήσουν και από τότε θεωρούταν ότι το νερό της πηγής βοηθούσε την ποιητική έμπνευση. Αντίθετα ο Ποσειδώνας, με ένα κτύπημα έκανε να ανοίξει πάνω στην Ακρόπολη πηγή αλμυρού νερού, κίνηση που υπονοεί την πνευματική ακαρπία, τη στασιμότητα του ανθρώπου που παραμένει προσηλωμένος στη συγκινησιακή πλευρά του εαυτού του. Η θεά Αθηνά φύτεψε εκεί μια ελιά, σύμβολο φυσικής και πνευματικής καρποφορίας.

Ο φτερωτός ίππος, ο Πήγασος, γιός της Μέδουσας και του Ποσειδώνα, προσωποποιεί τον κατώτερο νου, η ωριμότητα του οποίου ανυψώνει τη συνείδηση σε ανώτερες πνευματικές σφαίρες. Ο Πήγασος προήλθε από το αίμα της μητέρας του, όταν την αποκεφάλισε ο Περσέας και συμβολίζει τη νοητική φύση του ανθρώπου, που, λυτρωμένη από τις γήινες επιδιώξεις, πετά στα πνευματικά ύψη. Το ότι ο Περσέας κόβει το κεφάλι της Μέδουσας δείχνει ότι στερεί από το νου τις εγωιστικές του τάσεις, όχι όμως και τη δύναμη του που συμβολίζεται με το αίμα.

Ο μύθος του Αγίου Γεωργίου που, καβάλα πάνω σ' ένα άλογο, σκοτώνει τον δράκοντα με τις τρεις κεφαλές, συμβολίζει τη νίκη ενάντια στο κακό. Το κατόρθωμα αυτό του έφιππου Αγίου Γεωργίου, συμβολίζει τη νίκη πάνω στον κατώτερο εαυτό και την ελευθέρωση της αληθινής βασιλοπούλας, της ψυχής. Κάτι αντίστοιχο είναι η αντιπαράθεση στον κινέζικο συμβολισμό του δράκου με το άλογο. Κάθε ένα από τα δύο πλάσματα παίρνει ένα αντίθετο χαρακτηριστικό, το άλογο αντιπροσωπεύει τη θετική πλευρά και ο δράκος την αρνητική. Ερχονται αντιμέτωπα σε μια θανάσιμη μάχη όπου το άλογο αντιπροσωπεύει το καλό, ενώ ο δράκος το κακό.

Το άλογο είναι το ανθρώπινο στοιχείο ενώ ο δράκος είναι το τέρας που βρίσκεται μέσα μας και πρέπει να σκοτωθεί.

Ως σύμβολο μπορεί να είναι διφορούμενο, αφού εκφράζει ηλιακή δύναμη όταν είναι λευκό (τα χρυσά ή πύρινα άλογα εμφανίζονται μαζί με ηλιακούς θεούς), σύροντας τα άρματά τους, αλλά και σεληνιακή, σαν το υγρό στοιχείο, τη θάλασσα και το χάος και τα άλογα των θεών του ωκεανού. Έτσι το άλογο μπορεί να είναι σύμβολο της ζωής και του θανάτου, ηλιακό και σεληνιακό.

Σε μία παράσταση από τα γλυπτά του Παρθενώνα, άλογα σύρουν το άρμα του Ήλιου αλλά και της Σελήνης. Το άλογο μπορεί και περνά εύκολα από τη μέρα στη νύχτα και αντίστροφα, από τη ζωή στο θάνατο και από τον ενεργητικό στον παθητικό ρόλο.

Στην Αποκάλυψη του Ιωάννη αναφέρονται 4 είδη ίππων.

“Ίππος λευκός και ο καθήμενος επί αυτόν έχων τόξον και εδόθη αυτώ στέφανος, και εξήλθε νικών και ίνα νικήση.

Ίππος πυρρός, και τω καθήμενῶ ἐπὶ αυτόν ἐδόθη αυτώ λαβείν την ειρήνην εκ της γης και ίνα αλλήλους σφάξωσι, και εδόθη αυτώ μάχαιρα μεγάλη.

Ίππος μέλας, και ο καθήμενος επί αυτόν έχων ζυγόν εν τη χειρί αυτού.

Ίππος χλωρός, και ο καθήμενος επάνω αυτού, όνομα αυτώ ο θάνατος, και ο άδης ηκολούθει μετα αυτού”.

Παραδόσεις από τη στέππα και την Κεντρική Ασία, τη χώρα των Σαμάνων, αποδίδουν στο άλογο μαγικές ικανότητες. Πίστευαν πως το άλογο είναι ψυχοπομπός για τον άλλο κόσμο και μπορεί και βλέπει εκεί που τα ανθρώπινα μάτια δεν μπορούν και βρίσκει τον δρόμο για την άλλη διάσταση.

Όταν ένας σαμάνος πέθαινε, τον έθαβαν με την ενδυμασία ιππασίας, τη σέλλα του σα μαξιλάρι, τα ηνία, το τόξο και τα βέλη τοποθετημένα στα χέρια του.

Στην Ιλιάδα, ο Αχιλλέας θυσιάσε 4 άλογα στη νεκρική πυρά του Πάτροκλου, ώστε να μεταφέρουν τον φίλο του στον άλλο κόσμο.

Ο ίππος αντιστοιχεί στα 5 στοιχεία ή επίπεδα του κόσμου:

- στη γη, όπου το ζώο στηρίζεται με τα 4 πόδια του
- στο νερό, που με την οπλή του ο Πήγασος έκανε ν' αναβλύσει,
- στον αέρα, όπου ο φτερωτός αυτός ίππος πετά χρησιμοποιώντας τα φτερά, αλλά και τα πόδια, για να υποδηλωθεί το γεγονός ότι ο ανώτερος νους συμπαρασύρει στην πτήση του και τον κατώτερο, γήινο αντίστοιχό του.
- στο πυρ του νου, στη σφαίρα του οποίου μπορεί χάρη στα φτερά του να πετά με άνεση και αντλώντας από θείες πηγές, να χορηγεί στον κατώτερο άνθρωπο την έμπνευση
- στο πυρ της ζωής, ταυτόσημο με τον αιθέρα, που είναι το επίπεδο του ίδιου του Θεού.

Ο Συμβολισμός του Δέντρου

Κείμενο: Χάρης Κληματσίδας

Το δέντρο συνδέεται με ιδιαίτερους συμβολισμούς ως πηγή ζωής, έμπνευσης και δημιουργίας. Λατρεύτηκε μέσα από τις πολυποίκιλες εκφράσεις του ως ένα ορατό σημείο καθετότητας, ένα σημείο αναφοράς στο χώρο, δηλώνοντας είτε το κέντρο είτε μια αρχή ως σύνορο.

Αποτελεί το συνδετικό κρίκο ανάμεσα σε τρεις κόσμους, τον κόσμο κάτω από τη γη(1), αυτόν που βρίσκεται στην επιφάνεια της γης και αυτόν στον ουρανό, όπως επίσης και σε δύο διαφορετικά πεδία δημιουργίας, στο ορατό και το αόρατο.

Σε ένα κλειδί ερμηνείας, και πέρα από την εκδήλωσή του στις τρεις σφαίρες του κόσμου στο χώρο, αντιλαμβανόμαστε ότι συσχετίζεται άμεσα και με την παρουσία του στους τρεις ρυθμούς του χρόνου, καθώς το δέντρο έχει κάποιες ιδιαίτερες ομοιότητες με την ανθρώπινη φύση.

Οι ρίζες του είναι οι εμπειρίες του παρελθόντος, τα ακλόνητα θεμέλια που το κρατούν ζωντανό και όρθιο στη μάχη της επιβίωσης. Κι έτσι μέρα με τη μέρα, χρόνο με το χρόνο οι ρίζες προχωράνε σε μεγαλύτερο βάθος, για να μπορέσουν να θρέψουν τους καρπούς της ζωής στο παρόν μεγαλώνοντας το ανάστημά του. Οι χυμοί επίσης που ρέουν στον κορμό και στα

κλαδιά είναι απαραίτητοι, όπως το αίμα που ρέει στον άνθρωπο, για να δημιουργηθούν και να αναπτυχθούν στο μέλλον οι νέοι του βλαστοί. Τα φύλλα του, διαμέσου του αέρα, παράγουν θροΐσματα παράξενα, ήχους ιδιόμορφους, σα να θέλουν να μας μιλήσουν.

Είναι ένα θαύμα της φύσης αυτός ο αέναος κύκλος δημιουργίας, που ξεκινά μέσα από τα σπλάχνα της γης μέχρι τη στιγμή που πάνω στα κλωνάρια θα ενσαρκωθεί ο καρπός της ζωής. Έτσι το δέντρο μετέχει στο μυστήριο της ζωής και του θανάτου, σε αυτήν τη διαρκή ροή της εναλλαγής μεταξύ της αναγέννησης και της φθοράς.

Ο άνθρωπος ανά τους αιώνες επηρεασμένος και άμεσα εξαρτώμενος από τον περιοδικό κύκλο της βλάστησης, τίμησε το δέντρο με ποικίλους τρόπους μέσα από τα έθιμα και τις παραδόσεις του. Η κάθετη ανάπτυξη του δέντρου και η ταύτισή του αρκετές φορές με το θείο έδωσαν μια άλλη όψη στην ανθρώπινη σκέψη και το συναίσθημα. Για παράδειγμα, ο άνθρωπος, μιλώντας για την καταγωγή και την ιστορία του, χρησιμοποιεί λέξεις που περιέχουν στοιχεία του δέντρου για να εκφραστεί, όπως «Το γενεαλογικό μου δέντρο, οι ρίζες μου, είναι παιδιά από τον καρπό ενός γάμου».

Αν και υπάρχει μια μεγάλη ποικιλομορφία ειδών και διαφορετικών ονομάτων, το δέντρο είναι ένα ως «Δέντρο του Ουρανού», «Δέντρο της Αθανασίας», «Δέντρο των Θεών», «Δέντρο της Ζωής» κ.λπ. και η ουσία του συμβολισμού του παραμένει ίδια κι αναλλοίωτη.

Όπως προαναφέραμε, σε μια παράδοση χιλιάδων χρόνων συναντάμε την άρρηκτη σχέση του ανθρώπου με τα ιερά δέντρα των ναών, των μοναστηριών, των καθγιασμένων τόπων. Η σχέση του δέντρου με το θείο και με το ιερό φανερώνεται με λατρευτικές πρακτικές όπως είναι η ανάρτηση ταμάτων και αφιερωμάτων στα κλαδιά (2), η αποκοπή κλαδιών και φυλλωμάτων για τη δημιουργία ιαματικών παρασκευασμάτων καθώς και περιάπτων, οι εγκομήσεις και οι προσευχές κάτω από το ιερό δέντρο για ιάσεις και θεραπείες από διάφορα νοσήματα, τα θυμιάματα κάτω από τα φυλλώματα κ.λπ.

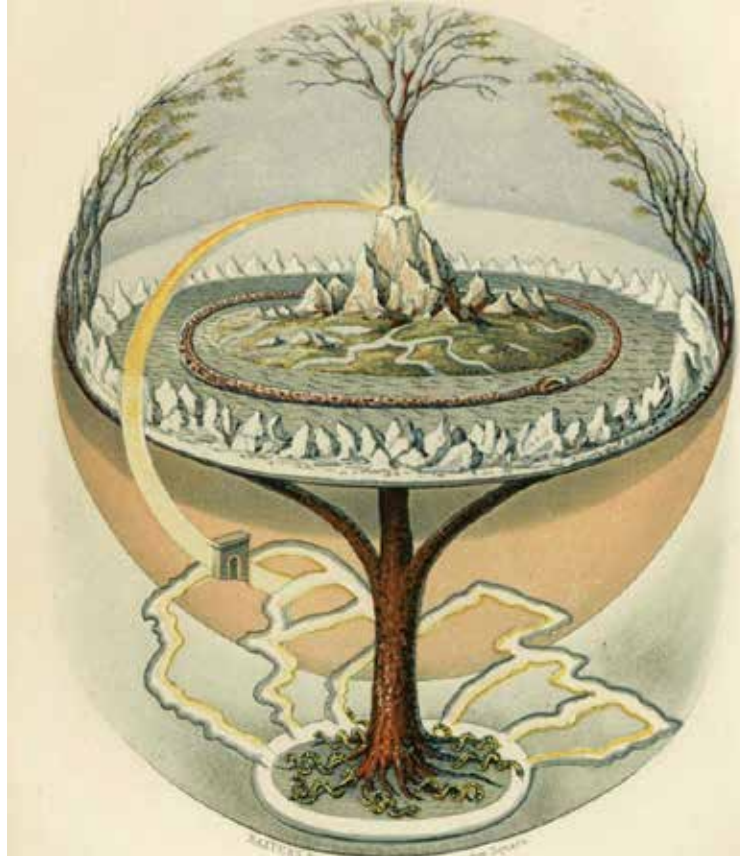
Σε όλους τους παραδοσιακούς πολιτισμούς η ταύτιση του με το ιερό και με την παρουσία κάποιας θεότητας ή ο συμβολισμός της θεότητας με ένα δέντρο είναι δεδομένες πρακτικές που κατέχουν ιδιαίτερες τιμές.

Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε τα εξής: στη βόρεια Ευρώπη οι Βίκινγκς χρησιμοποιούσαν το δέντρο στις γιορτές τους ως σύμβολο αναγέννησης που σηματοδοτούσε τον ερχομό της άνοιξης και την αναγέννηση της φύσης.

Λίγο χαμηλότερα, στην αρχαία Ευρώπη, οι Δρυίδες στόλιζαν με φρούτα και κεριά βελανιδιές προς τιμήν των θεών τους. Σύμφωνα με την κέλτικη μυθολογία η λειτουργία των δέντρων στην κοινωνία τους ήταν σημαντική και σπουδαία, διότι οι Δρυίδες θεωρούσαν ότι ο Ήλιος τα προίκισε με πνευματικές ιδιότητες. Άλλωστε η λέξη Druid (Δρυίδης-Δρυς) προέρχεται από τη λέξη Dui, που σημαίνει βελανιδιά, και υποδεικνύει εκείνον που κατέχει τη γνώση της βελανιδιάς.

Έχουμε επίσης πληροφορίες από την αμερικανική ήπειρο, όπου κάθε καλοκαίρι στα βόρεια υψίπεδά της διάφορες φυλές αυτοχθόνων συγκεντρώνονταν, για να γιορτάσουν, να προσευχηθούν και να χορέψουν γύρω από ένα ιερό δέντρο σχηματίζοντας έναν ιερό κύκλο. Ο σκοπός αυτών των ηλιακών χορών γύρω από το δέντρο ήταν να μεταβιβάσουν κι αυτοί με τη σειρά τους αυτήν την πνευματική ανανέωση στον κύκλο της κοινότητάς τους.

Επίσης για αρκετούς αιώνες οι αρχαίοι Ευρωπαίοι χόρευαν αυτό το μοτίβο κύκλος-δέντρο σε θρησκευτικές συγκεντρώσεις

που σχετίζονταν με την εναλλαγή εποχής, αν και ο χρόνος τέλεσης των γιορτών ήταν διαφορετικός σύμφωνα με το γεωγραφικό πλάτος της κάθε περιοχής.

Στην παγκόσμια μυθολογία υπάρχουν ακόμα πολλοί μύθοι που συνδέουν τα δέντρα με τους ανθρώπους, όπως το «δέντρο πατέρας» ή το «δέντρο μητέρα». Σύμφωνα, επίσης με λαϊκές δοξασίες υπάρχει το έθιμο να φυτεύουν ένα δέντρο κατά τη γέννηση ενός παιδιού, φανερώνοντας άμεσα το συσχετισμό της ανθρώπινης ζωής και μακροζωίας με τη δύναμη και την αντοχή των δέντρων, κάτι που φαίνεται άλλωστε και σε ένα ρητό που αποδίδεται στον Τζέκινς Χαν «Όποιος φυτεύει πολλά δέντρα, θα ζήσει πολλά χρόνια».

Όμως η πιο διαδεδομένη του έννοια βρίσκεται στη λατρεία του ως κοσμικό δέντρο (Arbor Mundi), ή ως κοσμικού άξονα (Axis Mundi), όπου το σύμπαν είναι το πελώριο δέντρο από όπου εκπορεύονται οι μορφές της ζωής(3).

Ως κοσμικός άξονας συνδέεται με το βουνό, τον κίονα κι όλα όσα είναι αξονικά. Συγγενικά στοιχεία ως προς το συμβολισμό του είναι επίσης το κοντάρι και ο στύλος.

Πέρα από την ιερότητα του δέντρου στις θρησκείες, ένα ακόμα ενδεικτικό στοιχείο του φαίνεται στις αναγεννητικές του δυνάμεις. Αν παρατηρήσουμε αρκετές από τις αρχαίες παραστάσεις (σε περιάπτα, σε αγγεία) που περιλαμβάνουν το δέντρο, βλέπουμε να συνοδεύεται πολλές φορές από ένα

φίδι-φύλακα, έναν ενδιαφέρον συμβολισμό όπου και τα δύο τονίζουν την ανανέωση της ζωής(4).

Πολύ γνωστά κι ενδιαφέροντα στοιχεία για ιδιαίτερα δέντρα αναφέρονται στη δάφνη των Δελφών και τη δρυ, την ιερή βελανιδιά του Δία, στη Δωδώνη όπου δίνονταν οι χρησμοί με το θρόισμα των φύλλων της. Άλλωστε το ιερό δέντρο, ως δέντρο της ζωής, είναι επίσης και μαντικό, άρα και δέντρο της γνώσης.

Τα δέντρα επίσης που φέρουν τροφή είναι πάντα ιερά, όπως το αμπέλι, η μουριά, η ελιά, η αμυγδαλιά κ.λπ.(5).

Πολλές φορές λατρευτικές εκφράσεις που χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι για να προσφωνήσουν τους θεούς του αρχαίου κόσμου καταδεικνύουν τη σημασία που έδιναν οι πιστοί σε συγκεκριμένα δέντρα. Ενδεικτικά παραδείγματα από την

αρχαία Ελλάδα έχουμε με τον Διόνυσο που συμβολίζεται με τον κισσό και το κλήμα, μέσω των αναρριχήσεών τους, και αποκαλείται Δενδρίτης(6), ο Ερμής Κεδρίτης, η Άρτεμις συνδέεται με τη μυρτιά, ο Απόλλων Στυρακίτης και Κυπαρισσίτης κ.λπ.

Όπως αναφέρει σε ένα από τα έργα του ο F. Schwarz(7): «Το ιερό δέντρο δεν είναι σεβαστό, επειδή έχει καλό ξύλο ή γιατί δίνει πολύ καλή σκιά ή γιατί τα φύλλα του έχουν ένα ειδικό πράσινο. Η αντικειμενική και υλική λειτουργία του δεν είναι το αντικείμενο του σεβασμού προς αυτό.

Είναι ιερό, γιατί εμπνέει τη δικαιοσύνη, είναι ιερό, γιατί συμβάλλει, γιατί μιλάει στον άνθρωπο σοφίας. Δεν έχει να κάνει με την υλική του λειτουργία, δηλαδή ένα φυσικό δέντρο δεν δίνει δικαιοσύνη, ένα φυσικό δέντρο δεν ενώνει τον ουρανό με τη γη, ένα συνηθισμένο δέντρο δεν το κάνει αυτό. Και γ' αυτό είναι ένα σύμβολο.

Ένα σύμβολο είναι ένα αντικείμενο ικανό να δίνει μια σημασία (ένα νόημα) διαφορετική από την υλική λειτουργικότητα αυτού που αυτό εμφανώς αντιπροσωπεύει...»

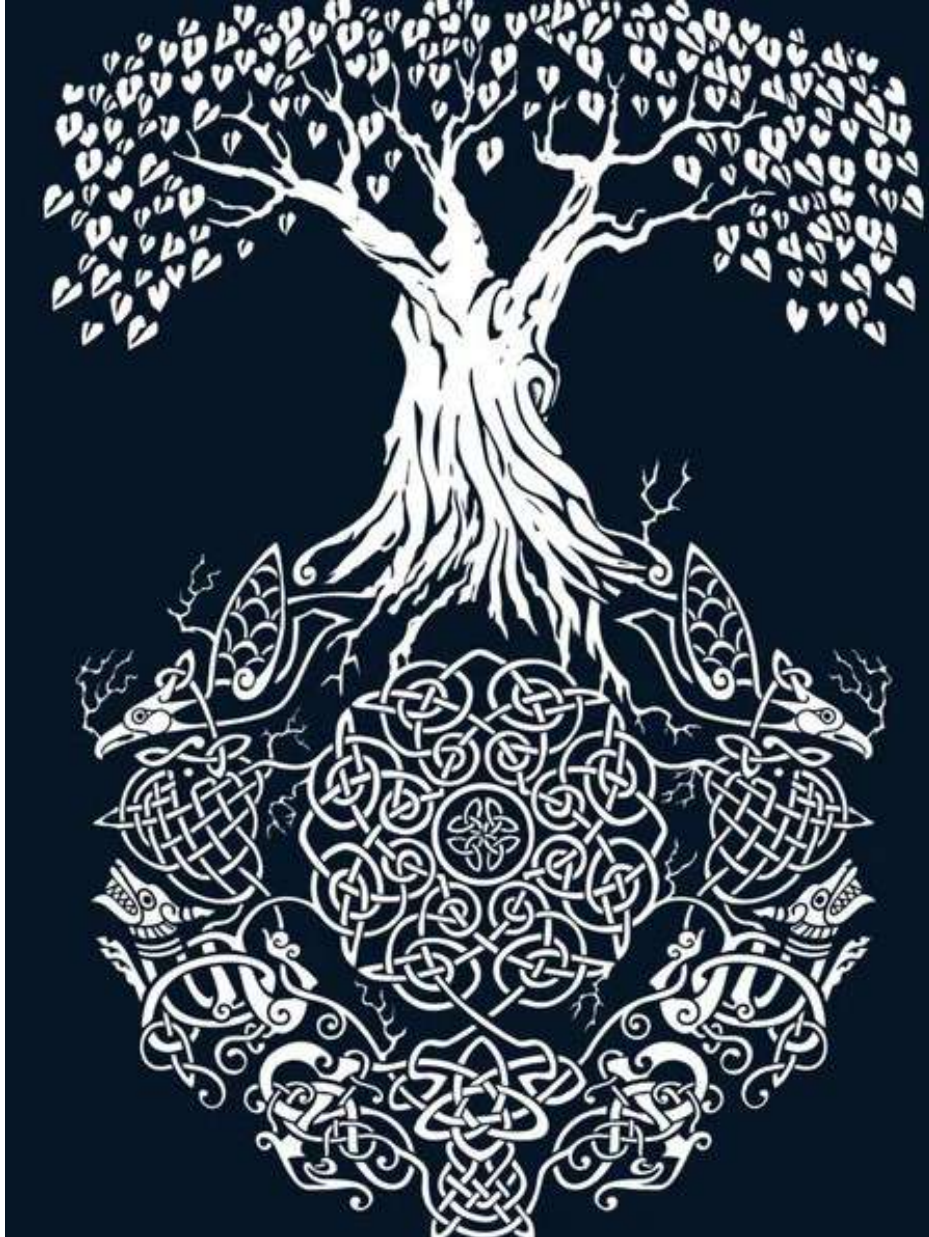
Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι υπάρχει μια τεράστια βιβλιογραφία γύρω από το δέντρο, το ρόλο, τις λειτουργίες και τις ιδιότητές του. Θα μπορούσαμε, άλλωστε, να αναφέρουμε πολλά περισσότερα παραδείγματα μέσα από τις χιλιάχρονες ιστορίες και παραδόσεις που εκτυλίσσονται γύρω από τις πολυποίκιλες μορφές του(8).

Όμως το παρόν άρθρο δεν γράφτηκε για να καλύψει αυτό το σημαντικό και συνάμα ευρύ φάσμα των ιδιαίτερων και αξιοσημείων συμβολισμών του δέντρου, αλλά για να παρουσιάσει, μέσα από ένα μικρό αριθμό παραδειγμάτων και χωρίς κάποια χρονολογική κατανομή, κάποια σημαντικά στοιχεία του. Έτσι θα μπορούσε να αποτελέσει ένα ερέθισμα για όσους ενδιαφέρονται να ερευνήσουν και να μελετήσουν εκείνες τις πηγές που προσφέρουν αξιόλογα κι επιμέρους στοιχεία για τους ιδιαίτερους συμβολισμούς του.

Άλλωστε, μέσα από αυτά τα μονοπάτια παρατηρούμε την υλική υπόσταση αυτού του στοιχείου που καλείται δέντρο, ανεξαρτήτως ιστορίας και πολιτισμού, να μεταλλάσσεται σε κάτι που ξεφεύγει από τα όρια του εφήμερου και του προσωρινού περνώντας στη διαχρονικότητα της ανθρώπινης κουλτούρας και ιστορίας.

Παραπομπές

- (1) Υπάρχουν αναφορές από τις αρχαίες δοξασίες λαών πως σε ορισμένα δέντρα κατοικούν οι ψυχές των νεκρών ή πως είναι ο πρώτος σταθμός των ψυχών πριν αναχωρήσουν για τον άλλο κόσμο.
- (2) π.χ. η Αγία Μυρτιά στο μοναστήρι της Παναγίας Παλιανής στο νομό Ηρακλείου, όπου οι πιστοί κρεμούν στο δέντρο αφιερώματα.
- (3) (Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Σκανδιναβική Μυθολογία, αρχαία Έντα, δέντρο Yggdrassill). Το Δέντρο της Ζωής είναι το έλατο του Βόντεν, το οποίο αργότερα έγινε το χριστουγεννιάτικο δέντρο. Στην αρχαία Σουμερία και τη Βαβυλωνία συμβόλιζε την κοσμική ανανέωση με τα επτά κλαδιά, όπως υπάρχουν οι επτά πλανήτες και οι επτά ουρανοί. Δέντρα ,επίσης με πλεγμένους κλώνους φανερώνουν τα ζεύγη αντιθέτων, το γιν και γιανγκ στην ενότητα του ΤΑΟ.
- (4) Το φίδι αλλάζει το δέρμα του, το δέντρο αν είναι αειθαλές κρατά τα φύλλα (ικμάδα) αντιπροσωπεύοντας την αιώνια ζωή και το αθάνατο πνεύμα. Όταν είναι φυλλοβόλο βγάζοντας νέα φύλλα δηλώνει την αναγέννηση και την ανανέωση. Δεν είναι τυχαίο που κλαδιά και φύλλα χρησιμοποιούνταν σε μνημιακές τελετές, για να συμβολίσουν τη μνημιακή αναγέννηση του μύστη.
- (5) Το «Σόμα» στην αρχαία Ινδία και αντίστοιχα το «Χαόμα» στο αρχαίο Ιράν ήταν η ιερή τροφή των θεών και των μνημένων θνητών.
- (6) Είναι ο θεός της αμπέλου, ο θεός της συκιάς, Συκίτης. Είναι ο θεός του κισσού, είναι Άνθιος, θεός των ανθισμένων φυτών, είναι Φυτάλμιος, ο θεός της ανάπτυξης. Ο Διόνυσος είναι ο θεός όλων των αναπτυσσόμενων πραγμάτων, κάθε δένδρου και φυτού και φυσικού προϊόντος. Αργότερα, γίνεται αποκλειστικά θεός της αμπέλου. Αντίστοιχα στην αρχαία Λακωνία μια μυρτιά λατρευόταν ως Άρτεμις Σώτεια.
- (7) Fernand Schwarz: Διακεκριμένος Ανθρωπολόγος, Ιδρυτής και Διευθυντής του Δ.Ο.Ν.Α στη Γαλλία.
- (8) Η λατρεία της Μεγάλης θεάς στους αρχαίους πολιτισμούς κυρίως της Λεκάνης της Μεσογείου συνδέεται κατά κανόνα με το ιερό της δέντρο. Άλλες παραδοσιακές και θρησκευτικές εκφράσεις του περιλαμβάνουν το χριστιανικό δέντρο του Σταυρού, την καταγωγή του Χριστού από τη βασιλική γενιά του Δαβίδ, που από το πλαγιασμένο σώμα του γενάρχη Ιεσσαί φύεται ένα δέντρο, το σκανδιναβικό Υγκντραξιλ, το καββαλιστικό Δέντρο της Ζωής, το δέντρο της σαμανικής έκστασης της ανόδου και της καθόδου, το Δέντρο «Μπο», όπου κάτω από αυτό ο Βούδας πέτυχε τη φώτισή του και είναι ένα ιερό κέντρο, σύμβολο της μεγάλης αφύπνισης, κλπ.

Βιβλιογραφία

- 1) Πραγματεία πάνω στην Ιστορία των Θρησκειών, Mircea Eliade, Εκδόσεις Ι. Χατζηνικολή, Αθήνα 1981, μετάφραση Τσούτη Έλση.
- 2) Η Μυστική Δοξασία (2ος τόμος), Ε. Π. Μπλαβάτσκι, Εκδόσεις Πνευματικός Ήλιος, Αθήνα 1991.
- 3) Λεξικό Συμβόλων, Τζ. Κούπερ Πύρινος Κόσμος, Αθήνα 1992, μετάφραση Τσάκαλης Ανδρέας.
- 4) Ο θεός Διόνυσος, J. E. Harisson, Εκδόσεις Ιάμβλιχος, 1995 Αθήνα, μετάφραση Παπαδοπούλου Ελένη.
- 5) Διόνυσος, Μύθος και Λατρεία, Walter F. Otto, Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, 1991 Αθήνα, μετάφραση Λουπασάκης Θεόδωρος.
- 6) Διόνυσος: Καταγωγή κι εξέλιξη της Διονυσιακής Θρησκείας, Παναγής Λεκατσάς, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1999.
- 7) Παγκόσμια Μυθολογία, Συλλογικό έργο, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1989
- 8) F. Schwarz – σημειώσεις Hermes Institute – «Η φύση του Ιερού και η φαινομενολογία του Numinoso».
- 9) Φύση – Μύθος – Άνθρωπος (Αρ. 6, Μυθολογικά του Δέντρου), Συλλογικό έργο, Εκδόσεις Επτά Ημέρες, Εφημερίδα Καθημερινή, Αθήνα 2003.
- 10) www.morning-earth.org/.../Bios-Sp-TreeLife.html
- 11) www.moerfoundation.org/ShoppingCart/images/1-152-2.jpg
- 12) <http://susanreep.com/blog/wp-content/uploads/2010/05/Buddha-under-Tree.jpg>
- 13) <http://www.myhoroscope.gr/>
- 14) http://www.e-zine.gr/modules.php?name=News&new_topic=20
- 15) <http://sdappe-kimis.pblogs.gr/tags/dentra-gr.html>

Το Σύμβολο του Λωτού

Κείμενο: Χάρης Κληματσίδας

Λωτός, ένα πανάρχαιο και συνάμα διαχρονικό σύμβολο. Τον συναντάμε στους παραδοσιακούς πολιτισμούς τόσο της Ανατολής όσο και της Δύσης.⁽¹⁾

Τι είναι όμως αυτό που τον κάνει τόσο ιδιαίτερο;

Πριν από χιλιάδες χρόνια οι άνθρωποι είχαν ανακαλύψει τις ιδιαιτερότητές του. Αντιλήφθηκαν ότι μέσα στα λιμνάζοντα νερά, εκεί όπου υπάρχει η στασιμότητα των υδάτων και τα νερά είναι θολά και βρώμικα, πραγματοποιείται σταδιακά μια εντυπωσιακή αλλαγή στο φυτό. Μια πραγματική μεταμόρφωση όταν εμφανίζεται έξω από το νερό το πανέμορφο άνθος του.

Η μεταβολή και η μεταμόρφωση του λωτού του προσέδωσε στην πάροδο των αιώνων μια μυστικιστική αντίληψη. Σε αρκετούς αρχαίους λαούς θεωρήθηκε ιερός. Γνωρίζουμε ότι υπάρχουν τρεις διαφορετικές αποχρώσεις του φυτού: η λευκή, η κόκκινη και η γαλάζια. Στο κάθε φυτό έχει δοθεί μια διαφορετική ερμηνεία κι ανάλογος συμβολισμός σύμφωνα με τον χρωματισμό του.

Ο λευκός λωτός αντιπροσωπεύει την κατάσταση της πνευματικής τελειότητας και την πλήρη πνευματική

αγνότητα. Ο κόκκινος λωτός συμβολίζει την αυθεντική φύση και αγνότητα της καρδιάς. Είναι ο λωτός της αγάπης, της ευσπλαχνίας, του πάθους και άλλων ιδιοτήτων της καρδιάς. Ο γαλάζιος λωτός είναι το σύμβολο της νίκης του πνεύματος πάνω στην ύλη, συμβολίζοντας τη σοφία και τη γνώση. Ξεκινώντας την παρουσίασή του από την Αίγυπτο, γνωρίζουμε ότι στη χώρα της Κεμ ευδοκίμοσαν κυρίως δύο είδη λωτού, ο λευκός (*Nymphaea Lotus*) και ο γαλάζιος (*Nymphaea caerulea*). Ένα τρίτο είδος λωτού ήρθε στην Αίγυπτο μέσω του εμπορίου και των συναλλαγών από την Περσία, ο ροζ λωτός (*Nelumbo nucifera*). Τα τρία αυτά είδη του απεικονίστηκαν αρκετές φορές στην αιγυπτιακή τέχνη. Ωστόσο ο γαλάζιος λωτός ήταν αυτός που χρησιμοποιήθηκε ευρύτερα.

Στα αρχαία βασίλεια της Αιγύπτου, ο λωτός συμβόλιζε την Άνω Αίγυπτο ενώ ο πάπυρος αντίστοιχα την Κάτω Αίγυπτο. Το άνθος του λωτού στην αρχαία Αιγυπτιακή γλώσσα ονομαζόταν *Sesen*. Ήταν το σύμβολο του Ήλιου, της Δημιουργίας και της Αναγέννησης. Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι παρατήρησαν ότι το άνθος του λωτού κλείνει τη νύχτα και βυθίζεται κάτω από το νερό. Με την αυγή

της επόμενης ημέρας, έβλεπαν την ανάδυση και το άνοιγμα του άνθους, ακριβώς όπως συμπεριφέρεται και ο Ήλιος στην πορεία του στον ουράνιο θόλο. Αυτή η ιδιότητα του λωτού, να βυθίζεται τη νύχτα και να αναδύεται από το νερό το πρωί, άγγιξε το συμβολικό τρόπο σκέψης και τη θρησκευτική πίστη των αρχαίων Αιγυπτίων. Τη συγκεκριμένη ιδιότητα του φυτού την εισέπραξαν ως μια μορφή ευλάβειας προς τον ήλιο, όμοια ακριβώς με τον τρόπο που οι άνθρωποι της εποχής εκείνης προσμένανε την καθημερινή επανεμφάνιση του Ήλιου στον ορίζοντα.

Βέβαια, δεν είναι καθόλου τυχαία η σύνδεση του λωτού με το αρχαίο αιγυπτιακό πάνθεον. Τον συναντάμε στην Ίσιδα, ως σύμβολο της γονιμότητας και της αγνότητας. Ο θεός Κνουμ, ο αγγειοπλάστης, ο μορφοποιός του αυγού του κόσμου αλλά και των ανθρώπων συνάμα, βρίσκεται καθισμένος πάνω σε ένα θρόνο κλεισμένος σε ένα λωτό (σαϊτική εποχή, Σεραπειό). Ο θεός Μπερ στέκεται, επίσης πάνω σε ένα λωτό (αρχαία Άβυδος). Ο Θωτ, ο θεός του μυστηρίου και της σοφίας, κάθεται πάνω σε έναν ολάνθιστο λωτό έχοντας κεφάλι ταύρου κι ανθρώπινο σώμα (4η δυναστεία). Η Θεά Χέκετ, με τη μορφή βατράχου, κάθεται επάνω σε ένα λωτό δείχνοντας έτσι τη σύνδεσή της με το νερό, ως σύμβολο της ζωής που αρχίζει να ανθίζει.(2)

Όταν ο λωτός απεικονιζόταν μαζί με ταύρο ήταν ηλιακός και συνδεόταν με τους ηλιακούς θεούς, ενώ σε παραστάσεις που απεικονιζόταν μαζί με αγελάδα γινόταν αντίστοιχα σεληνιακός. Για παράδειγμα, οι τέσσερις γιοι του Ωρου στέκονται πάνω σε λωτό μπροστά στον Όσιρη. Στις αρχαίες Θήβες ο λωτός είναι ηλιακός, εφόσον σχετίζεται με τον Άμμωνα Ρα. Όταν όμως τον κρατά η Αθώρ είναι σεληνιακός.

Ταξιδεύοντας προς την Ανατολή φτάνουμε στην Ινδία, εκεί όπου ο λωτός έχει επίσης μεγάλη συμβολική αξία, καθώς το άνθος του εμφανίζεται αρκετές φορές στις ινδουιστικές δοξασίες περί δημιουργίας του κόσμου.

Όλοι οι δημιουργοί θεοί στον Ινδουισμό κάθονται πάνω σε ένα άνθος λωτού. Τους βλέπουμε σε αναπαραστάσεις να αναδύονται μέσα από ένα λωτό υποδηλώνοντας τον κόσμο που προβάλλει μέσα από το υδάτινο στοιχείο, ενώ ο λωτός με τη σειρά του συμβολίζει τον Ήλιο, που αναδύεται από τα αρχέγονα ύδατα του χάους.

Οι ερμηνείες που του προσδίδουν έχουν άμεση σχέση με τη γονιμότητα, τον πλούτο, τη γνώση και τη διαφώτιση. Για

παράδειγμα, συνδέεται με τη θεά του πλούτου Maha Lakshmi, που προσφέρει ευημερία, αγνότητα και γενναιοδωρία. Η θεά κάθεται σε ένα ολάνθιστο λουλούδι συμβολίζοντας την αγνότητα και την ομορφιά.

Ένας ινδουιστικός μύθος αναφέρει ότι «μετά την πρώτη εκστόμιση του ψαλμού OM, ο τεράστιος ωκεανός έφερε στην επιφάνεια ένα θαυμάσιο χρυσό λωτό, που ήταν λαμπερό όσο ο Ήλιος κι έπλεε πάνω στα μοναχικά νερά». Από τον ψαλμό αυτό γνωρίζουμε για την ινδουιστική θεική τριάδα των Βράχμα, Βισνού και Σίβα, οι οποίοι αναπαρίστανται καθισμένοι πάνω σε χρυσούς λωτούς. Γνωρίζουμε ακόμα ότι ο Άγκνι, ο θεός της ιερής φωτιάς, προβάλλει μέσα από ένα λωτό.

Επίσης στη Μπαγκαβάτ Γκίτα, σε ένα από τα διασημότερα έπη της αρχαίας ινδικής λογοτεχνίας, ο Βράχμα, ο δημιουργός θεός, παριστάνεται καθισμένος πάνω σε θρόνο που έχει σχήμα λωτού.(3) Στον ινδουισμό ο λωτός στο κατώφλι ενός ναού φανερώνει τον τόπο διαμονής μιας θεότητας και την κατάσταση αγνότητας που απαιτείται εκ μέρους του πιστού.

Ο λωτός, επίσης πάνω σε τριπλό μίσχο απεικονίζει την τριπλή όψη του χρόνου.

Τέλος, η μορφή του άνθους του συσχετίστηκε και με τα ενεργειακά κέντρα του ανθρώπου, τα τσάκρας(4), και θεωρήθηκε επίσης σύμβολο της μετενσάρκωσης.

Όσον αφορά το πρόσωπο του Βούδα, ο μύθος αναφέρει ότι τη νύχτα κατά την οποία έγινε η άμωμος σύλληψη της μητέρας

του, ένας τεράστιος λωτός φύτρωσε στη Γη. Ο Βούδας, μετά τη φώτισή του, απεικονίζεται τις περισσότερες φορές με λωτό. Από τις πλέον δημοφιλείς αναπαραστάσεις του είναι εκείνη στην οποία κάθεται πάνω σε έναν ανθισμένο λωτό, σύμβολο πνευματικής ανάπτυξης, γαλήνης κι αρμονίας.(5)

Είναι αξιοσημείωτοι, επίσης οι ιδιαίτεροι συμβολισμοί του σύμφωνα με το κάθε μέρος του συγκεκριμένου φυτού. Έτσι λέγεται ότι η ρίζα του συμβολίζει την αδιαλυτότητα, ο μίσχος είναι ο ομφάλιος λώρος που προσδένει τον άνθρωπο στην πηγή του, το άνθος του έχει το σχήμα των ακτίνων του Ήλιου και ο σπόρος του τη γονιμότητα της δημιουργίας.(6)

Γίνεται αντιληπτό ότι οι αρχαίοι πολιτισμοί στους οποίους αναφερθήκαμε είχαν εντάξει στις παραδόσεις τους τον λωτό. Συνειδητοποίησαν ότι αυτό που συμβαίνει στο ίδιο το φυτό, παρομοιάζεται ακριβώς με τη συμπεριφορά του ανθρώπου, η οποία διαμορφώνεται και μεταλλάσσεται σε διάφορα επίπεδα έχοντας τις ρίζες του μέσα στα τελεματώδη νερά της καθημερινότητας, που είναι το αναπόσπαστο κομμάτι της υλικής του υπόστασης.

Όμως κάθε ανθρώπινη ύπαρξη έχει εν δυνάμει μέσα της τον σπόρο του λωτού κι εξαρτάται αποκλειστικά από τον κάθε άνθρωπο σε ποιο βαθμό θα καλλιεργήσει και θα αναπτύξει το άνθος της προσωπικότητάς του.

Παραπομπές

1. Σύμβολο πνευματικής ανάπτυξης, καθώς και σύμβολο των τεσσάρων στοιχείων. Σύμφωνα με τον Ιάμβλιχο είναι ένα από τα σύμβολα της τελειότητας, επειδή τα φύλλα του, το άνθος κι ο καρπός έχουν σχήμα κύκλου. Επίσης το άνθος σχετίζεται και με τη ρωμαϊκή θεά Venus (Αφροδίτη).

Ο λωτός έχει μεγάλη σημασία και σε άλλους πολιτισμούς, όπως για παράδειγμα στη Μεσοποταμία, στους Ασσυρίους, στους Χετταίους, στους Φοίνικες συμβολίζοντας το θάνατο και την αναγέννηση, τη μελλοντική ζωή και τις αναπαραγωγικές φυσικές δυνάμεις.

2. βλ. Η Μυστική Δοξασία, Ε. Π. Μπλαβάτσου (Ο λωτός σαν ένα παγκόσμιο σύμβολο).

3. Σύμφωνα, επίσης με τον ινδικό μύθο: «Στην αρχή κάθε κοσμολογικού αιώνα εξέρχεται από τον ομφαλό του ξαπλωμένου Βισνού ο λωτός και ο Βράχμα κάθεται επάνω σε αυτόν. Κατόπιν, ο μεγάλος θεός προχωράει στην εκ νέου δημιουργία του Σύμπαντος με τη δύναμη της μυστηριώδους κοσμικής ενέργειας».

4. Τα τσάκρας αποκαλούνται, επίσης πάντως, που σημαίνει λωτοί, γιατί έχουν πέταλα, τα οποία είναι κλειστά και όταν ενεργοποιηθούν ανοίγουν και μοιάζουν με τους λωτούς.

5. Το άνθος που είναι πλήρως ανθισμένο έχει σχήμα τροχού, συμβολίζει τον τροχό της ύπαρξης κι αποτελεί σύμβολο του Αμιτάμπα, της Γκουάν-Πιν, καθώς και του Βούδα Μαϊτρέγια.

6. α) Στη χριστιανική παράδοση, στη θέση του λωτού χρησιμοποιήθηκε ο λευκός κρίνος, ο οποίος σχετίστηκε με την Παναγία, συμβολίζοντας την αγνότητα και τη γονιμότητα.

β) Om Mani Padme Hum σημαίνει Χαίρε κόσμημα μέσα στο λωτό και είναι το ιερό mantra των Θιβητιανών.

Βιβλιογραφία

- 1) Εγκυκλοπαίδεια Εσωτερισμού, τόμος 4ος, Π. Γράβιγγερ, Βιβλιοθήκη της Σφηγγός, Αθήνα 1983
- 2) Λεξικό Συμβόλων, Τζ Κούπερ, Πύρινος Κόσμος, Αθήνα 1992, μεταφρ. Ανδρέας Τσάκαλης
- 3) Η Μυστική Δοξασία, τόμος 2ος, Ε.Π.Μπλαβάτσου, (Ο λωτός σαν ένα παγκόσμιο σύμβολο), Εκδόσεις Πνευματικός Ήλιος, Αθήνα 1991
- 4) http://www.artofwise.gr/html/categories_content/symvola/lwtos.html
- 5) http://mystica.gr/bios_EPBlav.htm
- 6) http://www.blavatsky.gr/index.php?id=12&tx_ttnews%5Btt_news%5D=158&tx_ttnews%5BbackPid%5D=7&cHash=ef0ad8c44d
- 7) <http://vleema.blogspot.com/2007/05/blog-post.html>
- 8) <http://alchemists.s5.com/custom4.html>

Ο Συμβολισμός του Σπαθιού

Κείμενο: Κρυστάλλης Μητσοκάπας

Αν μελετήσουμε την ιστορία και την παράδοση της ανθρωπότητας, παρατηρούμε ότι ο πόλεμος αποτελεί μία από τις κύριες της δραστηριότητες. Μέσα σε αυτήν την πλούσια πολεμική παράδοση, που η ιστορία της χάνεται στο βάθος των αιώνων, ο πολεμιστής χρησιμοποίησε διάφορα μέσα για να πετύχει το σκοπό του, την εξουδετέρωση του εχθρού. Ένα από αυτά τα μέσα αποτελούν τα όπλα, τα οποία εξελίσσονται και τελειοποιούνται μαζί με την εξέλιξη του ίδιου του πολιτισμού.

Τα όπλα, λοιπόν αποτελούν τα «εργαλεία του πολέμου». Τα εργαλεία όμως με ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό, δεν έχουν την άμεση ιδιότητα της δημιουργίας, όπως έχουν τα κοινά εργαλεία που γνωρίζουμε, αλλά κατέχουν την ιδιότητα της καταστροφής. Στα σωστά χέρια και με την ορθή χρήση τους βοηθούν στην καταστροφή του εισβολέα, του εχθρού-σφετεριστή και γενικότερα στην αντιμετώπιση του «κακού», όποια μορφή και αν αυτό έχει.

Ένα από τα πιο αποτελεσματικά και πολυχρησιμοποιημένα όπλα στην ιστορία της ανθρωπότητας είναι το σπαθί, του οποίου η προέλευση μας διαφεύγει στις ομίχλες του παρελθόντος. Δεν αρκεί όμως μόνο η πρακτική σημασία που αναμφισβήτητα έχει το σπαθί. Για να αντιληφθούμε την πραγματική του αξία ως ένα όπλο αρχέτυπο και να διεισδύσουμε στην ουσία του, θα

πρέπει να εμβαθύνουμε στους διάφορους συμβολισμούς που αυτό πήρε μέσα από τους μύθους και τους θρύλους πολλών παραδοσιακών πολιτισμών. Επίσης, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη και την αξία που δόθηκε στο σπαθί, από αυτούς που είχαν την τιμή και την ευθύνη να το χρησιμοποιήσουν για την υπεράσπιση των ανθρώπινων αξιών και της Δικαιοσύνης.

Καταρχήν να αναφέρουμε ότι το σύμβολο με την παραδοσιακή του έννοια αποτελεί την κρυσταλλοποιημένη μορφή μίας ανώτερης ιδέας. Ένα σύμβολο λοιπόν είναι μία γέφυρα ή έναν αγγελιοφόρο μεταξύ της αντίληψής μας και της ιδέας που αυτό φέρει μέσα του. Μάλιστα, πολλές φορές μας βοηθάει να αντιληφθούμε πολύ περισσότερα πράγματα γι' αυτήν την ιδέα από οποιαδήποτε άλλη περιγραφή.

Το σπαθί λόγω των μοναδικών ιδιοτήτων που φέρει, χρησιμοποιήθηκε ως σύμβολο σε πολλούς παραδοσιακούς μύθους.

Στη Βρετανία, στο μύθο του βασιλιά Αρθούρου παρουσιάζεται το θρυλικό Εξκάλιμπερ, το οποίο δημιουργήθηκε από το υλικό ενός μετεωρίτη που έπεσε στη γη. Μόνο εκείνος που κατέχει την αγνή αρετή μπορεί να το βγάλει από τον βράχο στον οποίο ήταν καρφωμένο. Τότε εμφανίζεται ο Αρθούρος, σύμβολο του ενάρετου ανθρώπου και καταφέρνει με ευκολία να τραβήξει το σπαθί και να το απελευθερώσει. Μέσα από

αυτό το επίτευγμα έλαβε δικαιοματικά το θρόνο της Αγγλίας, η οποία μέχρι τότε ήταν διασπασμένη και την ένωσε κάτω από τη σιδερένια του βούληση.

Σχεδόν ο ίδιος συμβολισμός υπάρχει και στη σκανδιναβική παράδοση, όπου ο Σίγκμουντ είναι ο μόνος που μπορεί να βγάλει το Νότουγκ, το σπαθί των Βολσούνγκ, μέσα από την βελανιδιά που ο ίδιος ο Όντιν είχε τοποθετήσει.

Στην ελληνική μυθολογία έχουμε τον Αιγέα, πατέρα του Θησέα, που έκρυψε το σπαθί και τα σανδάλια του κάτω από ένα βράχο, με την προϋπόθεση να τα πάρει ο γιος του, όταν θα ήταν ικανός και θα είχε τη δύναμη να σηκώσει το βαρύ βράχο.

Το σπαθί σαν σύμβολο δε λείπει και από τη χριστιανική παράδοση. Ο παράδεισος φυλάσσεται από αγγέλους με πύρινα σπαθιά, οι οποίοι κρατούν μακριά το κακό και τους απίστευτους. Επίσης, βλέπουμε να το φέρουν πολλοί από τους αγίους της εκκλησίας στις διάφορες παραστάσεις και αποτελεί ένα εργαλείο αφιερωμένο στο θέλημα του Θεού.

Σε αυτές τις περιπτώσεις το σπαθί αποτελεί ένα πολύ χαρακτηριστικό και ξεκάθαρο σύμβολο του Πνεύματος, το οποίο είναι δεσμευμένο στην αδρανή ύλη- βράχο ή ξύλο. Μόνο αυτός που κατέχει την αρετή της Βούλησης, της Σοφίας και της Αγνότητας είναι ικανός να απελευθερώσει το Πνεύμα από τα δεσμά και μέσω Αυτού να εκτελέσει κατορθώματα στην υπηρεσία της Δικαιοσύνης και της Αλήθειας, κατατροπώνοντας τις δυνάμεις του κακού και επαναφέροντας την τάξη και την ευημερία στους ανθρώπους.

Κατά την ιαπωνική παράδοση το σπαθί ήταν ένας από τους «Τρεις Ιερούς Θησαυρούς» που έδωσαν οι θεοί στους αυτοκράτορες, ενώ για τους πολεμιστές-Ιππότες Σαμουράι, αποτελούσε το λόγο ύπαρξής τους. Ονομαζόταν Κατάνα και ως «Ψυχή του Πολεμιστή» είχε την ιδιότητα να τον συνδέει με το ιερό Πνεύμα του πολέμου. Ο κατασκευαστής του σπαθιού δεν ήταν απλά ένας τεχνίτης, αλλά ένας καλλιτέχνης με βαθιά μυστικιστική κλίση και η κατασκευή ενός σπαθιού αποτελούσε

μία ολόκληρη τελετουργία, η οποία γινόταν στον ιερό χώρο του εργαστηρίου του. Κάποιοι από αυτούς είχαν αφιερώσει ολόκληρη τη ζωή τους στο σφυρηλάτημα μίας λάμας, κατευθύνοντας το νου τους σε ανώτερες σκέψεις, έτσι ώστε αυτή να μη φορτιστεί αρνητικά.

Επίσης, έδιναν σε κάθε ένα μέρος της Κατάνα και έναν ειδικό συμβολισμό. Η λάμα συμβόλιζε τον ουρανό, ενώ η κόψη την θεότητα που είναι ικανή να καταστρέφει ή να δημιουργεί. Η λαβή συμβόλιζε τη γη, ενώ η θήκη την αρμονία μέσα από τις αντιθέσεις. Η λάμα μέσα στη θήκη ήταν ένα σύμβολο της αθάνατης ψυχής μέσα στο φθαρτό σώμα. Χαρακτηριστική φράση των Σαμουράι που έδειχνε τη σημασία του σπαθιού και της χρήσης του είναι η εξής: «Μην ξεθηκαρώσεις χωρίς λόγο. Μην θηκαρώσεις χωρίς τιμή».

Ανάλογη αξία είχε το σπαθί και για τους Ιππότες των ευρωπαϊκών ταγμάτων του μεσαίωνα, οι οποίοι εξάσκησαν κυρίως τις αρετές της Ανδρείας, της Τιμής και του Καθήκοντος. Με το σπαθί χριζόταν κάποιος Ιππότης, εφόσον πρώτα είχε αποδείξει την αξία του και έπειτα έπαιρνε το δικό του ξίφος, το οποίο ήταν ευλογημένο από τον ιερέα. Ο Ραϋμόνδος Λουλ, στο «Βιβλίο της Ιπποσύνης», αναφέρει ότι το σπαθί είναι όμοιο με το σταυρό και ότι δημιουργήθηκε για τη διαφύλαξη της δικαιοσύνης και της ιπποσύνης.

Ένας άλλος σημαντικός συμβολισμός, που συναντάμε στα πλαίσια της Ιπποτικής παράδοσης της Δύσης, είναι το σπαθί καρφωμένο σε ένα μαύρο κύβο (κάτι αντίστοιχο με το βράχο στο μύθο του Αρθούρου). Ο μαύρος κύβος είναι σύμβολο του υλικού επιπέδου, του εκδηλωμένου ορατού κόσμου, ενώ το σπαθί αποτελεί τη θεία πνευματική βούληση που διεισδύει στο αδρανές υλικό επίπεδο για να το αναταράξει και να το διαμορφώσει. Είναι ουσιαστικά το πάντρεμα μεταξύ Ουρανού και Γης, η ένωση των δύο κύριων αρχών του σύμπαντος (Πνεύμα και Ύλη αντίστοιχα) απ' όπου προκύπτει όλη η δημιουργία (διότι όλα τα δημιουργήματα στον κόσμο προέρχονται από το συνδυασμό των δυο αυτών Αρχών).

Σε γενικές γραμμές βλέπουμε το σπαθί να συμβολίζει τη Δύναμη, την Επαγρύπνηση και την Τιμή του πολεμιστή, την Ανδρεία και την Υψηρεία του απέναντι στη Δικαιοσύνη και το Θεό. Ενώ σε ένα πιο μεταφυσικό επίπεδο, μέσα στους παραδοσιακούς μύθους των πολιτισμών και λόγω της καθετότητας και καθαρότητας του ατσαλιού, στέκει σαν το πιο

αντιπροσωπευτικό σύμβολο του Πνεύματος, το οποίο διεισδύει στην ύλη για να την εξευγενίσει, να την καλλιεργήσει και να μεταλλάξει τα αρνητικά της στοιχεία.

Αυτά που πρεσβεύει ένα σπαθί με τη συμβολική του όψη είναι αρχές και αξίες ξεχασμένες στο δικό μας πολιτισμό, οι οποίες στέκονται μακριά από την δική μας αντίληψη και τρόπο ζωής. Όμως είναι επιτακτική ανάγκη αυτές οι αξίες να ξυπνήσουν ξανά στις καρδιές των ανθρώπων, είναι επιτακτική ανάγκη, ειδικά σήμερα, να ξαναγυρίσουμε σε έναν ηρωικό τρόπο ζωής. Το σπαθί πρέπει για άλλη μία φορά να τραβηχτεί από το βράχο, όχι από κάποιον μυθικό ήρωα, αλλά από εμάς τους ίδιους, που πρέπει να μεταλλάξουμε τους εαυτούς μας σε κάτι καλύτερο. Να ανυψώσουμε το Πνεύμα μας, να το απελευθερώσουμε από την ύλη στην οποία είναι δεσμευμένο, έτσι ώστε να αποκατασταθεί και πάλι η Δικαιοσύνη στους εαυτούς μας και στον κόσμο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- «Ο εσωτερικός δρόμος των πολεμικών τεχνών», Michel Echenique, Εκδ. Νέα Ακρόπολη
- «Το βιβλίο της Ιπποσύνης», Ραϋμόνδος Λουλ, Εκδ. Γκοβόστη
- «Τα παραδοσιακά όπλα της Ιαπωνίας», Περιοδ. Νέα Ακρόπολη, Τ.58
- «Λεξικό Συμβόλων», Κούπερ Τζ., Εκδ. Πύρινος Κόσμος

Ο Συμβολισμός του Δράκου στις Πολεμικές Τέχνες

Κείμενο: Γιώργος Αναστασιάδης

Σύμφωνα με τον Μιτσέλ Ετσένικε, συγγραφέα του βιβλίου *Ο Εσωτερικός Δρόμος των Πολεμικών Τεχνών*, σήμερα «Οι αρχές της Ουσίας και της Παράδοσης των ανατολικών πολεμικών τεχνών έχουν ξεχαστεί εντελώς και έχουν παραμεριστεί από πράγματα πιο τραχιά και εντελώς λανθασμένα, τα οποία μετέτρεψαν τις μοντέρνες πολεμικές τέχνες στην ίδια την άρνηση του ανώτερου δρόμου που οι Αρχαίοι Δάσκαλοι χάραξαν γι' αυτές.»

Αυτός ο ανώτερος δρόμος των πολεμικών τεχνών ήταν γνωστός στην Αρχαία Κίνα ως *Nei Kung*, που σε γενικές γραμμές σημαίνει *Εσωτερική Σοφία* ή *Εσωτερική Δύναμη*. Έτσι, ορίζεται γενικά σαν η τέχνη της *Εσωτερικής Δύναμης*. Άλλα από τα ονόματα που του δόθηκαν ήταν «*Η Σχολή του Χρυσού Δράκου*» ή «*Το Μυστικό του Χρυσού Δράκου*». Αυτή είναι και η ονομασία που δόθηκε στο πανάρχαιο Κινέζικο βιβλίο *Ι Τσιγκ*. Αργότερα βρίσκουμε αυτήν την τέχνη στη *Σχολή του χρυσού Ερωδιού* (Τάι τσι), *Ταοϊστικής πρέλευσης*, και του *Πα Κούα*,

Κομφουκιανής προέλευσης.»

Τελικός στόχος του μαθητή των φιλοσοφικών Πολεμικών Τεχνών και της Τέχνης της Εσωτερικής Δύναμης είναι να μεταλλάξει τον εαυτό του και να εξοικειωθεί με το μυστήριο του Φωτός ή του Χρυσού Δράκου. Έτσι, ο μαθητής γίνεται Δάσκαλος σε αυτήν τη Φιλοσοφική Πολεμική Τέχνη και κατακτώντας τους ανώτερους βαθμούς: Πρώτος, Δεύτερος, Τρίτος και Τέταρτος χρυσός Δράκος.

Αναφέρεται ότι μόνο ο *Ντα Μο* ή *Bodhidharma* κατάφερε να ανέβει στον Πρώτο Βαθμό και να χριστεί Τέταρτος Χρυσός Δράκος, στο πασίγνωστο μοναστήρι των *Σαολίν*. Εξάιρεση αποτελούν οι Μεγάλοι Σοφοί του Αρχαίου Κινέζικου Πολιτισμού *Λάο Τσε* και *Κομφούκιος*.

Σε όλες τις Εσωτερικές Σχολές Πολεμικών Τεχνών διδασκόταν η σχέση της ανθρώπινης εξέλιξης με το συμβολισμό των ζώων. Κάθε ζώο, από συμβολική άποψη, αναπαριστά μια δύναμη της φύσης, η οποία εκφράζεται και μέσα στον ίδιο τον

Άνθρωπο, αφού και αυτός αποτελεί μέρος της Φύσης.

Στην Ινδία, ο δράκος φέρει στο κεφάλι του έναν πολύτιμο λίθο ή ένα κάρβουνο, του οποίου η κατοχή εξασφαλίζει στον Άνθρωπο υπερφυσικές δυνάμεις. Αυτός ο πολύτιμος λίθος συνδέεται και με το τρίτο μάτι, του οποίου η ύπαρξη φανερώνει Άνθρωπο που έχει ξυπνήσει μέσα του ανώτερες δυνάμεις.

Άλλοι δράκοι φυλάνε θησαυρούς, με τέτοιο τρόπο, που αν κάποιος ήθελε να τους αποκτήσει, έπρεπε να σκοτώσει τον δράκο. Έχοντας υπόψη μας το συμβολισμό που του αποδίδεται σύμφωνα με τις παραδόσεις στην Κίνα, Ινδία και γενικά στην εσωτερική φιλοσοφία, ο θησαυρός συμβολίζει την Γνώση – Σοφία που καλείται να αποκτήσει ο υποψήφιος για τη μύηση, ενώ ο Δράκος συμβολίζει την κάθοδο του Πνεύματος στην Ύλη. Ένα πνεύμα που είναι τόσο λαμπερό και τόσο δυνατό, που έπρεπε ο υποψήφιος για τη γνώση να κάνει υπερπροσπάθεια και, ξεπερνώντας διάφορες δοκιμασίες με μαγικά όπλα, να νικήσει τον δράκο, ώστε να αποκτήσει υπεράνθρωπες δυνάμεις.

Έτσι λοιπόν, μέσα από την ερμηνεία του συμβολισμού των ζώων, ο μαθητής των Πολεμικών Τεχνών κατάφερε να κυριαρχήσει και να αναπτύξει τη δύναμη της Φύσης από μέσα του.

Στην κορυφή της κλίμακας των συμβολικών ζώων βρίσκεται ο Δράκος, που συμβολίζει τη δύναμη της Ανθρώπινης Βούλησης για να ακολουθήσει τους Νόμους της Φύσης. Ο Δράκος είναι η Βούληση της Φύσης, ενσάρκωμένη στο δικό μας κόσμο. Άλλα συμβολικά ζώα είναι ο Φοίνικας, ο Κύκνος, το Φτερωτό φίδι, ο Λέοντας, ο Αετός και ο Ερωδιός. Όλα αυτά βέβαια στον κινέζικο Πολιτισμό, γιατί υπάρχουν και πολλά άλλα συμβολικά ζώα που αναφέρονται σε άλλους μεγάλους πολιτισμούς.

Βέβαια, αναφέρεται και η σκιά του Χρυσού ή Ουράνιου Δράκου, που είναι ο γήινος Δράκος και συμβολίζει τα κατώτερα πάθη και ένστικτα του Ανθρώπου. Υπάρχει λοιπόν ο Λευκός και ο Μαύρος Ιππότης. Το ανώτερο μέρος του Ανθρώπου και το κατώτερο. Το Φως και το Σκοτάδι. Το Πνεύμα και η Ύλη.

Ο Πραγματικός Μαθητής των Φιλοσοφικών Πολεμικών Τεχνών έχει σαν στόχο, σαν πρότυπο, το Χρυσό Δράκο. Όλη η διαδικασία ενασχόλησης με τις Φιλοσοφικές Πολεμικές Τέχνες είναι μια διαδικασία μετάλλαξης του γήινου ανθρώπου που κυριαρχείται από την ύλη, σε Ουράνιο ή Πνευματικό Δράκο, δηλαδή σε Άνθρωπο που μαχόμενος νικά το σκοτάδι και μετατρέπεται σε φωτεινό, αυθεντικό Άνθρωπο.

Σήμερα είναι επιτακτική ανάγκη να ξαναδοθεί στις Πολεμικές Τέχνες το πραγματικό τους νόημα, η εσωτερική τους ουσία. Γι' αυτόν το λόγο ξαναϊδρύθηκε το Nei Kung, σαν Τέχνη της Εσωτερικής Δύναμης, μέσω της οποίας ο υποψήφιος, ο μαθητής ή ο ασκούμενος θα ολοκληρωθεί σαν Ανθρώπινο Ον μέσα από το κανάλι των Φιλοσοφικών Πολεμικών Τεχνών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΟΞΑΣΙΑ, ΕΛΕΝΑΣ ΠΕΤΡΟΒΝΑ ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΗΛΙΟΣ
- Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ, MICHEL ECHENIQUE, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ
- ΤΟ ΛΕΞΙΚΟ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ, ΤΖ. ΚΟΥΠΕΡ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΟΝΙΔΑΡΗ
- BESTIARIUM, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΧΕΤΥΠΟ
- Ο ΑΣΤΕΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΡΑΚΟΝΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ, Κ. ΦΡΑΤΖΙΚΙΝΑΚΗ

Σελήνη, ένα αιώνιο σύμβολο

Κείμενο: Δανάη Μαρτζούκου

Tο αρχαϊκό αυτό σύμβολο είναι το ποιητικότερο και ταυτόχρονα το φιλοσοφικότερο απ' όλα τα σύμβολα», αναφέρεται για τη Σελήνη, στη «Μυστική Διδασκαλία» της Ε.Π. Μπλαβάτσικ. Πραγματικά η Σελήνη, αντικείμενο λατρείας από τα πολύ παλιά χρόνια, όχι για τον εαυτό της αλλά κυρίως για τη δύναμη που συγκεντρώνει και τη ζωή που εκδηλώνει, αποτελεί το πιο πολύπλοκο από τα σύμβολα χωρίς να εξαιρεθεί σ' αυτό ούτε ο Ήλιος, αν και έχουν γίνει πολλές προσπάθειες ερμηνείας του συμβολισμού της στις διάφορες μυθολογίες.

Η σελήνη υπήρξε το αγαπημένο θέμα στο έργο πολλών ποιητών καθώς και στις βραδινές ονειροπολήσεις και ενατενίσεις στον ουρανό των ρομαντικών.

Είναι το πιο γνωστό άστρο μετά τη Γη. Η ηλικία της υπολογίζεται σε 4,5 X 10⁹ χρόνια. Έχει ακτίνα περιστροφής 384.000 χιλιόμετρα, χρόνο περιφοράς 27,3 ημέρες, χρόνο περιστροφής 27,3 ημέρες, ακτίνα 1738 χιλιόμετρα και μάζα 7,36 X 10²²kg. Σχετικά με την προέλευσή της οι γνώμες διχάζονται. Λέγεται ότι συνελήφθη από το βαρυτικό πεδίο της Γης. Τα πετρώματά της δείχνουν ότι προέρχεται από άλλο μέρος του Ηλιακού συστήματος, ενώ η περιεκτικότητα των μετεωριτών δείχνει ότι προέρχεται από το ίδιο μέρος με τη Γη. Η τροχιά της είναι

σχεδόν πάνω στο επίπεδο της εκλειπτικής, γι' αυτό παρουσιάζεται το φαινόμενο των εκλείψεων και γι' αυτό έχει περίπου την ίδια τροχιά με τον Ήλιο στον Ουρανό.

Παρόλα τα διαπλανητικά ταξίδια, η Σελήνη θεωρείται ένα μυστήριο από την άποψη της αστρονομίας. Τη βλέπουμε σχεδόν κάθε βράδυ και την έχουμε συνηθίσει γι' αυτό δεν προσέχουμε ότι δείχνει πάντα προς τη Γη την ίδια πλευρά με τεράστια ακρίβεια! Η τροχιά της είναι σχεδόν ένας τέλειος κύκλος, άγνωστο γιατί. Το φαινόμενο μέγεθος της είναι το ίδιο με του Ήλιου. Η σκιά της Γης είναι ίση με το δίσκο της Σελήνης γι' αυτό και γίνεται ολική έκλειψη της Σελήνης.

Ο κώνος σκιάς της Γης κατά τακτά διαστήματα συναντά αυτόν της Σελήνης και φυσικά δεν είναι τυχαίο αυτό που λέει η μυθολογία και ο Εσωτερισμός για τον Άδη, τα επίπεδά του και την πορεία των ψυχών. Πολλοί λαοί θεωρούσαν τη Σελήνη σαν τη χώρα των νεκρών. Οι Πυθαγόρειοι έλεγαν ότι είναι τα Ηλύσια Πεδία.

Ο Πλούταρχος αναφέρει ότι οι ψυχές των δικαίων εξαγνίζονται στη Σελήνη, το σώμα τους ξαναφτιάχνεται στη Γη και το πνεύμα τους στον Ήλιο. Όταν ο άνθρωπος πεθαίνει, γνωρίζει δύο θανάτους: Πρώτα το χωρισμό σώματος-ψυχής που γίνεται στη Δήμητρα (Γη, οι Αθηναίοι ονόμαζαν τους

νεκρούς Δημήτριους) και ύστερα το χωρισμό ψυχής-νου στην Περσεφόνη (Σελήνη).

Είναι ένα αστρικό σώμα που υπόκειται σε ρυθμούς και που παρατηρώντας το, βλέπουμε αυτόν τον παγκόσμιο κυκλικό νόμο της γέννησης και του θανάτου και το σημαντικό είναι ότι η εξαφάνισή του μέσα στο σκοτάδι, στον θάνατο, δεν είναι συνεχής και τελειωτική. Απλά είναι σαν να ανανεώνεται και να επανέρχεται.

Μυθολογικές απεικονίσεις

Τη λατρεία της τη συναντάμε σε όλες τις μυθολογίες. Παρουσιάζεται και με αρσενική και με θηλυκή όψη. Στην Ινδία είναι ο θεός Soma, στους Χαλδαίους ο Sin, στην Αίγυπτο ο Όσιρις-Lunus και ο Thot-Lunus, στην Ελλάδα η Φοίβη και η Εκάτη, στη Ρώμη η Lucina. Είτε αρσενική είτε θηλυκή η Σελήνη είναι το μυστήριο των απόκρυφων μυστηρίων, περισσότερο όμως σύμβολο του σκοτεινού, παρά του καλού, του φωτεινού.

Στην Αίγυπτο ήταν «το μάτι του Ώρου» και ο Ήλιος «το μάτι του Όσιρι». Ο Όσιρις παρίστανε τον Ήλιο και τον ποταμό Νείλο, ενώ η Ίσις ήταν η Σελήνη, η κοίτη του ποταμού Νείλου ή η μητέρα Γη, για τη γονιμοποίηση της οποίας ήταν απαραίτητο το νερό του Νείλου.

Ο Ήλιος και η Σελήνη γονιμοποιούν τη Γη, τη μικροκοσμική μητέρα κι αυτή συλλαμβάνει και γεννάει. Ο Ήλιος δίνει τη ζωή σ' ολόκληρο το πλανητικό σύστημα, ενώ η Σελήνη τη μεταβιβάζει σε μας. Όλες οι σεληνιακές θεότητες διατηρούν υδάτινες ιδιότητες ή λειτουργίες. Οι ρυθμοί της Σελήνης επηρεάζουν τους ρυθμούς του υδάτινου στοιχείου που γονιμοποιεί και βοηθάει στη βλάστηση και όχι μόνο αυτό αλλά βοηθάει στην καταστροφή εξαντλημένων μορφών (κατακλυσμός), στην αναγέννηση και ανανέωσή τους. Ο Σόμα, που ταυτίστηκε με τη θεά Σελήνη-Τσάντρα στην αρχαία Ινδία, συμβόλιζε το ζωικό υγρό που υπάρχει σ' όλους τους ζωντανούς οργανισμούς. Ο σύνδεσμος Σελήνης και βλάστησης είναι τόσο έντονος, που πολλοί θεοί της γονιμότητας είναι ταυτόχρονα και σεληνιακοί θεοί (Αθώρ, Ιστάρ, Αναίτις). Από τα πολύ παλιά χρόνια τα νερά, η βροχή, η γονιμότητα της γυναίκας, η βλάστηση και η γονιμότητα των ζώων ενώνονται με τον ίδιο συμβολισμό με το φεγγάρι. Ενδεικτικά αναφέρουμε παραδείγματα που ενώνουν τις φυσιολογικές λειτουργίες της γυναίκας με τη Σελήνη: Η λειτουργία της εμμηνορροίας συμβαίνει κάθε σεληνιακό μήνα 28 ημερών ή 4 εβδομάδων από 7 μέρες κάθε μια. Η εγκυμοσύνη

συμπληρώνεται σε 280 ημέρες ή 40 εβδομάδες από 7 ημέρες ή 10 σεληνιακούς μήνες από 28 ημέρες. Η κίνηση του εμβρύου σημειώνεται σε 126 μέρες ή 18 εβδομάδες από 7 μέρες κάθε μια.

Μια σχετικά σύγχρονη αστρολογική έρευνα του Δρ. Γιόνας από την Τσεχοσλοβακία καταλήγει στα εξής συμπεράσματα:

- 1) Πολλά είδη, όπως ψάρια, αχινοί, σκουλήκια, αναπαράγονται όταν η Σελήνη είναι στα τρία τέταρτα (3/4), ακόμη και μέσα σε κλειστές ελεγχόμενες δεξαμενές.
- 2) Μια γυναίκα είναι γόνιμη όταν η γωνία Ήλιου-Σελήνης είναι ίδια μ' αυτήν που είχαν όταν η γυναίκα αυτή γεννήθηκε και είναι κάτι που μπορεί να υπολογιστεί.
- 3) Το φύλο του παιδιού εξαρτάται από τη θέση της Σελήνης κατά τη σύλληψη...

Το ποσοστό πρόβλεψης και επιτυχίας του ελέγχου της γέννησης μ' αυτή τη μέθοδο, κατά τον Δρ. Γιόνας, φτάνει το 95%. Κάτι που δρα ασυνείδητα είναι ο συναισθηματικός βιορυθμικός κύκλος του ανθρώπου που είναι 28 ημέρες και έχει 4 φάσεις 7ήμερης διάρκειας η καθεμιά.

Επιστρέφοντας στις μυθολογικές απεικονίσεις της Σελήνης, βλέπουμε ότι όλες οι Μεγάλες Μητέρες είναι θεές της

γονιμότητας, μητέρες του «μονογενή» με άσπιλο τρόπο και με σύμβολο τον μηνίσκο της Σελήνης ή τα κέρατα του ταύρου. Γενικά ταυτίζεται με τη Μεγάλη Μητέρα τη Μαγα Μαία και σ' αυτήν ήταν αφιερωμένος ο μήνας Μάιος (εποχή ανάπτυξης και ανθοφορίας), μήνας που εξακολουθεί και σήμερα να γιορτάζεται η γιορτή της μητέρας.

Στην ελληνική μυθολογία συναντάμε τη Σελήνη-Εκάτη, ενώ στενή είναι η σχέση Σελήνης-Αρτέμιδος. Το όνομα Εκάτη είναι το θηλυκό του Έκατος, επιθέτου του Απόλλωνα (εκάς = μακριά) που έχει την ίδια έννοια με το εκάεργος και εκάβολος, τα οποία μεταφορικά σημαίνουν τον λάμποντα. Πολλές φορές στην ελληνική μυθολογία η Εκάτη ταυτίζεται με την Άρτεμη. Πάντως η Εκάτη συμβολίζεται με τη δάδα της, όπως η ίδια η θεά Σελήνη, ενώ η Άρτεμις, αν κρατούσε ένα πυρόσ, δεν θεωρούνταν θεά της Σελήνης. Ήταν μια τρισυπόστατη θεά με μεγάλη δύναμη και ο Δίας της παραχώρησε το μεριδίό της στη γη, την ερημική θάλασσα και τον βραδινό ουρανό. Ποτέ δεν έγινε θεά του Ολύμπου. Σύμφωνα με την παράδοση, έχασε πολύ από το κύρος και τη δύναμή της, όταν ο Δίας έγινε εξουσιαστής θεός αυτού του κόσμου. Ήταν δηλαδή μια δυνατή θεότητα του παλιού κόσμου. Ίσως εδώ να υπάρχει κάποια σχέση με τις αναφορές της Ε.Π. Μπλαβάτσκι για τον ρόλο της Σελήνης στην εξέλιξη της Ανθρωπότητας κατά την προηγούμενη εξελικτική φάση της.

Στα σταυροδρόμια τοποθετούσαν τρεις ξύλινες μάσκες πάνω σ' έναν στύλο ή ένα τριπλό άγαλμα με τρία πρόσωπα που στρέφονταν σε τρεις κατευθύνσεις. Σύμφωνα με τους Στωικούς, ήταν το σύμβολο των διαδοχικών όψεων που αντιπροσωπεύονται από τη Σελήνη σε κάθε μια από τις τρεις φάσεις της. Οι Ορφικοί, που πρέπει να πούμε ότι ήξεραν ότι είναι ουράνιο σώμα και έχει ελικοειδή τροχιά, το εξηγούσαν με την κυριαρχία της στα τρία βασίλεια του κόσμου (ουράνιο, γήινο, υποχθόνιο) και στους ύμνους τους αναφέρεται ότι κατοικείται από «όντα».

Σαν σύμβολά της χρησιμοποιήθηκαν κατά καιρούς διάφορα ζώα, όπως η αρκούδα ή η γάτα ή η αγελάδα. Η γάτα ήταν αφιερωμένη στην Ίσιδα και στην Αιγυπτιακή πόλη Βούβαστη, όπου λατρεύονταν η Ίσιδα σαν Σελήνη επικρατούσε βαρύ πένθος με τον θάνατο κάθε ιερής γάτας. Ο Τζέραλντ Μάσεϋ λέει ότι τα μάτια της γάτας ακολουθούν τις σεληνιακές φάσεις καθώς μεγαλώνουν και μικραίνουν στο σκοτάδι. Από

αυτό βγαίνει και η μυθολογική αλληγορία κατά την οποία η Ντιάνα κρύφτηκε με τη μορφή μιας γάτας στη Σελήνη, όταν προσπαθούσε να ξεφύγει από την καταδίωξη του Τυφώνα (Μεταμορφώσεις Οβιδίου).

Η αγελάδα χρησιμοποιήθηκε σε πολλούς πολιτισμούς ως σύμβολο της Σελήνης και γενικότερα του θηλυκού στοιχείου. Σύμβολό της ήταν η ημισέληνος και λέγεται ότι υπήρχε αυτός ο συσχετισμός λόγω της ομοιότητας στην περίοδο κύησης της αγελάδας με την ανθρώπινη που εθεωρείτο ότι ήταν ίδια.

Ανθρώπινο πεπρωμένο – Μαγεία

Άμεση είναι και η σχέση της με το ανθρώπινο πεπρωμένο και την Αστρολογία. Η κατανομή του ζωδιακού κύκλου σε 28 σεληνιακούς οίκους φαίνεται να είναι αρχαιότερη από τη σημερινή στους 12 ηλιακούς οίκους. Ως πρωτεύον πλανήτη επιρροής, η Σελήνη είναι η αρχή του ασυνείδητου, της ψυχής, θηλυκή αρχή. Τα άτομα της Σελήνης είναι ευαίσθητα, καρτερικά και ευεπηρεάστα. Φυσιολογικά είναι άτομα μετρίου αναστήματος με ονειροπόλο βλέμμα, πλατύ στρογγυλό πρόσωπο και ωχρο χρώμα. Είναι τύποι που τους αρέσει η οικογένεια και η σπιτική ατμόσφαιρα, έχουν πρακτικό πνεύμα και έντονη αγάπη στο υγρό στοιχείο και τα ταξίδια.

Ειδικότερα τις γυναίκες χαρακτηρίζει έντονη γονιμότητα και μητρική συμπεριφορά. Σαν θετικά χαρακτηριστικά έχουν μαλακό χαρακτήρα, κοινωνικότητα, ικανότητα συμβιβασμού και μεσιτείας, λαοφιλή συμπεριφορά και, σωματικά, καλή κυκλοφορία. Ειδικότερα η Σελήνη συνδέεται με τους μαστούς και όλο το πεπτικό σύστημα. Σαν αρνητικά χαρακτηριστικά έχουν ιδιοτροπία, επιθετικές, προσβλητικές και καταπιεστικές τάσεις που προξενούν αθυμία και δυστυχία στην οικογενειακή ζωή.

Οι Μοίρες, κατά τους Ορφικούς, με τον αριθμό τους (τρεις) ανταποκρίνονταν στα τρία μέρη της Σελήνης, ήταν σεληνιακές θεότητες. Ο Ορφέας τραγουδά για τις «Μοίρες τις λευκοφορούσες». Είναι αυτές που υφαίνουν το πεπρωμένο των ανθρώπων. Οι σεληνιακές θεότητες ανακάλυψαν την τέχνη του υφαντουργού. Υφαίνω σημαίνει και δημιουργώ, δημιουργώ από την ίδια μου τη σύσταση, όπως η αράχνη που πλέκει τον ιστό της γύρω της.

Αφού η Σελήνη «ανασταίνεται» είναι φυσικό να σχετίζεται και με τη μήση. Πολλές φυλές Ινδιάνων της Αμερικής κάνουν τις τελετές μήσης στη Νέα Σελήνη. Έτσι η αρκούδα Γκριζύ

σκοτώνει τον μουόμενο... κρύβεται στο δάσος για 4 μέρες και ανασταίνεται.

Ένα χαρακτηριστικό όλων των σεληνιακών θεοτήτων είναι ότι έχουν διπλή όψη: μια θεία και μια υποχθόνια. Πολλές φορές η Σελήνη-Εκάτη παρουσιάζεται ζηλότυπη, εκδικητική και απαιτητική, σύμβολο περισσότερο του κακού παρά του καλού.

Στις θρησκευτικές τελετές η Σελήνη εξυπηρετούσε ένα διπλό σκοπό. Ήταν μια φοβερή δύναμη χωρίς φύλο και σαν θηλυκή χρησιμοποιούταν για εξωτερικούς σκοπούς, ενώ σαν αρσενικός θεός, στις αλληγορίες και στα σύμβολα (γενειοφόρος Άρτεμις). Είτε σαν αρσενική είτε σαν θηλυκή η Σελήνη είναι το Απόκρυφο μυστήριο των μυστηρίων. Ο θάνατος του σεληνιακού θεού, που σχετιζόταν με τη βαθμιαία μείωση και την τελική εξαφάνιση του δορυφόρου μας, παρουσιαζόταν αλληγορικά με τη Σελήνη να συμβολίζει το πνεύμα του κακού που θριαμβεύει πάνω στο φως. Ύστερα απαιτούνταν η ικανότητα και η γνώση των αρχαίων Ιεροφαντών για να μετατρέψουν τον θρίαμβο του κακού σε ήττα του και την επαναφορά του φωτός, του Ήλιου.

Έντονη είναι η παρουσία του άστρου αυτού στην πρακτική μαγεία. Θεωρείται ο κατεξοχήν ευνοϊκός για τις μαγικές εργασίες πλανήτη. Στην αρχαιότητα πίστευαν ότι η έκλειψη της Σελήνης οφειλόταν σε μαγικές λέξεις με τις οποίες οι γόητες τραβούσαν τον πλανήτη προς τη Γη. Πίστευαν ότι οι εκλείψεις ήταν ασθένεια της Σελήνης.

Πολλές από τις μαγικές τελετουργίες γίνονται κατά τις νυκτερινές ώρες, τις ώρες της Σελήνης, όπου πιστεύεται πως είναι πιο εύκολη η επίκληση των πνευμάτων και η ασημεία ανταύγεια του φεγγαρόφωτου ξυπνάει τα πλάσματα της νύχτας, πλάσματα όχι και τόσο αθώα, που τις περισσότερες φορές κάθε άλλο παρά αγνούς σκοπούς εξυπηρετούν. Πολλοί είναι οι θρύλοι για τις νύχτες με πανσέληνο και για την ισχυρή επίδρασή τους πάνω σε ανθρώπους και ζώα και πολλοί είναι αυτοί που, παρασυρμένοι από το Απόκρυφο μυστήριο που περιβάλλει αυτόν τον πλανήτη, ακολούθησαν το μονοπάτι ενός επικίνδυνου ταξιδιού, από το οποίο κάποιοι απ' αυτούς που έμπλεξαν δεν γύρισαν πίσω ίδιοι λόγω της άγνοιάς τους και της πλήρους υποταγής τους σε δυνάμεις που δεν ήταν σε θέση να αντιμετωπίσουν.

Η Σελήνη είναι αναμφισβήτητα ένας πλανήτη που ασκεί έντονη έλξη σε μας και μας επηρεάζει σε πολλά επίπεδα αλλά είναι προτιμότερο, έχοντας γνώση της άγνοιάς μας, να

αρκούμαστε στην ομορφιά του φεγγαρόφωτου, αποφεύγοντας κάποιους τσαρλατανισμούς που έτυχε να ακούσουμε από κάποιον ή να διαβάσουμε σε κάποιον... «οδηγό πρακτικής μαγείας». Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το σεληνιακό σύμβολο ήταν από τα πιο απόκρυφα στα αρχαία Μυστήρια. Είναι λοιπόν μάλλον εγωιστικό να νομίζει ο οποιοσδήποτε ότι έχει τις απαραίτητες γνώσεις για να μπορέσει να το χρησιμοποιήσει σωστά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ν. Σβολόπουλου, Μαθήματα Αστροφυσικής
- Μυστική Δοξασία, Ε.Π. Μπλαβάτσου, εκδ. Πνευματικός Ήλιος
- Φυσικός έλεγχος των γεννήσεων, Σήλα Οστράντερ - Λυν Σρόντερ
- Εγκυκλοπαίδεια εσωτερισμού, Π. Γράβιγγερ
- Πραγματεία περί φιλοσοφιών και θρησκειών, Μ. Ελιάντ
- Η μυθολογία των Ελλήνων, Κ. Κερέννι, Βιβλ Εστίας

Τα Σύμβολα

Κείμενο: Φανή Γκούφα

Ετυμολογικά η λέξη «σύμβολο», προερχόμενη από τις λέξεις συν και βάλλω, δηλώνει κάτι που φυλάσσει, που περιέχει κάτι άλλο. Αυτό που έχει σημασία είναι εκείνο που βρίσκεται ταυτόχρονα καλυμμένο, φυλαγμένο από το ίδιο το σύμβολο, η ουσία του

Ο Πλάτωνας γράφει: "Ο Θεός δημιούργησε τα πάντα, όταν για πρώτη φορά εμφανίστηκαν σύμφωνα με γεωμετρικά σύμβολα και αριθμούς».

Όλα τα πράγματα, δεν είναι παρά σύμβολα των δικών τους ουσιών, τραχιές και επιβραδυνόμενες εκδηλώσεις ενός εσωτερικού «κάτι» που εμφανίζεται στον αισθητό κόσμο σαν κάτι αδύναμο και ξένο.

Η συμβολική σκέψη είναι μια ανώτερη μορφή σκέψης, χαρακτηριστική μόνο του ανθρώπου. Όταν οι στρατοί πολεμούν για τη σημαία τους και όταν η σημαία αυτή

συμβολίζει και συνοψίζει την ψυχή και την ιστορία ενός λαού αναδύεται η αξία των συμβόλων και των εμβλημάτων (πιο σύνθετες μορφές συμβόλων). Ο άνθρωπος, από τότε που είναι άνθρωπος και μπορεί να σηκώσει τα μάτια και να θαυμάσει τον έναστρο ουρανό, χρησιμοποιεί τα σύμβολα για να φέρει στο εδώ και τώρα αυτό με το οποίο θέλει να επικοινωνήσει: ένα αρχέτυπο, μια ιδέα. Κάτι που δεν ανήκει σε αυτόν τον κόσμο, αλλά ο άνθρωπος θέλει να έχει μια εικόνα, μια αναπαράσταση αυτού του ανώτερου στοιχείου.

Χρησιμοποιεί λοιπόν ένα σύμβολο που έχει το ίδιο ή αντίστοιχο επίπεδο δόνησης με την ιδέα. Έτσι το σύμβολο του αστεριού συμβολίζει έναν ανώτερο στόχο, το σύμβολο της σελήνης συμβολίζει τη μητέρα, το σύμβολο του ταύρου συμβολίζει τη δύναμη γονιμότητας, το σύμβολο του σταυρού την ένωση της οριζόντιας (υλικής) και της κάθετης (πνευματικής)

διάστασης) με όλες τις σημασίες της. Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε έναν ατελείωτο κατάλογο συμβόλων, αλλά δεν είναι το θέμα αυτής της παρουσίασης.

Ο καθ. Γ.Α.Λιβράγκα λέει: «Όλος ο κόσμος μοιάζει μ' ένα απέραντο βιβλίο γραμμένο από τη Θεότητα και, αν και στην εποχή μας οι άνθρωποι ενδιαφέρονται κυρίως για τα επιφανειακά χαρακτηριστικά αυτού του βιβλίου, η κλασική φιλοσοφική στάση δεν σταματάει στις υλικές λεπτομέρειες αλλά προχωρά στις ουσίες. Οι αρχαίες σχολές είχαν παρουσιάσει μερικά κλειδιά ερμηνείας, σήμερα σχεδόν ξεχασμένα, που είχαν γεννηθεί από πολύχρονες διδασκαλίες κι από την προσφορά εκατοντάδων γενεών μελετητών.

Σύμβολα είναι η Κιβωτός του Νώε και του Σαργκόν, το ρόπαλο του Ηρακλή, το καλάθι του Βράχμα και του Διόνυσου, το μεγάλο πέτρινο μαχαίρι του Τσαβίν, το κετσάλ των Ατζτέκα και το περιστέρι των Χριστιανών. Σύμβολα είναι και οι εικόνες που σχηματίζουν τα άστρα στον ουρανό, όντας υποκλειδιά ερμηνείας τους οι διάφορες σχετικότητες που υπαγορεύονται από τα διάφορα σημεία παρατήρησης. Σύμβολα είναι οι χοροί γάμου των μελισσών και οι χοροί των νιφάδων του χιονιού, με σχέδιο άστρου.

Στην αρχαία Αίγυπτο αναπαριστανόταν το σύμβολο με δύο ενωμένες παλάμες που φτιάχνουν μια κοιλότητα, σαν να προσφέρουν κάτι. Αυτό μας δημιουργεί μια ιδέα μεταβίβασης, προσφοράς στους Θεούς, μιας προσφοράς χωρίς την προσμονή ανταμοιβής.»

Τα σύμβολα είναι τα δομικά στοιχεία των μύθων που βρίσκουμε σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης. Οι θεμελιώδεις έννοιες συνηθίζουν να «ντύνονται» σαν μύθοι, όντας ο μύθος όχι ένα σύνολο παραμυθιών, αλλά έκφραση παραιστορικών ή μεταφυσικών αληθειών, που κρύβονται μέσα στην αρχαία ελληνική έννοια «Μύθος». Αλλά αυτές οι ίδιες πραγματικότητες, από τη φύση τους, μπορούν να είναι άξιες και να χρησιμεύσουν σαν κλειδιά ερμηνείας σε διαφορετικά επίπεδα ή στρώματα συνείδησης.

Όσον αφορά στα Κλειδιά Ερμηνείας των Μύθων και των Συμβόλων, αναφέρεται ότι είναι 7 και αγκαλιάζουν όλα τα επίπεδα συνείδησης. Αρκετοί μελετητές έχουν ασχοληθεί με αυτά και κάποιοι δίνουν διαφορετικά ονόματα σε αυτήν την επτάδα. Είναι θέμα του κάθε ερευνητή να μελετήσει και να εμβαθύνει στη διδασκαλία αυτή.

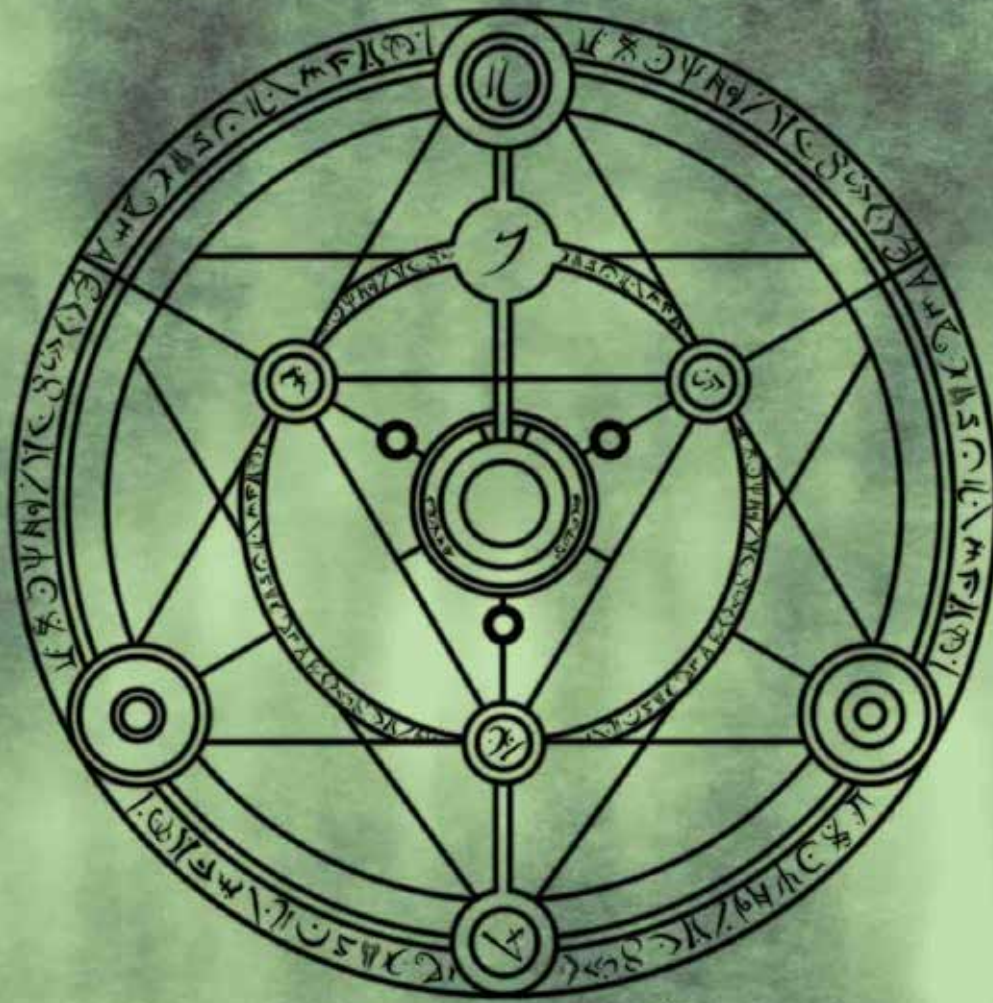

Για να αναφέρουμε ένα παράδειγμα: Το ο είναι ένα πολύ αρχαίο σύμβολο. Μπορεί κανείς να το δει ως το γράμμα Ο ή τον αριθμό 0 ή σαν ένα κύκλο ή το σύμβολο του ήλιου στην αστρολογία. Είναι κάτι από αυτά λάθος; Όχι! Είναι απλά διαφορετικά κλειδιά ερμηνείας του ίδιου συμβόλου.

Πρέπει να διαφοροποιηθεί ξεκάθαρα η έννοια του συμβόλου -σαν φορέας- από την ερμηνεία που ο καθένας μπορεί να του αποδώσει, καθώς κι από την καθαυτή ουσία του περιεχομένου του συμβόλου. Είναι φανερό ότι κάθε άνθρωπος μπορεί να δει το ίδιο σύμβολο από διαφορετικές όψεις και σε διαφορετικό βάθος.

Το σύμβολο είναι κατά κάποιο τρόπο το βάθρο μιας έννοιας. Είναι ένα θεμέλιο, μια μάσκα ή ένα λάβαρο της έννοιας. Δεν έχει σημασία πόσοι και ποιοι καταλαβαίνουν ένα σύμβολο, αρκεί να το θεωρούν σαν έκφραση μιας έννοιας με την οποία συνδέεται κι από την οποία εξαρτάται. Οι έννοιες είναι οι ψυχές των συμβόλων. Όταν οι ψυχές εγκαταλείπουν τα σύμβολα, αυτά πεθαίνουν αργά ή γρήγορα. Ολόκληρη η ιστορία της ανθρωπότητας, με τις ακμές και τις παρακμές της είναι ταυτόχρονα μια ιστορία συμβόλων. Συμβόλων που γεννιούνται, πεθαίνουν και ανανεώνονται. Ξαναγεννιούνται, εμφανίζονται ξανά, αν και η εξωτερική μορφή τους μπορεί να διαφέρει.

Ο νεοπλατωνικός φιλόσοφος Πλωτίνος γράφει: «Πιστεύω ότι οι Σοφοί της Αιγύπτου μάς έδωσαν μια απόδειξη μίας πλήρους

Ο κ. Λιβράγκα μας λέει: «Όλα τα έθνη, όλοι οι πολιτισμοί, έχουν χρησιμοποιήσει τα σύμβολα για να εκφράσουν και για να διαιωνίσουν τις γνώσεις, τους σκοπούς και τα κατορθώματά τους. Μια γενική σκοπιμότητα διαπερνάει όλο το ανθρώπινο παρελθόν. Σε όλους τους πολιτισμούς τα συμβολικά στοιχεία είναι πάντα κοινά.»

Ενώ η καθ. Δέλια Στέινμπεργκ Γκουσμάν αναφέρει ως έναν από τους σημαντικούς λόγους της χρήσης των συμβόλων: «Με την επιθυμία μας να ξαναπάρουμε πίσω αυτές τις αξίες και να τις επιστρέψουμε

Επιστήμης ή ενός θαυμάσιου ενστίκτου όταν, για να μας αποκαλύψουν τη Σοφία τους, δε χρησιμοποιούν γράμματα που εκφράζουν λέξεις και προτάσεις, που αναπαριστάνουν ήχους, αλλά απεικονίζουν τα αντικείμενα χρησιμοποιώντας τα ιερογλυφικά και ορίζουν στα Μυστήριά τους το καθένα από αυτά με ένα συγκεκριμένο έμβλημα.

Έτσι, κάθε ιερογλυφικό αποτελούσε ένα είδος Επιστήμης ή Σοφίας και φανέρωνε μπρος στα μάτια το κάθε αντικείμενο με συνθετικό τρόπο, χωρίς συλλογιστική αντίληψη κι ανάλυση. Αργότερα, αυτή η συνθετική έννοια αναπαράγονταν με άλλα σύμβολα...»

«Τα σύμβολα είναι σαν ίχνη που αόρατα πόδια αποτυπώνουν στον πηλό του κόσμου και τα χαρακτηριστικά τους μας βοηθούν να συμπεράνουμε, και μερικές φορές να δαισθανθούμε, τις κρυμμένες σημασίες τους.» JAL

με σθένος στο Παρόν, εμείς βλέπουμε στο σύμβολο μια συνεχή υπενθύμιση των Μυστηρίων της Ζωής, του Ανθρώπου και του Σύμπαντος.»

Από όλα αυτά καταλαβαίνουμε τη μεγάλη σημασία της συμβολικής γλώσσας. Μια γλώσσας που ανταποκρίνεται στην ψυχή και το πνεύμα όλων των ανθρώπων και γι' αυτό ακριβώς είναι παγκόσμια. Αν γνωρίζουμε και αποδεχτούμε τη σημασία της, τότε μπαίνουμε στον θαυμάσιο κόσμο

των μύθων, της πνευματικότητας. Και από εκεί στον υπέροχο κόσμο της ανθρώπινης συμβίωσης και ένωσης, εφόσον τα σύμβολα και οι μύθοι, με την παγκοσμιότητά τους, ενώνουν όλους τους ανθρώπους και αυτούς με το ιερό.

Ο συμβολισμός του φιδιού

Πόσες φορές δεν έχουμε την αίσθηση ότι η γλώσσα που χρησιμοποιούμε καθημερινά, είναι φτωχή για ν' αποδώσει κάποια νοήματα, που, όσο περισσότερο προσπαθούμε να εξηγήσουμε τόσο περισσότερο τα καλύπτουμε; Είναι που όσο δυναμώνει το φως άλλο τόσο τονίζονται και οι σκιές. Στην αρχαιότητα, εκτός από την καθημερινή γλώσσα που χρησιμοποιούσε ο απλός λαός, υπήρχε και μία άλλη γλώσσα, την οποία γνώριζαν μόνο οι ιερείς, οι μυημένοι στα μυστήρια της φύσης και της ζωής. Αυτή η γλώσσα ως έκφραση του ιερού, αντί για απλούς χαρακτήρες, χρησιμοποίησε δυναμικά σχήματα, ζωντανές εικόνες, παραστάσεις, ζώα .... με μία λέξη σύμβολα.

Το φίδι ή και ο δράκος, το φτερωτό φίδι, είναι αυτό που χρησιμοποιήθηκε ως σύμβολο, περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο ζώο από όλους τους μυστηριακούς πολιτισμούς. Συσχετίστηκε πάντοτε με την προωθητική ενέργεια της ζωής που άλλοτε δείχνει θετική και άλλοτε αρνητική. Έτσι παρουσιάζονται στο Κηρύκειο του Ερμή του Τρισμέγιστου, δύο πλεγμένα φίδια που χωρίζουν και ενώνουν καθώς ανέρχονται από το σταθερό κάθετο μέρος του Κηρυκείου, τον αγωγό του κρυφού ζωτικού ρευστού, αόρατου κινητήρα της ζωής, της εξέλιξης.

Όλο αυτό σε κίνηση, σαν ένα σύμβολο, σχετίζεται και με την ανάλογη ροή των ζωτικών λειτουργιών του ανθρώπου. Σύμφωνα με τον εσωτερισμό, παράλληλα με τον αγωγό της σπονδυλικής στήλης, υπάρχει κι ένας άλλος αιθερικός αγωγός. Γύρω απ' αυτόν ανελίσσονται δύο ενεργειακά κανάλια, η Ίντα και η Πηγάλα, σαν τα φίδια του Κηρυκείου. Στη ρίζα του σταθερού αγωγού, κοιμάται ένα τρίτο πύρινο φίδι, η Κουνταλίνι, η ύψιστη δύναμη του ανθρώπου, της οποίας τη συνταγή για ενεργοποίηση, δεν γνωρίζουν παρά μονάχα λίγοι, οι Μύστες Σοφοί (S-οφοί, κάθετα φίδια) οι μεγάλοι Όφεις, οι Δράκοι

Σοφίας, οι Νάγκας, αυτοί που καθάρισαν και εξάγνισαν -από κόμπλεξ-σκουπίδια, εγωισμούς, μικρότητες και δεσμεύσεις- τα ενεργειακά τους κανάλια προκειμένου να ρέει ανεμπόδιστα η δύναμη της βούλησης τους.

Ονόματα κάποιων τέτοιων ανθρώπων-φιδιών, έχουν μείνει στην ιστορία της εσωτερικής παράδοσης και όλοι τους, μέχρι ν' αποδεσμευτούν και ν' απελευθερώσουν τη δύναμη τους, έπρεπε να νικήσουν ένα τέρας, έναν κακό δράκο, μια μαύρη σκιά, να φωτίσουν το δικό τους ασυνείδητο.

Σε όλες τις κοσμογονίες, θα βρούμε μύθους με ανάλογο-μ' αυτόν του Αη Γιώργη- συμβολισμό. Ο κύριος όμως συμβολισμός του είναι, πως σαν φορέας της βούλησης, παίζει τον ρόλο της συνείδησης – γέφυρας που ενώνει τους τρεις κόσμους:

α) τον υπόγειο, χθόνιο και σκοτεινό κόσμο, όπου κυριαρχεί η άγνοια, η ψεύτικη ζωή. Το τέρας της Τιαμάτ στην Αίγυπτο, ο πύθωνας που σκοτώνει ο Απόλλωνας ή ο δράκος-σκιά του Αη Γιώργη.. Το ασυνείδητο.

β) ο ενδιάμεσος ψυχικός κόσμος. Η κίνηση του φιδιού πάνω στη γη, η φαινομενική ζωή, στο φώς της ημέρας. Το συνείδητο.

γ) Ο νοητός κόσμος, το ιπτάμενο φίδι, το πνεύμα του Ήλιου, ο Απόλλωνας. Το υπερσυνείδητο.

Έτσι, ένας μαθητευόμενος μάγος, ένας φιλόσοφος, δεν είναι παρά ένα «μικρό φίδι» που σαν ένας υπηρέτης σε ναό, ερευνά την ψυχή του και καθαρίζει το δρόμο-αγωγό απ όπου κάποια στιγμή θα ενωθεί με το μεγάλο του Εαυτό, τον Ήλιο της ζωής του, κάνοντας να ξεχειλίσει ο χείμαρρος της «δικής» του βούλησης για να ενωθεί με τη μεγάλη της Φύσης ώθηση. Εκείνη που κινεί τους κόσμους και τα όντα. Τότε θα έχει καθετοποιηθεί γύρω απ' το δένδρο της αληθινής Γνώσης, της Σοφίας, γινόμενος έτσι συνεργός σ' αυτό το κοσμικό σχέδιο εξέλιξης.

Η Σπείρα

Κείμενο: Καίτη Δαϊκίδου

Τα σύμβολα είναι οι «φορείς των Ιδεών». Τα σύμβολα δεν έχουν ηλικία ούτε τόπο καταγωγής. Όσο βαθιά στην ιστορία και αν ψάξουμε, θα τα βρούμε. Είναι σαν να υπήρχαν πάντα, είναι σαν να υπάρχουν για πάντα. Είναι ο τρόπος να ειπωθούν οι πιο εσωτερικές ιδέες, τα πιο βαθιά μηνύματα, με έναν τρόπο μαγικό, μυστηριακό και κατανοητό από όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από την ηλικία την καταγωγή ή την κουλτούρα τους. Τα σύμβολα μιλάνε στην καρδιά των ανθρώπων, αλλά και στο μυαλό. Στο μυαλό αυτό που ξέρει να αναζητά και να αναγνωρίζει την ουσία πέρα από τις μόδες και τις μορφές. Είναι αρχέγονα, είναι αληθινά και μας είναι βαθιά γνωστά. Γιατί; Διότι είναι κομμάτι του εαυτού μας. Είναι η γλώσσα των σ υ μ βό λ ω ν.

Το σύμβολο της Σπείρας το συναντάμε από τους παλαιολιθικούς χρόνους, στην προδυναστική Αίγυπτο, στην Κρήτη, τις Μυκήνες, τη Μεσοποταμία, την Κίνα, την Ινδία, την Ιαπωνία, την προκολομβιανή Αμερική, την Ευρώπη ... παντού.

Σύμβολο της ζωής, είναι η δημιουργική δύναμη.

Συστέλλεται – διαστέλλεται, αναπνέει – εκπνέει, πάλλεται, δονείται, εξελίσσεται. Είναι η δύναμη του ήλιου και της σελήνης μαζί, η ζωή και ο θάνατος. Είναι η Εξέλιξη. Με μια συνεχόμενη τάση προς τα πάνω, με μια συνεχόμενη τάση προς το κέντρο. Το κέντρο του κόσμου, το κέντρο του εαυτού. Είναι το εσωτερικό ταξίδι στο οποίο η Ιθάκη είναι η ολοκλήρωση και το ταξίδι η αναζήτηση.

Η Σπείρα γράφει κύκλους, με συνεχόμενες επαναλήψεις, όπου ζεις ξανά και ξανά, τα ίδια πράγματα που όμως ... ποτέ δεν είναι τα ίδια. Όπως ακριβώς η επανάληψη των εποχών, αυτή η ατέρμονη κυκλική ροή, που είναι πάντα η ίδια και πάντα υπέροχα διαφορετική.

Η Σπείρα είναι το κλειδί για την ανθρώπινη εξέλιξη. Ο χορός της γράφεται από τη ζωή μας, τα βήματά της είναι οι εμπειρίες μας, το κέντρο της είναι ο εαυτός μας.

Η Σπείρα κλείνει -στο κέντρο- και ανοίγει στην περιφέρεια. Από το κέντρο αντλεί τη δύναμη, στην περιφέρεια αυτή τη δύναμη τη διοχετεύεις, τη μοιράζεσαι. Και έτσι χορεύουν οι γαλαξίες, η Ζωή και οι άνθρωποι!

Η Νέα Ακρόπολη πραγματοποιεί δράσεις για τη Φιλοσοφία, τον Πολιτισμό και τον Εθελοντισμό, προσφέροντας ουσιαστικές επιλογές και καλύπτοντας όλους όσοι επιθυμούν να φέρουν στη ζωή τους μια εσωτερική αναγέννηση.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Εισαγωγικό σεμινάριο Εσωτερικής Φιλοσοφίας και Εσωτερικής Ψυχολογίας • Ανοιχτές συζητήσεις για τη Φιλοσοφία • Διαλέξεις, σε συνεργασία με χώρους πολιτισμού, για την Παγκόσμια Ημέρα Φιλοσοφίας υπό την αιγίδα της UNESCO

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους • Θεατρικά δρώμενα • Μουσικές θεματικές βραδιές • Δημιουργικά εργαστήρια: αρχαιολογικών αντιγράφων, πυρογραφίας, ζωγραφικής • Εκδοτική δραστηριότητα βιβλίων εσωτερισμού και φιλοσοφίας • Αθλητική δραστηριότητα: αθλητικοί αγώνες, τουρνουά, φιλοσοφικές πολεμικές τέχνες • Ομάδες ανάγνωσης και ανταλλαγής βιβλίων (Booksharing – Booklab)

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

Οικολογικές πρωτοβουλίες για τη φροντίδα πάρκων, δασών, παραλιών • Κοινωνικές πρωτοβουλίες στήριξης ευπαθών ομάδων και προσφοράς • Αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και φυσικών καταστροφών • Σεμινάρια για την ανάπτυξη της εθελοντικής συνείδησης • Δίκτυο ανταλλακτικής και εναλλακτικής οικονομίας • Ετήσια Πανελλήνια Πορτή Εθελοντισμού, με συμμετοχή τοπικών και διεθνών εθελοντικών οργανισμών (Κίνηση Φορέων Εθελοντισμού)

Αθήνα, 210 88 10 830

Ιλίσια, 210 7794368, 6987124197

Περιστέρι, 2130282657

Αιγάλεω, 698 185 8033

Καλλιθέα, 216 7007072

Πειραιάς, 211 4025482

Θεσσαλονίκη (κέντρο), 2310-285020

Θεσσαλονίκη (Άγιος Δημήτριος), 6979496723

Θεσσαλονίκη (Ανάληψη), 2313094863

Ηράκλειο, 6981888493

Ρέθυμνο, 28310 52884

Χανιά, 2821023189

Βόλος, 6974482907

Πάτρα 2610006923 & What's up 6980500044

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

Μάντεις και μαντεία

- Κάρτες Ταρώ
- Ρούντοι
- Οιωνοσκοπία
- Ονειρομαντεία
- Ι Τσινγκ

Socialize

philosophically

βρείτε τις εκδόσεις
μας ηλεκτρονικά
στο scribd.com

Ενημέρωση
Διαγωνισμοί
Short films and
spots for thinking
Φωτογραφίες
Ρητά for sharing

www.nea-acropoli.gr

www.nea-acropoli-athens.gr

www.nea-acropoli-thes.gr

ζήσε με την

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Ποιος είμαι;

Από πού έρχομαι;

Πού πηγαίνω;

Οι απαντήσεις
θα αναζητηθούν
στους:

Πλάτωνα

Αριστοτέλης

Μπαγκαβάτ Γκίτα

Βούδας

Κομφούκιος

Θιβέτ

Αίγυπτος

Πλωτίνος

Στωικοί

Καντ

Διάρκεια:

12 συναντήσεις

Ενάρξεις: κάθε μήνα στα κέντρα της Νέας Ακρόπολης στην Ελλάδα

